

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
คติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล
และคณะ

2565

รายงานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
คตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
DEVELOPING A TRAINING CURRICULUM FOR PRIMARY SCHOOL
THAI LANGUAGE TEACHERS TO STRENGTHEN MORALS FOR
STUDENTS. BY ORGANIZING LEARNING USING LOCAL ISAAAN
LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS.
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE KHON KAEN
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล
บัญชา เกียรติจรุงพันธ์
อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
คตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
DEVELOPING A TRAINING CURRICULUM FOR PRIMARY SCHOOL
THAI LANGUAGE TEACHERS TO STRENGTHEN MORALS FOR
STUDENTS. BY ORGANIZING LEARNING USING LOCAL ISAAAN
LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS.
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE KHON KAEN
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล
บัญชา เกียรติจรุงพันธ์
อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 5) เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 10 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน โดยการเลือกแบบอาสาสมัคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แบบทดสอบ 3) แบบประเมินความสามารถ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (แบบ t-Independent)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น พบว่าอาจารย์และครูภาษาไทยต่างต้องการให้มีหลักสูตรอบรมในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน เพื่อที่ครูจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย ได้นำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน 2) ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.63, S.D.= 0.05) และมีความเหมาะสมในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.53, S.D.=0.06) 3) ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้พบว่า ก่อนอบรมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 19.02, S.D.= 1.66) หลังอบรมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 27.12, S.D.= 1.17) หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญ .05 ความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.18) 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของครู และนำไปใช้เสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียนได้

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. เสริมสร้างคติธรรม 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น 4. กระบวนการโค้ช

ABSTRACT

This research aims to: 1) synthesize Isan local literature to enhance moral principles for students in the 21st century, 2) study the current conditions and needs for developing a training curriculum for primary Thai language teachers to enhance moral principles for students through learning management using Isan local literature combined with coaching processes in schools under the jurisdiction of the Khon Kaen Provincial Education Office, 3) develop a training curriculum for primary Thai language teachers to enhance moral principles for students through learning management using Isan local literature combined with coaching processes in schools under the jurisdiction of the Khon Kaen Provincial Education Office, 4) pilot the training curriculum for primary Thai language teachers to enhance moral principles for students through learning management using Isan local literature combined with coaching processes in schools under the jurisdiction of the Khon Kaen Provincial Education Office, and 5) evaluate the effectiveness of the developed training curriculum for primary Thai language teachers to enhance moral principles for students through learning management using Isan local literature combined with coaching processes in schools under the jurisdiction of the Khon Kaen Provincial Education Office. This research is a research and development study. The sample used for the experiment included: 1) 10 Thai language teachers teaching grades 1-6 in Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, and 2) 150 students in grades 1-6 from the same office who were enrolled in the first semester of the academic year 2022, selected through voluntary participation. The research instruments included: 1) the training curriculum, 2) a test, 3) a competency assessment, and 4) an achievement test. The statistics used in the research included mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.), and independent t-test.

The research findings are summarized as follows: 1) The study on the background information and needs revealed that teachers and Thai language instructors required a training curriculum focused on learning management using Isan local literature to enhance moral principles for students, allowing them to acquire knowledge and understanding of teaching Thai reading and writing, and to adopt new concepts in their teaching. 2) The results of designing and developing the training curriculum indicated that the draft training curriculum was overall coherent, with a mean of ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.05), and overall suitability with a mean of ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.06). 3) The results of piloting the curriculum showed that the pre-training mean was ($\bar{x} = 19.02$, S.D. = 1.66), while the post-training mean was ($\bar{x} = 27.12$, S.D. = 1.17),

indicating a significant improvement at the .05 level. The overall competency in learning management had a mean of ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.18). 4) The evaluation and refinement of the curriculum revealed that the training curriculum was aligned with the needs of the teachers and could be effectively used to enhance moral principles for students.

Keywords: 1. Curriculum development 2. Strengthening morals 3. Learning management using local literature 4. Coaching process

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความเมตตาจากที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่หลักเป็นปรึกษางานวิจัยนี้ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือคอยชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนการให้ประสบการณ์ในการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่ด้วยความเมตตา เป็นอย่างสูงไว้ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลที่ครบถ้วน ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอื้อนาม และขาดมิได้คือ กราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต อีสาน ทุกท่านที่ได้เมตตาแก่คณะผู้วิจัย

สุดท้ายนี้คณะผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนาม ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และเป็นแรงบันดาลใจให้คณะผู้วิจัยมีมานะ พยายามในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ผู้ทรงคุณวุฒิ และครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์วิทยาการต่าง ๆ ให้แก่คณะผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผศ.ดร.ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล

หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะ

1 สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	10
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	11
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและกระบวนการโค้ช	44
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	47
2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคติธรรม	58
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
2.6 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	
3. วิธีดำเนินการวิจัย	64
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R1)	66
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบรู๊ว การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ใช้หลักสูตร	74
3.3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation: R ₂)	93
3.4 การประเมินผล (Evaluation: D2)	105
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
4.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R1)	106

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
4.2 ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Design and Development: D ₁)	108
4.3 ผลการนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation : R ₂)	122
4.4 ผลการประเมินผล (Evaluation: D ₂)	126
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะงานวิจัย	128
5.1 สรุปผลการวิจัย	128
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	131
5.3 ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	143
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	144
ภาคผนวก ข คำสั่งแต่งตั้งหัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย โครงการวิจัยชุด	183
ภาคผนวก ค เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	186
ภาคผนวก ง หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	189
ภาคผนวก จ เอกสารการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย	200
ประวัตินักวิจัย	202

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สังเคราะห์หลักสูตรของสศตค	34
ตารางที่ 2	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R ₁) ระยะเวลาที่ 1	71
ตารางที่ 3	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D ₁) ระยะเวลาที่ 2	84
ตารางที่ 4	ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R ₂) การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation) ระยะเวลาที่ 3	95
ตารางที่ 5	ดำเนินการใช้กระบวนการโค้ชเพื่อติดตามให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนภาษาไทย	96
ตารางที่ 6	รายละเอียดเนื้อหาและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	98
ตารางที่ 7	ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation: R ₂) ระยะเวลาที่ 3	102
ตารางที่ 8	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D ₂) ระยะเวลาที่ 4	105
ตารางที่ 9	การวัดและประเมินผลหลักสูตร	115
ตารางที่ 10	ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม	117
ตารางที่ 11	ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ฉบับร่าง	119
ตารางที่ 12	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	124
ตารางที่ 13	การประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	124
ตารางที่ 14	การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	126

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	12
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร	17
ภาพที่ 3 กรอบดำเนินการวิจัย	64

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 ว่า “บุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 24 ได้บัญญัติว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดระบบพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นในปี 2548 ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาบนฐานความคิดสมรรถนะ เพื่อให้ผู้บริหารและครูเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะ โดยไปผูกกับการเลื่อนวิทยฐานะ และคาดหวังว่าจะนำไปสู่ศักยภาพการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเข้มแข็งจริงจัง ต้องได้รับการสนับสนุนปัจจัยและกระบวนการที่จะช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ และดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายทั้งของนักเรียนและของสถานศึกษา (จารุวรรณ ศิลปะรัตน์, 2548)

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้นำหน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 64) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสำรวจ ความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ผู้รู้ใน พื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้นำการเรียนรู้ เพื่อให้เป็น ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชนทำการวิจัยร่วมกับชุมชน การถอดรหัสความรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผยและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งสร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 105)

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเรื่องของท้องถิ่นและชุมชนไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำ

สาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อ 5 ว่า ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้งยังกล่าวในเรื่องการจัดการเรียนรู้ ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ว่าผู้สอนต้องจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องจัดเตรียมและเลือก ใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน ด้านบทบาทผู้เรียน ต้องเสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องของการเรียนรู้สถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก วรรณกรรม ใช้เป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้นทั้งหมด จะใช้รูปแบบใดหรือเพื่อความมุ่งหมายใดก็ได้ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูด บทละครรำ สารคดี บทความ ตำรา ข่าว ประกาศแจ้งความ ฉลากยา คำอธิบาย วิธีใช้ต่างๆ ฯลฯ (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1) ชูติมา สัจจามันท์และคณะ (2543 : 1) ให้ทรรศนะว่า วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้างความเชื่อมต่อกันของสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทรรศนะ ความเชื่อของผู้คนในสังคม กลุ่มชนในภาคอีสานต่างก็มี วรรณกรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเขมร-ส่วย กลุ่มโคราช ก็มีวรรณกรรมของตนเอง ซึ่งเรียกว่า "วรรณกรรมเขมร" และ "วรรณกรรมโคราช" ตามลำดับ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวรรณกรรมของ กลุ่มไทย-ลาว ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภาคอีสาน ชาวอีสานกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว ได้สืบทอด วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกับชาวล้านช้างมาตั้งแต่อดีต ฉะนั้นจึงมีลักษณะร่วมกันอยู่มากทางด้าน วรรณกรรม ตัวอักษร ตลอดจนภาษาพูด โดยเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วพบว่าภาษาอีสานกับ ภาษาลาวมีความคล้ายคลึงกันมาก จนเกือบเป็นภาษาเดียวกัน จะต่างกันที่สำเนียงเพี้ยนกันเพียง เล็กน้อยเท่านั้น ในการสืบทอดวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมและตัวอักษรนั้น พบว่าอาณาจักรล้านช้าง ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาในสมัยราชวงศ์มังราย ดังปรากฏในพงศาวดารล้านช้าง และพงศาวดารโยนก กล่าวไว้ว่า ในสมัยพระเจ้าโพธิสารราชแห่งล้านช้าง (พ.ศ. 2063 - 2093) ได้ส่ง ราชทูตไปขอพระไตรปิฎก 60 คัมภีร์ และพระเทพมงคลเถระจากเชียงใหม่ สมัยพระเมืองแก้วได้ไป เผยแพร่พระธรรมในอาณาจักรล้านช้างเมื่อ พ.ศ. 2066 วรรณกรรมและตัวอักษรจึงเข้าไปในล้านช้าง ในครั้งนั้นด้วย และเมื่อชาวล้านช้างขยายกลุ่มชนมาอาศัยที่ภาคอีสาน ได้นำวัฒนธรรมเหล่านั้นมา ด้วย จึงพบว่า วรรณกรรมอีสานจำนวนมากมีเนื้อเรื่องเหมือนกับวรรณกรรมทางภาคเหนือ เช่นเรื่อง นางผมหมอม จำปาสีตัน สังข์สินชัย และลิ้นทอง เป็นต้น

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษาของปราชญ์ชาวบ้านในการคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นวรรณกรรม รูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง ภาษิต นิทาน ตำนาน ผญา คำ สอຍ กลอนลำ เป็นต้น วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง หรือต้องการจะสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังในการศึกษาเรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นยังให้คุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ 1. คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา วรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง 2. คุณค่าทาง สันตนาการ วรรณกรรมพื้นบ้าน มีรูปแบบที่สามารถให้ความบันเทิง ทั้งด้านอรรถรสทางภาษาและ เนื้อเรื่อง เช่น นิทานคำกลอนต่างๆ สามารถนำมาขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ เป็นต้นแบบที่ ศิลปินอีสานนำมาเป็นอาชีพได้ เช่นหมอลำต่าง ๆ ก็ใช้พื้นฐานทางวรรณกรรมในการเรียบเรียงทั้งเนื้อ เรื่องและฉันทลักษณ์ 3. คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นประเพณีของอีสานในการสวด ขวัญ เช่นการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สวดขวัญผู้ป่วย ตลอดจนการแสดงความยินดี การต้อนรับแขกบ้าน แขกเมือง นับเป็นจิตวิทยาชั้นสูงที่ปราชญ์โบราณได้คิดค้นขึ้น ถือเป็นประเพณีสืบมา หมอสุด (ชาวบ้านมักเรียกว่า "พ่อพราหมณ์") บางคนมีใบลานอ่านประกอบเพื่อให้เกิดความขลัง และใบลาน นั้นมักจารด้วย "อักษรธรรม" 4. คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการ สั่งสอน ให้คติเตือนใจ ให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนา แทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดีงามไปใน ขณะเดียวกัน และ 5. คุณค่าในทางประวัติศาสตร์ มีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำนานต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เช่น ตำนานขุนบรม ตำนานอุรังคธาตุ (ประวัติพระธาตุพนม) ท้าวสุ่งท้าวเจือง พื้นเมืองอุบล เป็นต้น หรือแม้แต่ตำนานกัณโถกยักษ์ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของขบถ ฝิบุญที่โด่งดังในภาคอีสานเมื่อ ปี พ.ศ. 2444 (สมัยรัชกาลที่ 5) (มนัส สุขสาย. 2544 ก : 206)

นอกจากนี้วรรณกรรมท้องถิ่นยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ข้อคิด คติธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้น ๆ เป็นอย่างดี โดยครูอาจจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยกวรรณคดีท้องถิ่นที่มีหลักธรรม สอดแทรกข้อคิด คติเตือนใจให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนจะ สนุกกับการเรียนรู้วรรณคดีดังกล่าวแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง สำนึก รักษาข้อมูลท้องถิ่น รู้จักความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง อีกทั้งยังได้นำคติธรรมคำสอนของตนเองไปใช้ ในการพัฒนาผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้ในอนาคต สอดคล้องกับ สถิติ ภาคมฤค และ คณะ (2553) ที่ได้ทำวิจัยการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar พบว่าให้คุณค่าด้านภูมิปัญญาคำสอน พบว่า สุวรรณจักรกumarเป็น วรรณกรรมทางพุทธศาสนาซึ่ง ปรากฏคำสอน ทั้งทางโลกและ ทางธรรมอย่างบริบูรณ์ คำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ ล้วน เป็นผลที่เกิดจากการกลั่นกรองจากเหตุการณ์ในอดีต แล้วจดจำและบัญญัติเป็นคำสอน ข้อพึงปฏิบัติ และข้อไม่พึง ปฏิบัติ ภูมิปัญญาด้านคำสอนนั้นนอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้ ในอดีตแล้วยังรับอิทธิพล จากหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็น หลักสำคัญ คำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ย่อมเป็น ข้อ แสดงถึงความต้องการหาทางออกเพื่อหลีกเลี่ยงจากปัญหา ที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ตนและสังคมอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสงบสุข ภูมิปัญญาคำสอนทางโลก พบว่า สุวรรณจักรกumar ปรากฏคำสอนด้านครอบครัว คำ

สอนด้านการประกอบอาชีพ คำสอนด้านการปกครอง คำสอนเหล่านี้สะท้อนถึงความ คาดหวังต่อ พฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้มีการปฏิบัติตนที่ ถูกต้อง คำสอนครอบครัว มีข้อน่าสังเกตว่าจะมุ่งเน้น สอนสตรี เป็นหลักสำคัญทั้งนี้อาจเพราะสตรีเป็นเพศที่มีข้อควรระวังใน การปฏิบัติตนมากและสตรียังมีผลต่อครอบครัวและสังคม เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ สตรีต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งงานบ้าน งานเรือน ดูแลเลี้ยงดูลูกบุตรภรรยา ดูแลสามี ด้วยภาระ หน้าที่เช่นนี้จึงปรากฏว่ามีคำสอนเพื่อให้สตรีปฏิบัติตน ใน เหมาะสมและสามารถทำหน้าที่ตนเองได้ อย่างดี คำสอนการประกอบอาชีพ มีข้อพึงสังเกตว่า วรรณกรรมเรื่องนี้มุ่งเน้นสอนให้ผู้ประกอบอาชีพมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพอย่างซื่อ สัตว์สุจริตทั้งนี้อธิบาย ได้ว่าคำสอนดังกล่าวเป็นภูมิปัญญาที่ขัดเกลาและต้องการ ประชากรที่มีความ ซื่อสัตย์สุจริตอันจะทำให้การประกอบ อาชีพและการเป็นอยู่ในสังคมมีความสุข คำสอนด้านค่านิยม มี ข้อพึงสังเกตว่า การไปเที่ยวเล่นนอกบ้านนั้นต้องแต่งกายให้ รัดกุมและแต่งกายตามฐานะของตนเอง ทั้งนี้เพราะการ แต่งกายบ่งบอกถึงฐานะและการเป็นผู้รู้กาลเทศะ นอกจากนี้ ยังมีข้อพึงสังเกตว่า มี คำสอนที่กล่าวถึงค่านิยมในการ กินหมากเพราะคนในสมัยก่อนนิยมกินหมากกันมากแต่ นัยยะสำคัญ ของคำสอนนั้นมุ่งเน้นไปที่การแสดงไมตรีต่อผู้ มาเยือนโดยการใช้เครื่องเคี้ยว คือ หมากพลูเป็นของ ต้อนรับ แสดงไมตรี คำสอนการปกครอง พบว่า มีภูมิปัญญาด้านการใช้ คำสอนโดยเน้นให้ ผู้ปกครองยึดเอาหลักธรรมทางศาสนาเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวและลดความแข็งกร้าวในการใช้พระราช อำนาจของพระราชา คำสอนนี้จึงแสดงถึง ภูมิปัญญาในการ สร้างกรอบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถ ปกครองและควบคุมประชาชนได้ด้วยความสามารถ ภูมิปัญญาคำสอนทางธรรม พบว่า สุวรรณจักรกumar ปรากฏคำสอนด้านความเชื่อและศาสนา อันเป็นคำสอนที่ 14 ซึ่งสอนพระราชา พระสงฆ์ และประชาชน วรรณกรรม อีสานเรื่องสุวรรณจักรกumarมีคำสอนที่สอดคล้องและมี แนวทาง คำสอนที่ได้แนวคิดจากคอง 14 เพื่อสั่งสอนผู้คนให้มี คุณธรรมจริยธรรมซึ่งกล่าวได้ว่าวรรณกรรม อีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumarมีคำสอนที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อให้ ผู้รับสารจากวรรณกรรมเรื่อง นี้ นำเอาไปปรับใช้ในการดำรง ชีวิตต่อไป

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ยังพบว่าครู ส่วนใหญ่นั้นยังขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ซึ่งจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ส่วนใหญ่มองว่า ขาดการอบรมในเรื่องดังกล่าว ไม่แน่ใจว่าจะนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างไร ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการ จัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการ จัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออบรมแล้วสามารถ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้น เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือใน การปฏิบัตินำองค์ความรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการ จัดการเรียนการสอน คอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Maggioli (2000) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า การ พัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมาในอดีตและดำเนินการอยู่ในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน น้อยมาก เพราะเป็นแต่เพียงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีระยะเวลาสั้นๆ โดยบุคลากรและ

หน่วยงานต้นสังกัดขาดการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจกันของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรมีการให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ Higgins and Leat (2001 : 63) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการที่ใช้ในการทำการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้แบบรวมพลัง และการชี้แนะ การดำเนินให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรพิจารณาในเรื่องเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการแตกต่างจากการพัฒนาครูที่ผ่านมามีการพัฒนาครูประจำการนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา เยี่ยมชมกิจการ การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละลักษณะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง (รวีตรี สิริภูบาล. 2543 : 33 -34)

การพัฒนาครูดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในระยะยาว ซึ่งกระบวนการให้คำแนะนำกระบวนการหนึ่งคือ Coaching Approach โดยที่ Mink, Owen และ Mink (1993 : 2) กล่าวว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนางานแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่นี้ ได้แก่ โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อให้อัจฉริยะธรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้นับเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชฌ์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ

ทักษะ อุปนิสัย ทศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูถือว่าการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้นำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคำสอน คตินิยมจากวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างไร

2. หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีความสอดคล้อง และมีความเหมาะสมอย่างไร

3. หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เป็นอย่างไร

4. การประเมินและปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21

2. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

4. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

5. เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1) เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่นำมาใช้การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดย

ใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเนื้อหาสาระด้านวรรณกรรมท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน	จำนวน 10 เรื่อง
2. ตำนานพื้นบ้าน	จำนวน 10 เรื่อง
3. เพลงพื้นบ้าน	จำนวน 10 เพลง

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดลำดับประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นของการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1

ขั้นวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 220 คน

2. อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 5 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย 8 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5 คน รวมจำนวน 18 คน

3. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 เขต ละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่นระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 10 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

2. อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย 3 คน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1 คน รวมจำนวน 5 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ครูภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา 2 คน รวมจำนวน 9 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

ขั้นที่ 2

ขั้นการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1. รศ.ดร.สิทธิพล อัจฉินทร์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. รศ.ดร.เชษฐา จักรไชย	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผศ.ดร.อรรถพล อินต๊ะเสนา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. ผศ.ดร. พชรกฤต ศรีบุญเรือง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นที่ 3

ขั้นทดลองใช้ และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ประชากร

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 220 คน
2. นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 จำนวน 2534 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมระยะที่ 1 (Training)

ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 100 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการติดตาม (Coaching)

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 10 คน โดยได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ซึ่งผู้รับการคัดเลือกแบบอาสาสมัครจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
2. นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนกับครูผู้เข้ารับการอบรมและอาสาสมัครให้ติดตามด้วยกระบวนการโค้ช

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในกาวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีด้วยกัน 2 ตัวแปร คือ

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2.2.2 ความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

1.6 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 (สิงหาคม-กันยายน 2565)

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อใช้ในการหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นมีองค์ประกอบดังนี้ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารการเรียนรู้ประจำหน่วย 5) กระบวนการฝึกอบรม 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) วัดและประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ไปใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับการโค้ช หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานตามที่ได้ส่งเคราะห์มาแล้ว นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการสอนซึ่งเป็นนวัตกรรมการสอน 3 นวัตกรรม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ 3) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดขั้นสูงจีแพส (GPAS 5 STEPS) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการโค้ชในการติดตามชี้แนะ ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้จัดกิจกรรม

ความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน หมายถึง คะแนนจากการทดสอบผู้เรียนด้านคตินิยมจากรวมวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน โดยได้จากการทดสอบจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ซึ่งเป็น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. ครูผู้เข้ารับการอบรมได้นำองค์ความรู้ด้านวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ได้แนวปฏิบัติที่ดี (best practices) เกี่ยวกับการเสริมสร้างคตินิยมแก่นักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ในการวางแผนและนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาคตินิยมของนักเรียนต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีท้องถิ่นอีสาน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคตินิยม
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 2.5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิดความคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่นำการศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมาย มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงหลักสูตรไว้ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

กาญจนา คุณารักษ์ (2540: 14) กล่าวว่า “หลักสูตร” หมายถึง โครงการหรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนมีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เอื้อกับบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

ธำรง บัวศรี (2542 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และประมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 95) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตร (Curriculum) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “race-course” หมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขันเนื่องมาจากเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งอนาคต และในปัจจุบัน

ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธ์ (2557: 120) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า “หลักสูตร” หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามความสามารถ ซึ่งหลักสูตรสามารถอธิบายความหมายได้ 2 อย่าง คือ 1) หลักสูตรความหมายอย่างกว้าง และ 2) หลักสูตรความหมายอย่างแคบ

Saylor, Alexander and Lewis (1981: 8) ได้กล่าวถึงหลักสูตรไว้ว่า คือ การจัดเตรียม มวลประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผล ความมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้าง ๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะโรงเรียน

Taba (1962) กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนสำหรับการเรียนรู้ หลักสูตรทุกประเภทต้อง ประกอบไปด้วยส่วนประกอบที่แน่นอน ตามปกติหลักสูตรจะบรรจุข้อความที่เป็นจุดมุ่งหมายและ จุดมุ่งหมายเฉพาะ หลักสูตรชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัดเนื้อหา ทั้งยังบ่งบอกหรือแสดงแนวทางที่ แน่นนอนของการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเพราะมีจุดมุ่งหมายหรือการจัดเนื้อหาเป็นตัวกำหนดหรือไม่ ก็ตาม ประการสุดท้ายหลักสูตรจะรวมแผนการประเมินผลเข้าไว้ด้วย

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร คือมวลประสบการณ์สอนที่ทาง โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งหลักสูตรทุกประเภทต้องประกอบด้วยส่วนประกอบ ที่แน่นอน

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็น โครงร่างต่อการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนในแต่ละ ะวัยแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันหรือไม่ จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้โดยสรุป ดังนี้

จรัส บัวศรี (2542 : 9-10) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการศึกษาและการ เรียน การสอน ดังนี้ 1) ความสำคัญต่อการศึกษาส่วนรวม หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนาหรือนโยบาย เป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตร คือ สิ่ง ที่ นำเอาความมุ่ง หมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือ สถานศึกษา ถ้าจะ กล่าวได้ว่า หลักสูตร คือ หัวใจของการศึกษาก็คงไม่ผิด เพราะถ้าขาดหลักสูตรเสียแล้ว การศึกษาก็ย่อม ดำเนินไปไม่ได้ และ 2) ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัด มวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของการสอน และเป็นแนวทางที่ กำหนดให้การเรียนการสอนได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ชนันท ชาติทอง (2552: 8) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรย่อมเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู
2. หลักสูตรย่อมเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของ เด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าเด็กควรได้รับสิ่งใดบ้างที่ เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรงและแก่สังคม
4. หลักสูตรย่อมกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคม อย่างราบรื่น เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม
5. หลักสูตรย่อมกำหนดวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและ ผาสุก

6. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และ เจตคติในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศ

บุญเลี้ยง พุมทอง (2554: 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก

ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและ สังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรเป็นเครื่องมือกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความ ราบรื่นและผาสุกอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร

10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและ เจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และชาติ บ้านเมือง

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ว่า หลักสูตรเป็น แนวทาง ในการปฏิรูปครูส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเติบโตเป็น พลเมืองดีของประเทศชาติ นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นตัวกำหนดแนวความรู้ ความสามารถ ความ ประพฤติและเจตคติที่ดีของผู้เรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร มีความสำคัญต่อหลักสูตร เพราะหากผู้ใช้หลักสูตรจัด องค์ประกอบหลักสูตรไม่ครบ หลักสูตรนั้น ๆ อาจจะไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมี นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2532: 8) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. เป้าประสงค์ และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้ เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากการเรียนจบหลักสูตร

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะ และแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะ และความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะ และความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และหลักสูตร

9. วัสดุ หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม และแถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพ การเรียนการสอน

กาญจนา คุณารักษ์ (2558: 20-21) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบไปด้วย

1. จุดประสงค์ (Objective) จะเป็นแนวทางของการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่า มีจุดประสงค์อะไรในการสอน ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนให้แก่ใคร สอนทำไม และจะมีวิธีการสอน และการประเมินผลอย่างไร

2. เนื้อหาวิชา (Subject Matter) หมายถึง สารของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เนื้อหาวิชาจะเป็นรายละเอียดของสารความรู้ และประสบการณ์ดังกล่าวที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้ได้มีคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและการจัดดำเนินการ (Methods and Organization) หมายถึง การแปลงจุดประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การสอน และสอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

4. การประเมินหลักสูตร (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้จุดประสงค์เป็นแนวทางหรือเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561 : 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบแรกของหลักสูตรที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้เรียนจบหลักสูตรนั้น ๆ จะมีคุณสมบัตินักศึกษาระดับชั้นใด ควรประพฤติกรรมอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. เนื้อหาสาระ หลักสูตรจะต้องกำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่แสดงให้เห็นถึงขอบข่ายของเนื้อหาสาระต่าง ๆ ทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องได้รับซึ่งเนื้อหาที่

ได้รับเลือกมาบรรจุในหลักสูตรนั้น จะต้องเป็นเนื้อหาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติ คุณลักษณะและพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. แนวการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องทำให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือการแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติ คุณลักษณะและพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้มาว่าของสิ่งนั้นมีคุณภาพหรือคุณค่าอย่างไรเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การประเมินผลการเรียนรู้จึงเป็นการกำหนดแนวทางการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะเป็นข้อมูลสำคัญในการใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงในทุก ๆ องค์ประกอบของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปสามารถสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและกว้างขวาง จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 10) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หรือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่าง ๆ การวัด และการประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร และการสอน รวมทั้งการบริหาร และบริการหลักสูตร

ทัศนีย์ บุญเต็ม (2551) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง 1) การสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction) หรือการร่างหรือวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) หรือการทำหลักสูตร (Curriculum Making) ขึ้นมาใหม่จากภาวะที่ไม่เคยมีหลักสูตรนี้อยู่เลย หรือ 2) การปรับปรุงหลักสูตร (Curriculum Improvement) หรือการทบทวนหลักสูตร (Curriculum Revision) ที่มีอยู่ก่อนแล้วให้ดีขึ้น

สุเทพ อ่วมเจริญ (2558: 33) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานในการพัฒนาที่สำคัญ ซึ่งพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นจริงในการพัฒนาหลักสูตรนั้นประกอบด้วยพื้นฐานอย่างน้อย 3 ด้าน คือ พื้นฐานด้านปรัชญา พื้นฐานด้านจิตวิทยา และพื้นฐานด้านสังคม

ทาบ (Taba, 1962, : p.454) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและ ปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดีขึ้น ทั้งในด้านวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการ เปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดประสงค์และวิธีการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะมี ผลกระทบกระเทือนต่อความคิดและความรู้สึกของทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึงการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร

กู๊ด (Good, 1973: 157) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรคือการวางโครงการที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย มี 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยความจำเป็นพื้นฐาน 3 ด้าน คือ พื้นฐานด้านปรัชญา พื้นฐานด้านจิตวิทยา และพื้นฐานด้านสังคม

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้หลักสูตร มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ตอบสนองและความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949) ได้กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. What is the purpose of the education? โรงเรียนควรมีจุดประสงค์ทางการศึกษาอย่างไร

2. What educational experiences will attain the purposes? กิจกรรมการสอนเพื่อประสบการณ์ทางการศึกษาใดที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว

3. How can these experiences be effectively organized? ทำอย่างไรจึงจะจัดกิจกรรมการสอนเพื่อประสบการณ์ทางการศึกษาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. How can we determine when the purposes are met? ทำอย่างไรจึงจะระบุได้ว่าบรรลุจุดประสงค์แล้ว

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการ: สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม และผู้เรียน

2. กำหนดจุดมุ่งหมาย: หลังจากได้วินิจฉัยความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้วจะกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ชัดเจน

3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ: จุดมุ่งหมายที่กำหนด แล้วจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วย ความสามารถของผู้เรียน โดยเนื้อหาต้องมีความเชื่อถือได้ และสำคัญต่อการเรียนรู้

4. จัดเนื้อหาสาระ: เนื้อหาสาระที่เลือกได้ ยังต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้: ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้: ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล: ตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor, Alexander and Lewis (1981: 30) ได้กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (Goals, Objectives and Domains) การพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสิ่งแรก เป้าหมาย แต่ละประเด็น จะบ่งบอกถึงขอบเขตหนึ่ง ๆ ของหลักสูตร ได้แก่

- 1.1 พัฒนาการส่วนบุคคล (Personal Development)
- 1.2 ความสามารถทางสังคม (Social Competence)
- 1.3 ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Continued Learning Skills)
- 1.4 ความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization)

เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขตต่าง ๆ จะได้รับการคัดเลือกจากตัวแปรภายนอก (External Variables) อย่างรอบคอบ ตัวแปรดังกล่าว ได้แก่ ทักษะและความต้องการทางสังคม แนวนโยบายของรัฐ ข้อค้นพบงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เมื่อกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรต้องวางแผนออกแบบหลักสูตร ตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก และจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกแล้ว ทั้งนี้รูปแบบของหลักสูตรที่เลือกควรมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคม ตลอดจนข้อกำหนดต่าง ๆ ของสังคม และปรัชญาทางการศึกษา

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) หลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกรูปแบบของหลักสูตร (Curriculum Design) แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การนำหลักสูตรไปใช้ โดยครูผู้สอนต้องวางแผนและจัดทำแผนการสอน (Instruction Plans) ตามรูปแบบต่าง ๆ ครูผู้สอนจะเลือกวิธีการสอน วัสดุ สื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้รับไว้

4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) การประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผล ที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรได้ จุดเน้นของการประเมิน ได้แก่ หลักสูตรบรรลุตามเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลหลักสูตรควรเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพของการสอน และพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน ผลจากการประเมินด้วยเทคนิควิธีการประเมินที่เลือกแล้วนี้จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถตัดสินใจได้ว่าจะยังคงใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไข หรือควรยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ

ทาบ (Taba, 1962) มีแนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตร คือ แผนสำหรับการเรียนรู้ (plan for learning) ที่จะเป็น เครื่องมือสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยทาบได้เสนอขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (Taba. 1962: 12)

1. วิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of needs) ใช้วิธีสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและของสังคม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives) เมื่อข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการแล้ว จึงกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อให้หลักสูตรบรรลุในสิ่งที่ตั้งเอาไว้

3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายแล้วก็ต้องเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนด้วย

4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of content) เนื้อหาสาระที่รวบรวมต้องคำนึงถึงความยากง่ายและความต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences) การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา

6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experiences) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ

7. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล (Determination of what to evaluate and the ways and means of doing it) มีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินรวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้วย

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และวัดและประเมินผล

การนำหลักสูตรไปใช้

แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

การจะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้เป็นอย่างดีนั้น ก่อนอื่นจะต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้ถี่เสียก่อน ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายคนทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521: 140 -141) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้มีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดหมายมี 3 กลุ่ม คือ ครูใหญ่ ครูประจำชั้น และชุมชน ในจำนวนนี้ครูใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดที่จะต้องศึกษาและวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรโดยมีขั้นตอนสรุปสั้นๆ ได้ดังนี้

1. เตรียมวางแผน
2. เตรียมจัดอบรม
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การจัดวัสดุประกอบหลักสูตร
6. การประชาสัมพันธ์
7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร
8. การจัดโครงการประเมิน

โบแชมป์ (Beauchamp, 1975: 169) กล่าวว่า สิ่งแรกๆ ที่ควรทำคือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย

1. ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร
2. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จได้ ผู้นำที่สำคัญที่จะรับผิดชอบได้ดี คือครูใหญ่

ทานการ์ด (Tankard, 1974 : 46-88) ได้ให้ความเห็นว่า ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ที่การวางแผนการทดลองใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ

1. รายละเอียดของโครงการ
  2. ปรัชญาและจุดมุ่งหมาย
- แผนการนำไปใช้และการดำเนินการ

จากแนวคิดของการนำแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขอบเขตและภาระงานของการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้นำหลักสูตรไปใช้จึงต้องใช้ความระมัดระวังและรอบรอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้หลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ การนำหลักสูตรไปใช้จึงมีหลักการดังนี้

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561 : 201) ได้กล่าวถึงหลักการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ดังนี้

1. การนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการเตรียมการ วางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การนำหลักสูตรไปใช้ควรให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้
3. ครูผู้สอนเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะเป็นผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงในห้องเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อวางแผนและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการจัดปัจจัยต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ในระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ หากมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร หรือปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาคารสถานที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

6. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) เพื่อปรับปรุงการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เพื่อทราบผลการนำหลักสูตรไปใช้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลักการนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องมีการเตรียมการและการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ครูซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุดจึงจำเป็นต้องเข้าใจหลักสูตรให้ถ่องแท้ การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนหลักสูตร ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ถ้าหากเกิดปัญหาบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันแก้ปัญหา และต้องมีการติดตาม นิเทศ กำกับ ตลอดจนประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้

จากลักษณะงานและกิจกรรมของการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าวสามารถสรุปขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้ (บุญเลี้ยง หุมทอง, 2553 : 269-277)

1. ขั้นเตรียมการใช้หลักสูตร
2. ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตร
3. ขั้นติดตามและประเมินผล

1. ขั้นเตรียมการใช้หลักสูตร

ในการเตรียมการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะการนำเอาหลักสูตรใหม่เข้ามาแทนที่หลักสูตรเดิมจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมการเป็นอย่างดีตั้งแต่การตรวจสอบทบทวนหลักสูตรตามหลักการทฤษฎีของหลักสูตร การทำโครงการและวางแผนการศึกษานำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรหรือการทดลองใช้หลักสูตรการประเมินโครงการศึกษาทดลองการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร

1) การตรวจสอบลักษณะหลักสูตร

จุดประสงค์ของการตรวจสอบหรือทบทวนหลักสูตรเพื่อต้องการทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อศึกษาหาวิธีการที่จะนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติได้จริงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร รวมทั้งศึกษาองค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและบริบททางสังคมอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

การตรวจสอบลักษณะหลักสูตรเพื่อดูความชัดเจนของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ความกระชับชัดเจนของคำชี้แจง คำอธิบายสาระสำคัญและปฏิบัติต่างๆ ของหลักสูตร นอกจากนั้น จะดูความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมประสบการณ์ การเรียน และการประเมินผลมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจริงหรือไม่ รวมทั้งความหวังของสังคมได้สะท้อนเข้ามาอยู่ในส่วนใดของตัวหลักสูตร ความซับซ้อนของเนื้อหาไม่มากน้อยเพียงใด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือรายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรนั้นสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงตรงกับความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมายหรือไม่ รวมทั้งบุคลากรและสิ่งอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ผู้บริหาร งบประมาณ การบริหารสนับสนุนการใช้หลักสูตรได้ตามจุดประสงค์

คณะบุคคลที่ทำการตรวจสอบหลักสูตร ได้แก่คณะกรรมการยกเว้นหลักสูตร ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผู้เรียนและผู้ปกครอง ซึ่งควรจะได้มีบทบาทในการประชุมสัมมนาเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน เห็นคุณค่า เกิดการยอมรับ และมีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญในการจะนำหลักสูตรไปใช้ต่อไป

2) การวางแผนและทำโครงการศึกษานำร่อง

การวางแผนและทำโครงการศึกษานำร่องเป็นสิ่งที่จำเป็นจะตรวจสอบคุณภาพความเป็นไปได้ของหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ปฏิบัติจริง วิธีการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติประการแรกคือ เลือกตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายก่อนที่จะทำการใช้หลักสูตร จากนั้นแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการเรียน การสอน พัฒนาวัสดุหลักสูตร เตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร จัดหาแหล่งบริการที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร งบประมาณ จัดสิ่งแวดล้อมที่จะสนับสนุนการสอนติดตามผลการทดลองทั้งระยะสั้นและ ระยะยาว รวมทั้งศึกษาระบบการบริหารของโรงเรียนในปัจจุบันว่าระบบหลักสูตรจะเข้าไปปรับใช้ให้เข้ากับระบบบริหารที่มีอยู่เดิมให้ผสมผสานกันได้อย่างไร โดยไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบเดิม

3) การประเมินโครงการศึกษานำร่อง

การประเมินโครงการศึกษานำร่องอาจจะกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประเมินผลการเรียนจากผู้เรียน โดยการประเมินแบบย่อย และการประเมินรวมยอด การประเมินหลักสูตรหรือการประเมินทั้งระบบการใช้หลักสูตร และปรับแก้จากข้อค้นพบ โดยประชุมสัมมนากับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เพื่อนำความคิดเห็นบางส่วนมาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

การเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามย่อมมีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเสมอ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ อำเภอบริการอำเภอ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ครูผู้สอน ซึ่งจะต้องได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้นมากบ้าง น้อยบ้างตามแต่กรณี ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะหลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่างไม่เฉพาะเรื่อง การเรียนการสอนเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวพันไปถึงวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ และ งบประมาณค่าใช้จ่าย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งจะต้องปรับตัวแก้ไข วิธีการทำงานและปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้การใช้หลักสูตรผลสำเร็จตามจุดหมายที่ได้ กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้เขาเหล่านั้นจึงจำต้องทราบที่กำลังจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้น อันที่จริง การประชาสัมพันธ์ไม่ใช่ว่าจะมาเริ่มต้นจัดทำหลักสูตรต้นแบบเสร็จแล้ว แต่ควรเริ่มต้นตั้งแต่นั้น แผนการที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรโดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบเป็นระยะๆ ว่า ได้มีการ ดำเนินการไปแล้วแค่ไหนเพียงใด

การประชาสัมพันธ์อาจได้หลายรูปแบบ เช่น การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้ สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้การประชุมและการประชุมและการ

สัมมนาก็ครั้งเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก็คือ สิ่งสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นคืออะไร จะมีประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และจะมีผลต่อบทบาท

5) การเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การอบรมผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรต้องคำนึงและต้องกระทำอย่างรอบคอบ นับแต่ขั้นเตรียมการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาใช้ในการวางแผน และวิธีการฝึกอบรมบุคลากร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการใช้หลักสูตรซึ่งจะมีความแตกต่างของความพร้อมของใช้หลักโรงเรียนในตัวเมืองขนาดใหญ่ย่อมมีความพร้อมหลายๆ ด้านมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท และบุคลากรฝ่ายต่างๆ เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู กลุ่มผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ปกครอง วิธีการอบรมระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมและงบประมาณที่ใช้ในแผนนี้

วิธีการฝึกอบรมจะแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายของการใช้หลักสูตร เช่น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง วิธีการอบรมจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับนโยบาย เจตนารมณ์ของหลักสูตรการจัดงบประมาณและบริการสนับสนุนการใช้หลักสูตรและการสอน วิธีการที่ใช้ส่วนมากจะเป็นการประชุมชี้แจงสาระสำคัญและ แนวทางการปฏิบัติ เป็นต้น วิธีการที่ใช้ส่วนมากจะเป็นมุ่งเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพราะการที่จะเข้าใจหลักสูตรจนสามารถปฏิบัติการสอนได้นั้นต้องลงมือฝึกปฏิบัติจริงครูจึงจะเห็นภาพรวมและเกิดความมั่นใจในการสอน วิธีการฝึกอบรมแบบนี้จะสิ้นเปลืองงบประมาณและต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควร ดังนั้นทรัพยากรต่างๆ การเตรียมวัสดุสำหรับการฝึกอบรม จะต้องมีการวางแผนอย่างดีเพื่อไม่ให้ครูเกิดความสับสนและไม่แน่ใจซึ่งเป็นเหตุการณ์ไม่ยอมรับหลักสูตรใหม่ตามมา นอกจากนั้นครูให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ทราบผลของการฝึกอบรมปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้อบรมได้มีส่วนร่วมวางแผนการแก้ปัญหา และตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผลของการพัฒนาหลักสูตรดำเนินไปสู่การปฏิวัติจริงได้มากขึ้น

2. ขั้นตอนการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การใช้หลักสูตรจะมีงานหลัก 3 ลักษณะ คือ

1. การบริหารและบริการหลักสูตร
2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

1. การบริหารและบริการหลักสูตร หน่วยงานบริการหลักสูตรส่วนกลางของคณะพัฒนาหลักสูตรจะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรและการบริหารและบริการหลักสูตร ส่วนงานบริหารและบริการหลักสูตรในระดับท้องถิ่นซึ่งได้แก่โรงเรียนก็จะเกี่ยวข้องกับการจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดและความเหมาะสม การบริหารและการบริการหลักสูตรในโรงเรียนได้แก่

1.1 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความ

สนใจความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อการงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดครูเข้าสอนโดยหลักสูตรทั่วไปจะเป็นงานของหัวหน้าสถานศึกษาแต่ละแห่ง การรับครูเข้าสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความสนใจความถนัด และประสบการณ์ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคนมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด

1.2 บริการพัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวก และช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง งานบริการหลักสูตรจึงเป็นภารกิจของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการบริหารและบริการสื่อหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ถึงมือผู้ใช้ในโรงเรียนแต่ละแห่งอย่างครบถ้วนและทันกำหนด

1.3 การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน การจัดบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริหารห้องสอนวิชาเฉพาะบริการเกี่ยวกับห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลและการแนะแนว เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนควรอำนวยความสะดวกในการจัดทำหรือจัดหาแหล่งวิชาการต่างๆ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียนอีกด้วย

2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรที่ร่างขึ้นมาเพื่อใช้กับประชากรโดยส่วนรวมในพื้นที่กว้างขวางทั่วประเทศนั้น มักจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพของสังคมในท้องถิ่น และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ควรจะได้มีการปรับหลักสูตรกลางให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ

2.2 การจัดทำแผนการสอนติดตามการจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติโดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ แผนการสอนควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. แผนการสอนระยะยาว จัดทำเป็นรายภาคหรือรายปี

2. แผนการสอนระยะสั้น นำแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง

1. วางเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการสอนให้ได้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ในการช่วยเหลือแนะนำและติดตามผลการเรียนการสอน

2.3 เป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อให้มีการครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้วจะเห็นได้ว่าแผนการสอนจะเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของครู ถ้าหากไม่มีการจัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุดหมายทำ

ให้เสียเวลาหรือมีข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างมากอันจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรเกิดความล้มเหลว

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนักปราชญ์ทางต่างหลักสูตรหลายคนได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ ที่จัดโดยโรงเรียน ดังนั้นจึงถือว่ากิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจัดขึ้นโดยครูเพื่อให้สนองต่อเจตนารมณ์ของหลักสูตรจึงเป็นส่วนของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งจำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจทำได้หลายชนิด ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปอย่างมากในเรื่องการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้งบประมาณ โดยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้ หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดเวลาที่สุด ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายมากที่สุด การสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง อาจจะใช้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดเพียง 1-2 กิจกรรม ก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นจะต้องทำทุกๆ กิจกรรมเพราะการทำเช่นนั้นนอกจากไม่เป็นการประหยัดด้วยประการทั้งปวงแล้วอาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย

2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีขั้นตอนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือ การวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลจะได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของนักการศึกษาในระดับการศึกษาต่างๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินหลักสูตรแบบเรียนการใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และนอกจากนี้ยังไม่ช่วยปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้เรียนถนัดยิ่งขึ้น เช่น ผลการสอบของนักเรียนที่ไม่ดี ไม่เพียงแต่แสดงความอ่อนของนักเรียนแต่ละคนเท่านั้น เพราะถ้าพิจารณาผลสอบรวมทั้งโรงเรียนก็จะแสดงถึงความบกพร่องในการสอนไม่ดีของครูด้วย และถ้าพิจารณาผลสอบรวมทั้งโรงเรียนก็จะแสดงถึงความบกพร่องในด้านการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ และคณะผู้บริหาร ยิ่งกว่านั้นถ้าเราพิจารณาผลสอบรวมทั้งประเทศอีกด้วย ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

การวัดและประเมินผลเป็นส่วนที่จะใช้พิจารณาตัดสินว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด การวัดและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องสัมพันธ์กับกระบวนการการเรียนการสอนซึ่งจำเป็นต้องจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจนเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน อันเป็นส่วนสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้

3. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.1 การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประจำปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงและยังประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด

ไว้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเงินของโรงเรียนจะต้องมีสมรรถภาพในการจัดงบประมาณของโรงเรียนได้ดี ไม่มีผิดพลาด จึงจะสามารถจัดงบประมาณของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มวิชาได้เป็นอย่างดี

3.2 การใช้อาคารสถานที่ เป็นสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตรซึ่งผู้บริหารการศึกษาพึงตระหนักอยู่เสมอว่า อาคารสถานที่ และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในสถานศึกษาย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอน และการอบรมเพราะนิสัยแก่ผู้เรียนได้ทั้งสิ้นแต่เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีปริมาณและคุณภาพของอาคารสถานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องวางโครงการและแผนการใช้อาคารสถานที่ทุกแห่งให้เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ โดยจะต้องสำรวจศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ แล้วจึงวางแผนว่าควรดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุตามเจตนารมณ์ หรืออุดมการณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3.3 การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตรจะต้องศึกษาปัญหาและปรับแก้สิ่งต่างๆ ให้เข้ากับสภาพจริงและความเป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งนี้โดยไม่ให้เสียหลักการใหญ่ของหลักสูตรสิ่งที่ครูต้องการมากที่สุดคือการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อสร้างความพร้อมในการสอนของครูให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น การฝึกอบรมจะกระทำจากการวิเคราะห์ส่วนที่ขาดในบทบาทหน้าที่ของครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและที่สำคัญที่สุดคือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

3.4 การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรภารกิจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนกลาง ซึ่งเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร หน่วยงานนี้ควรหาทางสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ การจัดตั้งศูนย์วิชาการ อาจจะทำในลักษณะของศูนย์ให้บริการแนะนำช่วยเหลือ หรือจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่าง หรือตั้งที่กรมวิชาการได้จัดตั้ง “โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร” ที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตรก็ได้ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการจัดตั้งขึ้น จะเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งพอจะเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ได้ วิธีการเช่นนี้จะเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนผู้ใช้หลักสูตรได้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรในโรงเรียนของตน และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

3. ขั้นตอนติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การนิเทศและการใช้หลักสูตรในโรงเรียน การนิเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในหน่วยงานทุกแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษา เพื่อเป็นการช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน สังกุโธรานันท์ (2532 : 268-269) กล่าวว่า การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานส่วนกลางในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตรควรจัดส่งเสริมเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพิ่มเติม และติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนว่าได้ดำเนินการด้วยความถูกต้องหรือไม่ มีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่หากไม่มีปัญหา ก็จะได้แก้ไขให้ลุล่วงไปสำหรับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอาจดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรให้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง

การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือนิเทศการจัดการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศ คือ การให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ใช้การตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะเช่นนี้ ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน

2. การติดตามและการประเมินผลการใช้หลักสูตร จะต้องมีการวางแผนไว้ให้ชัดเจนว่าจะทำการประเมินส่วนใดของหลักสูตร ถ้าการวางแผนเกี่ยวกับการประเมินไม่ชัดเจนเมื่อมีความต้องการจะทำการประเมินในหัวข้อนั้นหรือส่วนนั้น บางครั้งอาจจะกระทำไม่ได้ต่อเนื่อง ดังนั้น การวางแผนเพื่อการประเมินหลักสูตรจะต้องชัดเจน และจะต้องใช้วิธีการประเมินอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นภาพรวมที่สามารถนำมาอธิบายได้ว่า สิ่งใดเป็นบรรยากาศ หรือสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเท่าที่ดำเนินการใช้หลักสูตรไปแล้วบรรลุถึงสิ่งที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สามารถตอบสนองความมุ่งหมายหลักที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินหลักสูตรว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ การออกแบบประเมินที่กว้างและลึก คือการมองภาพรวมทั้งหมดของการใช้หลักสูตรการหาตัวบ่งชี้สำคัญๆ นั้นจะต้องระมัดระวังเรื่องตัวแปรทางด้านวัฒนธรรมสังคมและทางเศรษฐกิจด้วยเพราะบางอย่างผู้ประเมินอาจจะมองข้ามไป เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมได้เปรียบกว่าโรงเรียนขนาดเล็กองค์ประกอบที่ตั้งของโรงเรียน ถ้าชุมชนให้ความสนับสนุนอย่างดีก็มีผลต่อการใช้หลักสูตร หรือโรงเรียนเล็กมากเกินไป เช่น มีนักเรียน 40-50 คน มีครู 2-3คนบางครั้งอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้มากเท่าที่ควรหลักการจะร่างให้ดี สมบูรณ์สักเท่าใดก็ตามการนำหลักสูตรไปใช้ก็ควรพิจารณาให้รอบคอบ ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีระบบกลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือก็ตาม บริบททางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่มาช่วยเสริมให้สามารถอธิบายได้ชัดเจนว่าเหตุใดการนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลหรือไม่ได้ผล เพราะมีปัจจัยแทรกซ้อนทางเศรษฐกิจ สังคมและค่านิยมของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยข้อพิจารณาในการประเมินหลักสูตร

กระบวนการในการประเมินผลเพื่อควบคุมภาพของหลักสูตร ในแง่ของการปฏิบัติการ กระบวนการของการประเมินผลเพื่อควบคุมคุณภาพของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ การตรวจสอบหาประสิทธิผลและความตกต่ำของคุณภาพของหลักสูตร การตรวจสอบหาสาเหตุของความตกต่ำของคุณภาพ และการนำวิธีการต่างๆ มาแก้ไขพร้อมทั้งตรวจสอบประสิทธิผลของวิธีการเหล่านั้น รายละเอียดของแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

1. การตรวจสอบประสิทธิผลและความตกต่ำของคุณภาพของหลักสูตร วิธีการตรวจสอบเริ่มด้วยการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Basic Data) เพื่อใช้เปรียบเทียบกับข้อมูลระหว่างการดำเนินการ ข้อมูลพื้นฐานนี้ควรเก็บรวบรวมในระหว่างที่นำหลักสูตรไปทดลองในภาคสนาม ควรเก็บให้ได้มากและหลากหลาย เราจะสรุปว่าคุณภาพของหลักสูตรต่ำลงก็ต่อเมื่อข้อมูลผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ ที่รวบรวมได้หลังจากการทดลองใช้ในภาคสนาม มีค่าต่ำกว่าข้อมูลที่รวบรวมได้จากการทดลองใช้ในภาคสนาม อย่างไรก็ตามสิ่งที่พึงระมัดระวังก็คือ ในการเก็บข้อมูลทั้งสองครั้งนั้นจะกระทำในสภาพที่ใกล้เคียงกันที่สุด มิฉะนั้นแล้วจะนำข้อมูลทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกันไม่ได้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการนำเอาหลักสูตรมาใช้ในระยะเวลาหนึ่งแล้ว มีข้อมูลที่ควรรวบรวม 3 รายการ คือ ผลการทดสอบขั้นสุดท้าย (ผลการสอบปลายปี) ผลการสอบแต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียนและข้อมูลจากพฤติกรรมของเรียนและการเครื่องมือวัด เช่น

แบบทดสอบความสนใจและเจตคติ นอกจากนี้ 3 รายการนี้เราอาจเก็บข้อมูลอื่นที่มีผลพาดพิงถึงคุณภาพของหลักสูตรด้วยก็ได้ เช่น สถิติการยืมหนังสือของห้องสมุดการเลือกเรียนวิชาที่ไม่ได้บังคับและบันทึกเรื่องราวการกระทำต่างๆ ของผู้เรียน เป็นต้น

2. การตรวจสอบหาเหตุที่ทำให้คุณภาพตกต่ำ งานนี้เริ่มขึ้นเมื่อได้มีการพบแล้วว่าคุณภาพของหลักสูตรตกต่ำลง มีสมมุติฐานหลายเรื่องที่น่านำมาใช้ในการค้นหาสาเหตุที่สำคัญคือ

2.1 ความล้มเหลวในการใช้หลักสูตร การที่จะใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิผลในทุกสภาพย่อมเป็นไปได้ หลักสูตรแต่ละหลักสูตรย่อมมีจุดหมายที่แตกต่างกัน และการที่บรรลุจุดหมายก็ต่อเมื่อได้มีการใช้หลักสูตรในสภาพและเงื่อนไขที่เหมาะสมเท่านั้น ดังนั้น สิ่งแรกที่พึงกระทำในการตรวจสอบหาสาเหตุก็คือ ตรวจสอบดูว่าได้มีการนำหลักสูตรมาใช้หรือไม่ ผู้สอนใช้วิธีการสอน ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนถูกต้องหรือไม่ ฯลฯ ข้อมูลที่รวบรวมได้นี้ จะช่วยให้ตรวจสอบได้ว่าสาเหตุของการตกต่ำของคุณภาพเกิดจากอะไร

2.2 ความเปลี่ยนแปลงของสภาพและเงื่อนไขในเวลาที่น่าหลักสูตรไปใช้ สภาพภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่น่าหลักสูตรไปใช้ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น ในตอนที่ทำการทดลองใช้ในภาคสนามขวัญและกำลังใจของผู้สอนดีมาก แต่ตอนที่เอาหลักสูตรไปใช้จริงๆ กลับลดต่ำลง และถ้าสภาพแบบอย่างอื่น ๆ ยังคงเหมือนเดิมเราก็อาจสรุปได้ว่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ในด้านต่างๆ ของผู้เรียนในตอนแรกและตอนหลังย่อมมีสาเหตุจากความเปลี่ยนแปลงด้านขวัญและกำลังใจนั่นเอง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพไม่ได้มีเพียงอย่างเดียว ลักษณะเดียว หรือรูปแบบเดียว ดังนั้น การเก็บข้อมูลอย่างละเอียดหลายๆ ด้าน จึงเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำเพื่อตรวจสอบดูว่าข้อมูลที่แตกต่างกันมากนั้น เป็นข้อมูลด้านใด ความกระตือรือร้นในการทำงาน ความเข้าใจและเจตคติที่มีต่อหลักสูตรความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนในการใช้หลักสูตรใหม่ ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรรวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ที่ตั้งของโรงเรียน (อยู่ในเมือง ชนบท อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ฯลฯ) ขนาดของชั้นเรียนความสมบูรณ์ของวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สื่อการเรียนการสอนและความร่วมมือของชุมชน

2.3 ความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับเรื่องนี้อาจเป็นไปได้ว่าลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองภาคสนามกับที่นำหลักสูตรมาใช้จริงมีความแตกต่างกันมาก เช่น ในด้านระดับความรู้ความสามารถ เจตคติ และค่านิยมที่มีต่อการเรียนในกรณีดังกล่าว ประสิทธิภาพของหลักสูตรย่อมเปลี่ยนแปลงไป การแก้ไขปัญหาก็ทำได้โดยการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อควบคุมคุณภาพให้ใกล้เคียงกัน

2.4 วิธีการวิเคราะห์ผลการทดสอบ เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าการทดสอบหรือการประเมินผลนั้นมีทั้งการทดสอบระหว่างการดำเนินการ หรือการทดสอบย่อย (Formative Evaluation) และการทดสอบขั้นสุดท้าย หรือการทดสอบรวม (Summative Evaluation) การทดสอบรวมเป็นการทดสอบที่บอกให้เราทราบว่าหลักสูตรดีขึ้นหรือเสื่อมคุณภาพลง แต่ไม่สามารถชี้แจงเจาะจงลงไปว่าปัญหาอยู่ที่ตรงไหนเพราะเหตุใด ในทางตรงข้ามการทดสอบระหว่างการดำเนินการ หรือการทดสอบย่อย ซึ่งใช้ในการวินิจฉัยจุดอ่อนของผู้เรียนสามารถช่วยให้เราทราบว่าหลักสูตรมีจุดอ่อนในเรื่องอะไร และเป็นเพราะเหตุใด ด้วยเหตุนี้เราจึงใช้การทดสอบย่อยเป็นเครื่องชี้ถึงสาเหตุการตกต่ำของหลักสูตร

วิธีวิเคราะห์การทดสอบย่อยมีหลายวิธี วิธีแรกก็คือการเปรียบเทียบของการสอบในภาคเรียนหรือปัจจุบันกับผลการสอนในภาคเรียนหรือปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าผลการสอนของปัจจุบันดีกว่าปีที่ผ่านมา ผู้สอนก็ควรได้รับความชมเชย และได้รับการสนับสนุนให้ปรับปรุงตน เพื่อให้ดียิ่งขึ้นไปอีก แต่ถ้าผลต่ำกว่าที่ผ่านมาก็ควรให้ผู้สอนตรวจสอบให้ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด และทำอย่างไรจึงจะแก้ไขได้

อีกวิธีหนึ่งคือการเปรียบเทียบผลการสอนที่ทำติดต่อกันหลายๆ ครั้งโดยใช้ผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน ถ้าปรากฏว่าผลการสอบมีอัตราการสอบตกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็แสดงว่าผู้สอนไม่ได้แก้ไขข้อบกพร่องจากผลการสอบในครั้งก่อนๆ แต่ถ้าผลออกมาในทางตรงกันข้ามก็แสดงว่าได้มีการนำเอาผลการสอบในครั้งก่อนๆ มาปรับปรุงการสอนของตน

วิธีการวิเคราะห์อีกวิธีหนึ่งคือการวิเคราะห์ให้ละเอียดลงไปว่าในจำนวนข้อสอบทั้งหมดนั้นผู้เรียนทำผิดข้อใดมากที่สุด และข้อใดที่ทำผิดลดหลั่นลงมา ผลการวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องใด และจากผลนี้ทำให้ตั้งสมมุติฐานได้ว่าอะไรคือสาเหตุของปัญหา

นอกจากข้อมูลจากผลการสอบย่อยแล้ว ยังมีข้อมูลที่สามารถสรุปได้จากการประเมินผลและการวัดผลโดยวิธีอื่น ๆ อีก เช่น การสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมในชั้นเรียน ระเบียบและรายงานการวัดเจตคติ ความเข้าใจ รวมทั้งผลจากการอภิปรายการสัมภาษณ์ และการศึกษารายกรณี ทั้งหมดนี้ล้วนมีประโยชน์ และเมื่อนำมาวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่าจุดอ่อนของหลักสูตรคืออะไรอย่างไรก็ตามวิธีการนี้มีข้อเสียตรงที่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลามาก

3. แก้ไขและตรวจสอบประสิทธิผลของวิธีการที่นำมาแก้ไข หลังจากที่ได้ทราบแล้วว่าความตกต่ำของคุณภาพหลักสูตรคือเรื่องอะไร และเกิดจากสาเหตุอะไรแล้วขั้นตอนต่อไปของกระบวนการควบคุมคุณภาพก็คือการแก้ไข สำหรับการแก้ไขนี้อาจทำได้หลายวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุและปัญหาที่ทำให้คุณภาพตกต่ำ ในบางกรณีอาจใช้วิธีปรับปรุงวิธีการสอนและแก้ไขหลักสูตรบางส่วน เช่น ตัดทอนหรือเพิ่มเติมเนื้อหาสาระแก้ไขวิธีสอนโดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้เล็กลง หรือให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองมากขึ้น หรือร่นช่วงเวลาการทดสอบให้สั้นเข้า เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลจากผลการสอบเร็วขึ้น

การแก้ไขอาจก้าวไกลออกไปถึงขั้นการอบรมผู้สอน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การที่จะอบรมอย่างไรและเรื่องอะไร ย่อมขึ้นอยู่กับปัญหาซึ่งพบจากการตรวจสอบในตอนต้น อย่างไรก็ตามการแก้ไขการพัฒนาหลักสูตรจะต้องติดตามดูผลอย่างใกล้ชิด การแก้ไขไม่จำเป็นต้องที่เดียวทั้งหมดแต่ควรใช้วิธีการทดลองกับกลุ่มเล็กๆ ก่อนเมื่อได้ผลเป็นที่พอใจแล้วจึงค่อยนำเอายุทธศาสตร์และวิธีการนั้นมาใช้ในวงกว้างต่อไป

4. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรประกอบด้วย การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการตั้งศูนย์บริการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

กาญจนา คุณารักษ์ (2540) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการเตรียมข้อสนเทศเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจในระยะต่าง ๆ ของการพัฒนาหลักสูตร ข้อสนเทศดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับโปรแกรมที่สมบูรณ์ทั้งหมด หรือองค์ประกอบเพียงบางส่วน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 192) ให้ความหมายของประเมินหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันและสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

กูด (Good, 1945 : 209) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมายความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่องและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

ลี ครอนบาช (Lee J. Cronbach, 1970: 231) ให้ความหมายว่าการประเมินหลักสูตรคือการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam Daniel L. et., 1971: 128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตรคือกระบวนการหาข้อมูลเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึงกระบวนการหาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรโดยอาศัยการวัดจากสิ่งต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ทราบว่าหลักสูตรนั้นดีหรือไม่อย่างไร มีคุณภาพเพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

ทาบา (Taba, 1962:310) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมินหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระคุณภาพของผู้ใช้บริการและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียนความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน ฯลฯ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 218-219) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรโดยทั่ว ๆ ไปจะมีจุดมุ่งหมายดังนี้เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรโดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพื่อวัดผลดูว่าการวางแผนโครงสร้างและรูปแบบระบบของหลักสูตรรวมทั้งวัสดุประกอบหลักสูตรและการบริหารและบริการหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่การประเมิน

หลักสูตรจากผู้เรียนเองหรือการประเมินผลผลิตเพื่อตรวจสอบว่าลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

ในเรื่องรูปแบบของการประเมินหลักสูตร มีนักวิชาการซึ่งเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการประเมินผลเสนอแนะหลายรูปแบบด้วยกันซึ่งสามารถนำมาศึกษาเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการ ในปัจจุบันรูปแบบของการประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ ๆ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ กลุ่มนี้จะเสนอรูปแบบที่เด่น ๆ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบ ปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique)

2. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรในระหว่างหรือหลังการใช้หลักสูตรสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่จะประเมินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือพิจารณาว่าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond)

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal Free Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่นำความคิดของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดความคิดในโครงการประเมินผู้ประเมินจะประเมินเหตุการณ์ที่เกิดตามสภาพความเป็นจริง มีความเป็นอิสระในการประเมินและไม่ต้องมีความลำเอียง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Michael Scriven)

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (Robert E. Stake)

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-Making Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Malcolm Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของดอริสโกว์ (Doris T. Gow) เป็นต้น

การประเมินหลักสูตรมีขอบเขตต่าง ๆ ที่จะต้องทำการประเมินกว้างขวางมาก ดังนั้นวิธีการประเมินหลักสูตรจึงต้องได้รับการวิเคราะห์และออกแบบให้สามารถที่จะประเมินได้ครบถ้วนในขอบข่ายสาระทั้งหมด รูปแบบต่าง ๆ ที่จะใช้ประเมินผลมีหลายรูปแบบ ผู้มีหน้าที่ในการประเมินผลจำเป็นต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด และจะต้องนำรูปแบบต่าง ๆ ไปใช้อย่างถูกต้องตรงตามจุดหมายและลักษณะของขอบข่ายสาระแต่ละอย่าง ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการประเมินผลขอบข่ายสาระ

ทั้งหมดของหลักสูตรจำเป็นต้องใช้วิธีการหลายวิธีหรือหลายๆ รูปแบบจึงจะได้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นในการที่จะนำไปพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการของสังคม รูปแบบการประเมินมีดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (The Stake's Congruence Contingency Model)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตคเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเป็นหลักสูตร สเตคได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า เป็นการบรรยายและการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมิน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการตัดสินคุณค่า สเตคมีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินผลหลักสูตรโดยการประเมิน ดังนั้น สเตคจึงเสนอว่าควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินผลหลักสูตร 3 ด้าน คือ

1. ด้านสิ่งที่มาก่อน หรือสภาพก่อนเริ่มโครงการ (Antecedent) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดผลจากหลักสูตรและเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตรอยู่แล้วประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ บุคลิกและนิสัยของนักเรียน บุคลิกและนิสัยครู

2. ด้านเนื้อหาในหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน อาคารสถานที่ การจัดโรงเรียน ลักษณะของชุมชนขณะที่มีการเรียนการสอนระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู ครูกับผู้ปกครอง ฯลฯ เป็นขั้นของการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ การสื่อสาร การจัดแบ่งเวลา การลำดับเหตุการณ์ การให้กำลังใจ และบรรยากาศของสิ่งแวดล้อม

3. ด้านผลผลิต หรือผลที่ได้รับจากโครงการ (Outcomes) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทักษะของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับสถาบันซึ่งรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตคแสดงให้เห็นเป็นตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรของสเตค

เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร	ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์หลักสูตร			
	ข้อมูลเชิงบรรยาย		ข้อมูลเชิงตัดสิน	
	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	มาตรฐานที่ใช้	การตัดสินใจ
1. สภาพก่อนเริ่มโครงการ - บุคลิกและนิสัยของนักเรียน - บุคลิกและนิสัยของครู - เนื้อหาในหลักสูตร - อุปกรณ์การเรียนการสอน - บริเวณโรงเรียน - ชุมชน 2. กระบวนการในการเรียน - การสื่อสาร				

<ul style="list-style-type: none"> - เวลาที่จัดให้ - ลำดับของเหตุการณ์ - การให้กำลังใจ - สภาพสังคมหรือบรรยากาศ <p>3. ผลที่ได้รับจากโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำเร็จของนักเรียน - ทักษะของนักเรียน - ทักษะของนักเรียน - ผลที่ครูได้รับ - ผลที่สถาบันได้รับ 				

จากแบบตัวอย่างของสแตคนี้จะเห็นว่าขั้นตอนในการประเมินผลหลักสูตรจะเป็นดังนี้ คือ

1. การตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร

สแตคได้เสนอหัวข้อของเกณฑ์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรได้ 3 หัวข้อ คือ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อนกระบวนการในการสอน และผลที่เกิดขึ้น เขาให้ความคิดเห็นว่าการประเมินจากผลที่ได้รับนั้นยังไม่พอที่จะประเมินว่าหลักสูตรนั้นดีหรือไม่เพียงใดเพราะผลที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายอย่างเป็นต้นว่า หากผู้เรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็ไม่ได้หมายความว่าหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ไม่ดี การที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ อาจมาจากองค์ประกอบทางด้านเวลา เช่น ให้ความแก่ผู้เรียนน้อยไปเวลาที่จัดให้ไม่เหมาะสม

ดังนั้น การที่จะช่วยดูแต่ผลที่ได้รับและนำมาประเมินค่าหลักสูตรนั้นเป็นการไม่เพียงพอและอาจจะไม่สามารถช่วยชี้ช่องทางการปรับปรุงหลักสูตรนั้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ สแตคจึงได้เสนอว่าควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินผลหลักสูตรถึง 3 ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว

2. การหาข้อมูลมาประกอบ

หลังจากที่ได้ตั้งเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประเมินผลหลักสูตรแล้วผู้ประเมินผลหลักสูตรจะต้องทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อนำมาพิจารณาตามแบบตัวอย่างของสแตคแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นการบรรยายหรือเรียกว่า “ข้อมูลเชิงบรรยาย” (Descriptive Data) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชนิด คือ

1.1 ข้อมูลที่อธิบายสิ่งที่คาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อนกระบวนการเรียน การสอน และผลผลิตของหลักสูตร

1.2 ข้อมูลที่อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงซึ่งสังเกตได้หรือทดสอบได้เกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อนกระบวนการเรียนการสอน ผลผลิตของหลักสูตร

ผู้ประเมินจะต้องอธิบายความสัมพันธ์ (Contingency) ระหว่างสิ่งที่มีมาก่อน (Antecedents) กระบวนการเรียนการสอน (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) ของหลักสูตร และการศึกษาความสอดคล้อง (Congruence) ระหว่างสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่

อย่างไรจากการพิจารณาข้อมูลในลักษณะแนวตั้งและแนวนอนนี้ สรุปเป็นแผนภูมิเกี่ยวกับการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของหลักสูตร

2. ส่วนที่เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตร หรือที่เรียกว่า “ข้อมูลเชิงตัดสิน” (Judgemental Data) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชนิด คือ

2.1 ข้อมูลที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ผู้เชี่ยวชาญ ต่าง ๆ เช่นครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ เชื่อว่าควรจะใช้

2.2 ข้อมูลที่เป็นการตัดสินของบุคคลต่างๆ ซึ่งเป็นความรู้สึกรู้สึกคิดตัดสินคุณภาพและความเหมาะสมของบุคคลต่างๆ ผู้ประเมินจะต้องตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ข้อมูลที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานและข้อมูลที่เป็นการตัดสินของบุคคลต่างๆ มาประกอบการพิจารณาตัดสินว่าหลักสูตรมีส่วนใดดีหรือส่วนใดไม่ดี

3. วิธีการใช้ตารางในการประเมินผลของหลักสูตร

เริ่มต้นด้วยการพิจารณาข้อมูลทั้ง 4 หมวด ตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เช่น จากตารางแบบตัวอย่างของ สศศ จะเริ่มที่ข้อ ก. ด้านสิ่งที่มีมาก่อนข้อ ก.1 บุคลิกและนิสัยของนักเรียน เราก็จะพิจารณาว่าผลที่คาดหวังหรือวัตถุประสงค์ในด้านนี้คืออะไร และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นว่าตรงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด และผลที่เกิดขึ้นนั้นใช้มาตรฐานอะไรวัดและถืออะไรเป็นหลักในการตัดสินยกตัวอย่าง เช่น ในเรื่องของบุคลิกและนิสัยของนักเรียน

ผลที่คาดหวัง : ต้องการนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำกล้าซักถามโต้ตอบและโต้แย้ง

ผลที่เกิดขึ้น : ได้นักเรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำประมาณ 20% และได้นักเรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำตาม 80%

มาตรฐานที่ใช้ : ควรและนักบริหารการศึกษาเห็นว่านักเรียน 100% ควรมีทั้งลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ตามอยู่ในตัว

ที่มาของหลักสูตรการตัดสิน : สังคมประชาธิปไตย

จากการเปรียบเทียบเกณฑ์ข้อมูลในหมวดต่างๆ ในลักษณะข้างต้น ผู้ประเมินจะสามารถเห็นว่าหลักสูตรนั้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่ในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

นอกจากนั้นการพิจารณาข้อมูลตามแนวตั้ง ผู้ประเมินนั้นจะพบว่าหลักสูตรนั้นมีความสัมพันธ์ในตัวเองหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในเรื่องบุคลิกและนิสัยของนักเรียน

ในลักษณะเช่นนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลตามแนวตั้งของหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรจะสามารถตรวจสอบได้ทันทีว่าการจัดการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอน และผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันถูกต้องหรือไม่

การวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับความสัมพันธ์กันของหลักสูตรนี้จะเป็นแนวทางชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงหลักสูตรเป็นอันมาก

2. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

แดเนียลแอลสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ได้อธิบายความหมายของการประเมินผลทางการศึกษาเอาไว้ว่าเป็นกระบวนการการบรรยายการหาข้อมูล และการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางเลือก ฉะนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมจึงเป็นรูปแบบเหมาะสมแก่การช่วยตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด

ตามปกติสถานการณ์ในการตัดสินใจ (Decision Setting) โดยทั่วไปจะประกอบด้วยมิติที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. มิติด้านข้อมูลที่มีอยู่ (Information Grasp) คือถ้าเราจะตัดสินใจทำอะไรสักอย่างเราจำเป็นต้องคำนึงว่าเรามีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นอยู่มากน้อยเพียงใด
2. มิติด้านปริมาณความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Degree of Change) คือความหมายว่าถ้าเราจะตัดสินใจทำอะไรสักอย่างหนึ่ง เราต้องคำนึงว่าเมื่อทำไปแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยสักแค่ไหน

จากรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตีฟเฟิลบีมแสดงให้เห็นว่า

1. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ทว่าข้อมูลที่จะช่วยให้การตัดสินใจนั้นมีอยู่มากสถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Homeostatic
2. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่น้อย สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Incremental
3. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก แต่ทว่าข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจมีอยู่น้อย สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Neomobilistic
4. สถานการณ์ตัดสินใจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่มาก สถานการณ์การตัดสินใจอย่างนี้เรียกว่า Metamorphism

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การตัดสินใจนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์แบบใดก็ตามก็จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประมาณ (Evaluation Data) มาช่วยเป็นพื้นฐาน เพราะการตัดสินใจใดๆ ของผู้บริหารที่ไม่ใช่ข้อมูลเชิงประมาณมาเป็นพื้นฐานในการหาทางเลือกย่อมเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการดำเนินงานตามทางเลือกนั้นอย่างมาก

ส่วนการตัดสินใจทางการตัดสินใจนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจะจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตรอย่างไรจะจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีไหน จะใช้สื่อการเรียนการสอนอะไร จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอะไร ถ้าพิจารณาในแง่ของวิธีการกับผลที่เกิดขึ้นและสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เราอาจจำแนกการตัดสินใจออกได้เป็น 4 ประเภท

1. Planning Decisions เป็นการตัดสินใจโดยคาดหวังว่าเราต้องการให้เกิดผลทางการศึกษาอย่างไร เช่นหลังจากที่นักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้วนักเรียนควรจะมีคุณสมบัติที่เด่นๆ อะไรบ้าง ฉะนั้นการตัดสินใจชนิดนี้จึงนำมาเป็นประโยชน์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือในการวางแผนจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี จึงเรียกรการตัดสินใจอย่างนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน

2. Structuring Decisions เป็นการตัดสินใจโดยคาดหวังว่าถ้าต้องการให้เกิดผลทางการศึกษาตามที่คาดหวังไว้ในข้อ 1 นั้นเราควรจะวางโครงสร้างหรือวางรูปแบบของการใช้หลักสูตรที่พึงประสงค์เอาไว้อย่างไร เช่น ถ้าจะให้เด็กนักเรียนมีคุณสมบัติตรงตามที่คาดหวังเอาไว้ นั้น โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมอย่างไรการบริหารงานควรเป็นแบบใด ครูควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร ควรให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอะไรบ้าง ฯลฯ จึงเรียกรการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง

3. Implementing Decisions เป็นการตัดสินใจว่า ตามความเป็นจริงนั้นได้มีการนำหลักสูตรไปใช้ตามแนวทางที่คาดหวังเอาไว้หรือไม่ มีการควบคุมหรือแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้วิธีการที่

เกิดขึ้นจริงๆ เป็นไปตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด จึงเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำไปใช้

4. Recycling Decisions เป็นการตัดสินใจหลังจากศึกษาตามหลักสูตรไปแล้วนั้นจริงๆ แล้วนักเรียนมีคุณสมบัติอย่างไร มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติ เป็นอย่างไรและเป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้หรือไม่ มีอะไรบ้างที่ต้องรักษาไว้ มีอะไรบ้างที่ต้องละทิ้งหรือต้องปรับขยายเสียใหม่ จึงเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์

ทั้งหมดที่กล่าวมา 4 ข้อนี้ คือประเภทการตัดสินใจทางการศึกษา แต่ตามความคิดของ สตีฟเฟิลปีมนั้น การตัดสินใจทุกๆ เรื่องจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพิจารณาขั้นพื้นฐาน และสตีฟเฟิลปีมได้ให้แนวคิดไว้ว่า การประเมินผลหลักสูตรนั้นมีสิ่งสำคัญที่เราต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้หลักการและเหตุผลมากำหนดจุดมุ่งหมาย การประเมินสภาพแวดล้อมจะช่วยให้ผู้พัฒนาหลักสูตรรู้ว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีอะไรบ้าง สภาพการณ์ที่คาดหวังและสภาพที่แท้จริงในสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นอย่างไร มีความต้องการ หรือปัญหาอะไรบ้างที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือแก้ไข มีโอกาสและสรรพกำลังที่จำเป็นอะไรบ้างที่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษา และสืบเนื่อง มาจากปัญหาอะไรบ้าง ฯลฯ ในการประเมินสภาพแวดล้อมนี้ ผู้ประเมินอาจใช้วิธีดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ความคิดรวบยอด (Conceptual Analysis)

1.2 การทำวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์จริงๆ (Empirical Studies)

1.3 การอาศัยทฤษฎีและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การประเมินสภาพแวดล้อมนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านการวางแผนหรือกำหนดจุดมุ่งหมาย (Planning Decision)

2. ประเมินตัวป้อน (Inputs Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลมาช่วยตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรหรือสรรพกำลังต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างไร จะขอความช่วยเหลือด้านทรัพยากรและสรรพกำลังจากแหล่งภายนอกดีหรือไม่ จะใช้วิธีจัดการเรียนการสอนแบบใดดีจึงจะประเมินด้วยตัวป้อนอาจทำได้โดย

2.1 จัดทำในรูปแบบของคณะกรรมการ

2.2 อาศัยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ทำเอาไว้แล้ว

2.3 ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้การปรึกษา

2.4 ทำการวิจัยเชิงทดลองเป็นการนำร่อง

อนึ่ง ขอให้สังเกตว่าวิธีการประเมินนี้มีความแตกต่างกันออกไปมาก นับแต่ใช้วิธีง่ายๆ โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือของคณะกรรมการไปจนถึงวิธีการที่ซับซ้อน เช่น การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอยู่มากหรือน้อยนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ในการตัดสินใจแบบ Homeostatic ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่หาว่าข้อมูลที่จะมาช่วยในการสนับสนุนนั้นมีอยู่มากแล้วในบางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องประเมินผลในลักษณะที่ยุ่งยากซับซ้อนแต่ประการใด อย่างไรก็ตามถ้าสถานการณ์การตัดสินใจแบบ Incremental

หรือ Neomobilistic ที่ต้องการนำนวัตกรรมบางอย่างมาใช้ในหลักสูตรประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนจำเป็นต้องใช้วิธีการที่รอบคอบรัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้ได้ผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้นั่นเอง

ฉะนั้นการประเมินตัวบ่อนี้จะช่วยให้เราได้ข้อมูลในการตัดสินใจ ถ้าเราจะจัดการศึกษาตามหลักสูตร เราควรจะขอความร่วมมือและช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกหรือไม่ควรจะหาวิธีใดวิธีการหนึ่งที่มีอยู่แล้วหรือวิธีการที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ การดำเนินงานในโรงเรียน เช่น การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียน ฯลฯ ควรเป็นอย่างไรมีจะช่วยทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ การประเมินตัวบ่อนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านโครงสร้างหรือการวางรูปแบบในการดำเนินงาน (Structuring Decision)

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นจุดอ่อนของรูปแบบการดำเนินงานที่คาดหวังเอาไว้ หรือจุดอ่อนของการดำเนินงานในชั้นทดลองการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกวิธีการต่อไป ฉะนั้นต้องมีการจัดบันทึกผลการประเมินกระบวนการนั้นจำเป็นต้องอาศัยวิธีการหลายๆ อย่างต่าง ๆ กัน เช่น

- 3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติ
- 3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
- 3.3 การสัมภาษณ์
- 3.4 การใช้แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า
- 3.5 การเขียนรายงานประเภทปลายเปิด

อย่างไรก็ตาม ในการประเมินกระบวนการนี้ บางครั้งจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะ และให้คณะกรรมการชุดนี้มีเวลาการทำประเมินอย่างเต็มที่ เช่น ถ้าเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาก็อาจจะได้แก่ทีมงานในหน่วยวิจัยของสถาบันนั่นเอง แต่ถ้าเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาอาจจะได้แก่ศึกษานิเทศก์ของจังหวัดเพราะการตั้งครูในโรงเรียนทำหน้าที่ประเมินผลโดยเฉพาะทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง เช่น เรื่องเวลาซึ่งมีความจำเป็นมาก ในกรณีที่สถานการณ์การตัดสินใจเป็นแบบ Incremental และ Neomobilistic เพราะมีข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจอยู่แล้วน้อยมาก แต่ถ้าหากสถานการณ์การตัดสินใจแบบ Homeobilistic ซึ่งต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ขณะเดียวกันก็มีข้อมูลที่จะนำมาใช้สนับสนุนอย่างมากแล้ว ผู้บริหารและครูในโรงเรียนอาจช่วยกันทำการประเมินก็ได้

การประเมินกระบวนการนี้ให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจด้านการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติจริงๆ (Implementing Decisions)

4. การประเมินผลผลิต (Products Evaluation) มีจุดมุ่งหมายจะตรวจสอบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้นเป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้มากเพียงใด อาจทำได้โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่มีอยู่ก็ได้

ในกระบวนการศึกษานี้การประเมินผลผลิตจะให้ข้อมูลที่นำมาช่วยตัดสินใจว่า มีกิจกรรมทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรทำต่อไป เลิกทำหรือควรนำมาปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ นอกจากนั้นยังให้ข้อมูลที่นำไปเชื่อมต่อหรือสานต่อเข้ากับขั้นตอนอื่นๆ ของกระบวนการทางการศึกษาได้อีกด้วย เช่น โรงเรียนหนึ่งมีปัญหาครูไม่พอสอนหรือครูมีภารกิจมากจนไม่มีเวลาจะ

เตรียมการสอนให้ได้ผล จึงได้คิดค้นนวัตกรรมทางการสอนแบบ RIT (Reduced Instructional Time) ขึ้นมาใช้ เสร็จแล้วการทำประเมินผลผลิตของการเรียนแบบ RIT ดูพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นอยู่ในขั้นที่จะนำไปเผยแพร่ในโรงเรียนอื่นๆ ที่ประสบปัญหาอย่างเดียวกันได้ เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายไม่สิ้นเปลืองมากนัก อย่างไรก็ตามผู้บริหารการศึกษาที่อาจใช้ผลจากการประเมินดังกล่าวมาช่วยตัดสินใจประกาศให้โรงเรียนต่างๆ นำนวัตกรรม RIT ไปใช้จัดการเรียนการสอนต่อไป การประเมินผลผลิตนี้จะให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจว่า จะเก็บรักษาไว้ เลิกใช้หรือปรับปรุงแก้ไขใหม่ (Recycling Decisions) เนื่องจากสตัฟเฟิลปีมให้แนวคิดว่าการประเมินผลหลักสูตรนั้นมีสิ่งที่จะต้องประเมินอยู่ 4 อย่าง คือ

Context, Input, Process และ Products รูปแบบการประเมินผลของเขาจึงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าเป็น CIPP Model

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

ไทเลอร์ (Tyler, 1949 : 248) เป็นผู้ที่วางรากฐานการประเมินหลักสูตร โดยเสนอแนะแนวคิดว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของคณะ กรรมการจัดการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ไทเลอร์มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางในการประเมินผลในภายหลัง บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ แนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจึงยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model)

ไทเลอร์มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร คือ

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จควรปรับปรุงแก้ไข

2. เพื่อการประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเข้าใจปัญหาความต้องการของการศึกษา และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย

ด้วยเหตุนี้การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและการประเมินคุณค่าของหลักสูตร ไทเลอร์ได้จัดลำดับการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goal Sources) คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย (Goal Screens)

2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดหลังจากจัดประสบการณ์การเรียน

3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

5. ประเมินผลโดยการตัดสินใจด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. หากหลักสูตรไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายก็อาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ จะเห็นว่าเป็นการยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Measurement) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จระดับใดจึงจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การประเมินผลในลักษณะนี้จึงเป็นการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond)

โรเบิร์ต แฮมมอนด์ (Robert Hammond) มีแนวคิดในการประเมินหลักสูตรโดยยึดจุดประสงค์เป็นหลักคล้ายไทเลอร์ แต่แฮมมอนด์ได้เสนอแนวคิดที่ต่างจากไทเลอร์ โดยที่แฮมมอนด์เสนอว่า โครงสร้างสำหรับการประเมินนั้นประกอบด้วยมิติ (Dimensions) ใหญ่ ๆ หลายมิติด้วยแต่ละมิติก็จะประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ อีกหลายตัวแปร ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรขึ้นอยู่กับภาวะสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตัวแปรในมิติต่าง ๆ เหล่านี้ มิติทั้ง 3 ได้แก่ มิติด้านการเรียน การสอน มิติด้านสถาบัน และมิติด้านพฤติกรรม

1. มิติด้านการสอน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร คือ

1.1 การจัดชั้นเรียนและตารางสอน คือการจัดครูและนักเรียนให้พบกันและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดในส่วนนี้จะต้องคำนึงถึงเวลาและสถานที่

1.2 เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน การจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียนและชั้นเรียนแต่ละระดับ

1.3 วิธีการ หมายถึง หลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์พิเศษ ห้องปฏิบัติการ วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่มีผลต่อการใช้หลักสูตร และการสอนด้านอื่นๆ

1.5 งบประมาณ หมายถึง เงินที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การซ่อมแซม เงินเดือนครู ค่าจ้างบุคลากรที่จะทำงานการใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จ

2. มิติด้านสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร 5 ตัวแปร คือ

2.1 นักเรียน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ภูมิหลังทางครอบครัว

2.2 ครูมีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน เงินเดือน กิจกรรมที่ทำเวลาว่างการฝึกอบรมเพิ่มเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.3 ผู้บริหาร หมายถึง มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการศึกษา เงินเดือน ลักษณะทางบุคลิกภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2.4 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ลักษณะของการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ลักษณะทางบุคลิกภาพและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.5 ครอบครัว มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพสมรส ขนาดครอบครัว รายได้ สถานที่อยู่ การศึกษา การเป็นสมาชิกของสมาคม การโยกย้าย จำนวนบุตรที่อยู่ในโรงเรียนนี้ และจำนวนญาติที่อยู่ร่วมโรงเรียน

2.6 ชุมชน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพชุมชน จำนวนประชากร การกระจายของอายุของประชากร ความเชื่อ (ค่านิยม ประเพณี ศาสนา) ลักษณะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ให้บริการสุขภาพอนามัย และการรับนวัตกรรมเทคโนโลยี

3. มิติด้านพฤติกรรม มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านความ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และพฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain)

แนวคิดการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ เริ่มด้วยการประเมินหลักสูตรที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ แล้วจึงเริ่มกำหนดทิศทางและกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรมีดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจำกัดระดับชั้นเรียน

2. กำหนดตัวแปรในมิติการสอนและมิติสถาบันให้ชัดเจน

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุถึง

1) พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด

2) เงื่อนไขของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

3) เกณฑ์ของพฤติกรรมที่บอกให้รู้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์

อย่างน้อยเท่าใด

4. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณาหลักสูตรที่ดำเนินใช้อยู่เพื่อตัดสินใจ รวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

5. วิเคราะห์ผลภายในองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมแท้จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ และเป็นการตัดสินใจว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

6. พิจารณาส่งที่ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแนวคิดในการประเมินหลักสูตรของแสมมอนต์ใช้แนวคิดจองไทเลอร์เป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลในการปรับปรุงจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้น แต่แสมมอนต์ในแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัวแปรของมิติด้านการสอน และมิติด้านสถาบันซึ่งอาจมีผลต่อความสำเร็จของหลักสูตรนั้นด้วย

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Provus, Discrepancy Evaluation Model)

โพรวัส ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรซึ่งเรียกว่า “การประเมินผลความแตกต่างหรือการประเมินความไม่สอดคล้อง” (Discrepancy Evaluation) ซึ่งจะประเมินหลักสูตรทั้งหมด 5 ส่วน คือ

1. การออกแบบ (Design)
2. ทฤษฎีหรือสิ่งที่เริ่มตั้งไว้เมื่อใช้หลักสูตร (Installation)
3. กระบวนการ (Process)
4. ผลผลิตของหลักสูตร (Products)
5. ค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost)

ในแต่ละส่วนจะมีขั้นตอนการประเมินผลโดยจะดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ประเมินจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Standards – S) ของสิ่งที่ต้องการวัดก่อน เช่น มาตรฐานด้านเนื้อหา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริงของสิ่งที่ต้องการวัด (Performance – P)

ขั้นที่ 3 ผู้ประเมินนำข้อมูลที่รวบรวมได้ขั้นที่ 2 มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 (Compare – C)

ขั้นที่ 4 ผู้ประเมินศึกษาความแตกต่าง หรือความไม่สอดคล้องระหว่างผลการปฏิบัติจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Discrepancy – D)

ขั้นที่ 5 ผู้ประเมินส่งผลการประเมินไปให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าจะเลิกการใช้หลักสูตรที่ประเมิน หรือปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหรือเกณฑ์มาตรฐานให้คุณภาพดีขึ้น (Decision Making)

S = Standard เป็นขั้นแรกของการประเมินหลักสูตร กล่าวคือ ประเมินผลต้องตั้งสิ่งมาตรฐานที่ต้องการวัดไว้ก่อน

P = Performance หลังจากดำเนินการขั้นแรกเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริง ในสิ่งที่ต้องการวัดให้เพียงพอข้อมูลที่รวบรวมความเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจน

C = Compare เมื่อตั้งมาตรฐานและรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วก็นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ผู้ประเมินพบว่ามีช่องว่างอะไรที่เกิดขึ้นกับผลที่คาดหวัง

D = Decision Making ผู้ประเมินจะส่งผลผลประเมินไปให้ผู้ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งขั้นตอนการประเมินดังกล่าวสามารถอธิบายเป็นรูปแบบดังนี้

แบบการประเมินผลหลักสูตรของไพรวัสส์นี้ นับว่าสะดวกแก่การประเมินหลายประเภท และเป็นกระบวนการที่ให้เห็นถึงผู้บริหารจะตัดสินใจ จะใช้หรือไม่ หรือจะปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจะหยิบยกข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งมาพิจารณา

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีข้อดีและข้อบกพร่องในส่วนไหน ทั้งนี้จะได้เป็นประโยชน์ในการวางแผน ปรับปรุงหลักสูตรได้ตรงประเด็นมากที่สุด
2. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน หรือเหมาะสม และถูกต้องหรือไม่
3. ทำให้มีความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้หลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ทำให้สามารถพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
5. ช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเข็มทิศทางการเรียน หากพบข้อบกพร่องจะได้ช่วยแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนในครั้งต่อไป
6. สร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับทิศทางทางการศึกษาของชาติ
7. ทำให้ทราบถึงผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรว่ามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรอย่างไร
8. ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับทราบถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าบรรลุผลหรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
9. ช่วยให้เห็นคุณค่าของหลักสูตรที่สถานศึกษากำลังใช้
10. เป็นแนวทางในการตัดสินใจว่าจะใช้หลักสูตรต่อไปหรือยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวในอนาคต เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและกระบวนการโค้ช

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและการโค้ช

หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ

การพัฒนาวิชาชีพเป็นการพัฒนาศักยภาพหรือการทำงานให้กับบุคลากร ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดของการพัฒนาวิชาชีพไว้ดังนี้

วัชรุา เล่าเรียนดี (2556 : 259) การพัฒนาวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูทุกระดับความรู้ ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชา การสอน การวิจัย และเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentor) ฯลฯ เพราะการพัฒนาในวิชาชีพ ของบุคลากรต่างๆ ดังกล่าวนี จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development : PD) หรือการพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ (Professional) เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในวงการศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ที่เริ่มเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 ควบคู่กับการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านในศตวรรษที่ 21 นี้ การพัฒนาผลผลิตหรือผลลัพธ์ให้มีคุณภาพสูง ย่อมต้องอาศัยผู้ปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงเช่นกัน คำว่า การพัฒนาวิชาชีพ เดิมเรียกการพัฒนาบุคลากร (Staff Development) เป็นที่พูดถึงกันแพร่หลาย รวมทั้งแนวคิด แนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

การพัฒนาวิชาชีพ มีความสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าด้านวิชาการและเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม เป้าหมายทางการศึกษาตลอดจนหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือการพัฒนาต่างๆ ของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรในที่นี้หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาวิชาชีพจัดเป็นงานหนึ่งของงาน การนิเทศแบบพัฒนาการ (Development Supervision) ของ Glickman มี 5 ภาระงาน ได้แก่ การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม การพัฒนาวิชาชีพหรือ การพัฒนาบุคลากร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยในชั้นเรียน

ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพ

Bredeson (2003 : 32 - 37) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพหมายถึง การดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริมให้มีการคิดทบทวนการทำงาน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Bredeson 2003 : 32) การพัฒนาวิชาชีพนอกจากมีมิติเรื่องการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังมีมิติของการพัฒนาเรื่องบุคคล (Personal development) ที่เน้นเรื่องการดำเนินชีวิต การแก้ไขปัญหาทางด้านจิตใจที่สัมพันธ์ กับการทำงาน การพัฒนาวิชาชีพจึงให้ความสำคัญกับทั้งสองมิตินี้กับอัตราส่วนที่แตกต่างกันไปตามประเภทของการพัฒนา เช่น การให้คำปรึกษา (Counseling) เน้นการพัฒนา/แก้ไขปัญหาเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ/อารมณ์ ส่วนการฝึกอบรม (Training) เน้นการเพิ่มพูนความรู้/ทักษะการทำงาน

Guskey (200 : 16 - 21) เสนอว่าการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาเป็นกระบวนการแล้ว กิจกรรมที่ได้ออกแบบไว้เพื่อส่งเสริมบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่มุ่งไปที่การพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนต่อไป การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่ 1 (มีเป้าหมายในการทำงาน) (Intentional) 2 (มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง) (Ongoing) และ 3 (การดำเนินงานเป็นระบบ) (Systemic) ส่วนนิยามของการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น Gordon (2004 : 23) เสนอว่าเป็นการประสานองค์ประกอบต่างๆ ในการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่นักการศึกษาเป็นรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กร เพื่อให้สามารถดำเนินการ ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาหรือกล่าวอีกในหนึ่งคืออันหนึ่งคือ ในการดำเนินการนั้นมีเรื่องของ 1) การเสริมสร้างสมรรถนะ (Capacity building) ให้แก่นักการศึกษา 2) การดำเนินการหลัก(Core lernent) ได้แก่การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และ3) มีเป้าหมายการพัฒนาคือคุณภาพผู้เรียน

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพ (Personal development) หมายถึง การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้

ทักษะ เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และท้ายสุดส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอนอีกด้วย

การพัฒนาวิชาชีพแบบ Cognitive Coaching

วัชรรา เล่าเรียนดี (2556 : 270-272) กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ Cognitive Coaching ได้ดังนี้

การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ Cognitive Coaching หรือการโค้ชทางปัญญาเป็นแนวคิดของ Robert Garmston และ Costa รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ Cognitive Coaching มีจุดเด่นคือ การพัฒนาทางด้านสติปัญญาและทักษะการคิดขั้นสูงที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ทั้ง 2 ฝ่ายเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือโค้ชและผู้สอนเป็นความร่วมมือกันคิด ปฏิบัติ และทดลองในสิ่งที่ศึกษาเป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้สอน เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยการยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Mutual Trust) การเป็นมิตรแท้ในวิชาชีพ การเปิดใจกว้าง ยอมรับการเสนอแนะ การวิพากษ์จากกันและกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้อง มีการฝึกอบรมด้านเทคนิคและทักษะที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีโดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร การพูด สนทนา การให้คำแนะนำแก่กัน องค์กรประกอบ หรือวงจรของการปฏิบัติต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกปฏิบัติจริง ทุกองค์ประกอบ

วัตถุประสงค์หลักของ Cognitive Coaching

1. ส่งเสริมและสร้างความเคยชินในการพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง (Self-Directed Learning)
2. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานตนเองให้ก้าวหน้า (Self Managing)
3. ส่งเสริมการติดตามดูแล และการทบทวนงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ (Self Monitoring)
4. ส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจในตนเอง และปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ (Self Modifying)
5. ส่งเสริมทักษะการคิดและสติปัญญา

กระบวนการ Cognitive Coaching Process (Cycle)

1. ขึ้นวางแผน (Planning) โค้ช ผู้รับการโค้ชและครูร่วมมือกันวางแผนโดยเน้นครูเป็นสำคัญ โค้ชคอยสนับสนุน ช่วยเหลือเพื่อ
  - 1.1 ระบุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้ชัดเจน (Desired Results/Outcomes)
    - 1.2 กำหนด/ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายที่ต้องการให้ชัดเจน (Success Indicator) และวางแผนการเก็บข้อมูลและหลักฐานความสำเร็จ (Plan for Collecting Evidence)
    - 1.3 พิจารณาเลือกเทคนิควิธี กลยุทธ์ (Approaches, Strategies) ในการปรับปรุงพัฒนา และตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการติดตามดูแลช่วยเหลือการใช้เทคนิคเหล่านั้น
  - 1.4 สร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ที่เป็นโค้ชกับผู้รับการโค้ชเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาจุดเน้นของการเรียนรู้ (Learning Focus) ของครูและนักเรียนและกระบวนการประเมินสมรรถภาพของตนเอง (Self Assessment Process)

- 1.5 ไตร่ตรองสะท้อนความคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช ผลสำเร็จ และแนวทางในการพัฒนาให้ดีขึ้น (Reflect and Explore Refinement)
2. ขั้นติดตามดูแลช่วยเหลือโดยผู้ที่เป็นโค้ช (Coaching or Mentoring) เพื่อ
  - 2.1 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และบรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัด
  - 2.2 ครูใช้เทคนิควิธี กลยุทธ์ ที่เลือกใช้ในการปฏิบัติมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
3. ขั้นวิเคราะห์ (Analyzing) โค้ช ผู้รับการโค้ช และครูร่วมมือกัน โดยเน้นครูเป็นสำคัญ โค้ชคอยสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อให้ครูหรือผู้รับการโค้ชได้ปฏิบัติ ดังนี้
  - 3.1 ไตร่ตรองสะท้อนความคิด และผลการปฏิบัติของตนเอง สรุปความพึงพอใจที่เกิดขึ้น (Reflecting)
    - 3.2 คิดวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลอ้างอิง เพื่อสนับสนุนผลสำเร็จที่เกิดขึ้น
    - 3.3 คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ อ้างอิง ระบุความสัมพันธ์ของเหตุผลที่ทำให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ
  4. ขั้นประยุกต์ใช้ (Applying) การสนับสนุนให้ครู/ผู้รับการโค้ชนำผลสำเร็จจากการปฏิบัติไปใช้ต่อไป
    - 4.1 ผู้รับการโค้ชหรือครูสร้างความรู้ และความเข้าใจใหม่จากการปฏิบัติเสนอแนวทางการปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
    - 4.2 ครูไตร่ตรองสะท้อนความคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช และการปฏิบัติโค้ช (Coaching) และระบุสิ่งที่รู้และสิ่งที่ได้มาซึ่งความรู้ หรือสิ่งที่ยังไมรู้ คิดหาวิธีการที่ทำให้กระบวนการและวิธีการปฏิบัติของตนเอง สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ความหมายของวรรณกรรม

คำ "วรรณกรรม" นี้ ใช้เป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้นทั้งหมด จะใช้รูปแบบใดหรือเพื่อความมุ่งหมายใดก็ได้ เช่นนวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูด บทละครรำ สารคดี บทความ ตำรา ข่าว ประกาศแจ้งความ ฉลากยา คำอธิบายวิธีใช้ต่างๆ ฯลฯ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 1) ชุตินา สัจจามันท์และคณะ (2543 : 1) ให้ทรรศนะว่า วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้างความเชื่อต่อของสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทรรศนะ ความเชื่อของผู้คนในสังคม

กลุ่มชนในภาคอีสานต่างก็มีวรรณกรรมของตนเอง เช่น กลุ่มเขมร-ส่วย กลุ่มโคราชก็มีวรรณกรรมของตนเอง ซึ่งเรียกว่า "วรรณกรรมเขมร" และ "วรรณกรรมโคราช" ตามลำดับ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวรรณกรรมของกลุ่มไทย-ลาว ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภาคอีสาน

วรรณกรรมท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลในท้องถิ่นที่แสดงออกด้วยภาษาคำพูด และที่บันทึกไว้เป็นตัวอักษรโดยข้อมูลดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของ ท้องถิ่น เป็นการบันทึกเรื่องราวในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของความเป็นอยู่ความคิด ตลอดจน

ความเชื่อต่างๆ โดยการบอกเล่า จดจำ สั่งสอนหรือปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาช้านาน จนรับรู้ และจำกันได้ภายในท้องถิ่นของตน เช่น ปรีศานาคำทายผลยา คำสอย เพลงกล่อมเด็ก หมอลำ นิทาน พื้นบ้าน เป็นต้น วรรณกรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะของศิลปะ และการบันทึกทาง ประวัติศาสตร์

ความเป็นมาของวรรณกรรมอีสาน

ชาวอีสานกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว ได้สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงร่วมกับชาวล้านช้างมาตั้งแต่อดีต ฉะนั้นจึงมีลักษณะร่วมกันอยู่มากทางด้านวรรณกรรม ตัวอักษร ตลอดจนภาษาพูด โดยเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วพบว่าภาษาอีสานกับภาษาลาวมีความคล้ายคลึงกันมาก จนเกือบเป็นภาษาเดียวกัน จะต่างกันที่สำเนียงเพี้ยนกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ในการสืบทอดวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมและตัวอักษรนั้น พบว่าอาณาจักรล้านช้าง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาในสมัยราชวงศ์มังราย ดังปรากฏในพงศาวดารล้านช้างและพงศาวดารโยนก กล่าวไว้ว่า ในสมัยพระเจ้าโพธิสารราชแห่งล้านช้าง เมืองแก้วได้ไปเผยแพร่พระธรรมในอาณาจักรล้านช้างเมื่อ พ.ศ. 2066

ที่มาของวรรณกรรมอีสาน

สืบเนื่องจากข้อสันนิษฐานเดิมเกี่ยวกับที่มาของเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งยังไม่สามารถหาข้อยุติหรือข้อสรุปได้ว่า เรื่องเพลงลูกทุ่งอีสานมีที่มาจากที่ไหนหรืออย่างไรกันแน่ โดยเฉพาะ แหล่งที่มาจากครูเพลงทางภาคอีสาน ในเมื่อยังไม่แน่ใจในข้อสันนิษฐานที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจ ก็ได้มีผู้รู้บางท่านมีข้อสันนิษฐานใหม่เกี่ยวกับที่มาของวรรณกรรมอีสานเรื่องเพลงลูกทุ่งอีสาน โดย มีข้อสันนิษฐานใหม่ ดังนี้

- 1) ไม่ได้มาจากครูเพลงทางภาคกลาง
- 2) มาจากหมอลำเรื่องต่อกลอนและหมอลำเพลิน
- 3) เป็นนิทานพื้นบ้านที่แอบอ้างขาดกโดยเรื่องราวในนิทานมาจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเนื้อหาเป็นการนำเอาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ล้านช้าง สมัยที่มีข้อ ขัดแย้งภายในราชวงศ์หลายยุคหลายสมัยมาเขียน และนำเอาคตินิยมเรื่องธรรมราชามาเป็นแกนเรื่อง คล้ายกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ซึ่งยุคนี้ผู้ฟังเพลงลูกทุ่งหันมาสนใจเพลงลูกทุ่งหมอลำ ซึ่งตรงกับ ช่วงที่เพลงลูกทุ่งกำลังได้รับความนิยมน้อย

เนื้อหาของวรรณกรรมอีสาน หรือรูปแบบการประพันธ์ เหตุผลที่ตั้งข้อสันนิษฐานเช่นนี้ เพราะโครงเรื่องหรือภาษาเป็นสำนวนอีสาน มีโครงเรื่องคล้ายเพลงลูกทุ่งหรือหมอลำวรรณกรรม ของล้านช้าง ซึ่งคำว่าลูกทุ่งอีสานนี้ แวง พลังวรรณ สันนิษฐานว่ามาจากการที่ชาวอีสานได้หลงไหล กันเข้ากรุงทบจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สังคมชาวอีสานในกรุงเทพฯ เป็นปึกแผ่นขึ้นโดยพื้นฐานจาก ความเป็นคนจากพื้นเพเดียวกัน มีความรู้สึกห่วงหาอาลัยถิ่นเกิดเหมือนๆ กันและความโหยหา ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเหมือน ๆ กันพลังความเป็นอีสานได้กลายเป็นพลังขับและเป็นปัจจัยที่เอื้อ รองรับและอุ้มชูการก่อเกิดของเพลงลูกทุ่งมิติใหม่ ที่มีรูปแบบ เนื้อหาและรับใช้ชีวิตคนพลัดบ้าน

ปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นแรงเสริมและมีส่วนช่วยหนุนให้ศิลปินอีสานได้สร้างสรรค์งานที่พวกเขาภูมิใจที่จะเรียกขานว่า “เพลงลูกทุ่งอีสาน”

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของดนตรีและการสื่อสารของมนุษย์ ไม่ว่าจะในวัฒนธรรมของชนชาติใดก็必将เห็นความเชื่อที่เกี่ยวกับอำนาจของเสียงดนตรีนั้น มีทั้งที่ดีเกี่ยวเนื่องกับความดีและความชั่วร้าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำสัญลักษณ์แห่งเสียงดนตรีสื่อสารออกไปอย่างไร ดังจะเห็นได้จากวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ซึ่งท่านได้ให้ความสำคัญถึงพลังอำนาจของดนตรี เสียงปี่ ของพระอภัยมณี สามารถเลือกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตั้งแต่ กล่อมให้หลับไหล หลงรัก คลาย โกรธ สงบศึกสงคราม หรือแม้กระทั่งใช้เป็นอาวุธสังหาร ทรมานให้ผีเสื้อสมุทรขาดใจตาย

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่เหมือนกันในทุกชนชาติ จะพบว่าการพัฒนาการของดนตรี มักจะมีความผูกพันกับศาสนา โดยเฉพาะอำนาจของเสียงดนตรีในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับความดี เสียงดนตรีสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวจิตใจ และเมื่อผสมผสานท่วงทำนอง ดนตรีเข้ากับคำร้องหรือบทเพลงแล้วก็จะมีประโยชน์ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการใช้ประโยชน์ในด้านศาสนา ในยุคสมัยต่อมาเพลงก็มีสรรพประโยชน์ที่จะประยุกต์ใช้ใน ด้านต่าง ๆ ของสังคมมากขึ้น เช่น ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง เพื่อการศึกษา เพื่อความบันเทิง หรือไปจนกระทั่งเพื่อสร้างผลกำไรในยุคสมัยที่เพลงกลายเป็นสินค้าหรือพาณิชย์ศิลป์

ในการจำแนกประเภทของวรรณกรรมที่ใช้ในการสื่อความหมาย อาจพิจารณาได้จากคุณลักษณะของดนตรีที่มีพัฒนาการจากความเรียบง่ายไปสู่ความซับซ้อน นับตั้งแต่รูปแบบที่เรียบง่ายที่สุดของการขับร้องที่มีเพียงแนวทำนองเดียวโดยปราศจากเครื่องดนตรีใด ไปสู่การเป็นผลงานศิลปะที่มีความซับซ้อนของการเรียบเรียงเสียงประสาน มีการใช้เครื่องดนตรีนับร้อยชิ้นเพลงหรือดนตรีทั้งหลายในโลกจึงอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ดนตรีพื้นบ้าน (Folk Music) ลักษณะของดนตรีพื้นบ้าน คือ ดนตรีที่มีมาแต่ดั้งเดิมในกลุ่มสังคมทุกกลุ่มทั่วโลก ดนตรีพื้นบ้านมักจะเป็นเพลงที่มีการร้องประกอบเป็นส่วนมาก จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “เพลงพื้นบ้าน” หรือ Folk Song

2. ดนตรีศิลปะ (Art Music) ได้แก่ ดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นอย่างตั้งใจ โดยผู้ประพันธ์เพลงศึกษาเพลง ศึกษาดนตรีมาอย่างมีระเบียบแบบแผนดนตรีประเภทนี้เป็นการสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้เห็นถึงความสวยงามของศิลปะดนตรีซึ่งเป็นศิลปะ ดนตรีประเภทนี้ ได้แก่ ดนตรี ตะวันตก (Western Music) ที่รู้จักกันในนามของดนตรีคลาสสิก (Classical Music) และดนตรี ประจำชาติต่าง ๆ ที่เรียกว่า Traditional Music

ครูสุรินทร์ ชื่อจริงว่า ชานนท์ ภาคศิริ เป็นชาวจังหวัดอำนาจเจริญเพลงของ ครูสุรินทร์ นั้นมีอยู่มากมายเช่น เพลง หนาวลมที่เรณู ที่ ศรีศิริ ศรีประจวบ ร้องนั้นรู้ว่าครูสุรินทร์แต่ง แต่ไม่รู้มาก่อนเลยว่าตอนแต่งเพลงนี้ครูสุรินทร์ ไม่เคยไป อ.เรณูนคร จ.นครพนม เพียงที่เฉียด ๆ ไปงาน พระธาตุพนมเท่านั้น สมัยนั้นเรณูนคร ยังเป็นเพียงตำบล ยังไม่ได้เป็นอำเภออย่างปัจจุบันนี้ เรณู นคร นั้นเป็นเมืองที่มีผู้คนชาวผู้ไทยอยู่มากไปจนถึงจังหวัดสกลนคร ในเนื้อเพลงมีเขียนถึง

ดูดูร้อยไหไม่คลายหนาวได้หรือหนาว
 ห่างน้องพี่ต้องหนาวหนักอรุณคายนับเวลา
 จะกลับมาบอโอรักเก่า ...

อู เป็นน้ำเมาอย่างหนึ่งซึ่งหมักด้วยกลีบและปลายข้าวใส่ไว้ในไห เวลาจะกินก็เติมน้ำแล้วจะจิ้มดู ไม่ใช่เฉพาะที่เรณูนคร-นครพนมหรือครบที่ ทางเหนือก็มีเยอะ ที่ฝั่งลาวก็มีหลาย ดู

ไปดูตไปสลับกันดูต เมาไม่รู้ตัว เมาเป็นเงียบ ๆ พอมีน ๆ อีกเพลงของครูสุรินทร์ ภาคศิริ ที่ คุณศักดิ์ สยาม เพชรชมพู ร้อง คือเพลง ฟุ้งกุลาร้องไห้ เพลงนี้โด่งดังมาก เป็นเพลงช้าหวานปนเศร้า และเล่าถึง ฟุ้งกุลาร้องไห้ แผ่นดินอีสานเป็นพื้นที่กว้าง พอบอกว่า “ฟุ้งกุลาร้องไห้” คนก็คิดถึง ความแห้งแล้ง กันดาร ก็ไปคิดถึงหน้าแล้ง ไม่คิดถึงหน้าฝนต้นไม้กำลังสีเขียว ต้นหนาวไปไม้กำลังผลัด ใบเปลี่ยนสี

ทะเลกว้างใหญ่ได้กลายเป็นท้องฟุ้งฟุ้งอันกว้างใหญ่ไพศาลจนมองสุดลูกหูลูกตา มองเห็นขอบฟุ้งจดขอบฟ้าประหนึ่งว่าทองดูทะเล ตำนานเรื่องฟุ้งกุลาร้องไห้ นี้ นับว่าเป็นตำนาน ที่มีความใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุดเพราะตรงกับข้อสันนิษฐานทางภูมิศาสตร์กล่าวว่า บริเวณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะเป็นแอ่งแผ่นดิน 2 แอ่ง เป็นที่ต่ำ มีบ่อ หนอง บึงหรือมีน้ำท่วม ถึงในฤดูฝน แอ่งแผ่นดินตอนล่างมีอาณาเขตกว้างขวางคือ แอ่งโคราชมีแม่น้ำมูลและสาขาใหญ่น้อย คือ ลำน้ำชี ลำน้ำพอง ลำน้ำมูล ไหลผ่านลงสู่แม่น้ำโขงทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ แต่แม่น้ำเหล่านี้โดยเฉพาะแม่น้ำมูล ไหลลงสู่แม่น้ำโขงไม่สะดวกเพราะพื้นดินตรงกลางเป็นแอ่งดังกล่าวทำให้บริเวณนี้ มีน้ำขัง ตลอดฤดูน้ำเกิดน้ำท่วมล้นฝั่งแทบทุกปี บริเวณทุ่งราบที่กว้างขวางเป็นแอ่งนี้ ได้แก่ ฟุ้งกุลาร้องไห้ ในเขตจังหวัด ร้อยเอ็ด สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ยโสธร พอถึงหน้าแล้งน้ำจะแห้งระเหยไป จนกลายเป็นทุ่งโล่ง ดินกร่อย ทำการเพาะปลูกไม่ได้ มีแต่ป่าละเมาะขึ้นประปราย หญ้าที่ขึ้นก็ใช้ เลี้ยงสัตว์ไม่ได้ พอถึงหน้าน้ำที่มีน้ำท่วมเต็มบริเวณถึงกับมีการจับปลากันได้มีผู้สันนิษฐานว่าเมื่อ หลาย พันปีมาแล้วบริเวณนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน

นิทานฟุ้งกุลาร้องไห้ เมื่อทะเลอันกว้างใหญ่ไพศาลได้กลายเป็นท้องฟุ้งอันกว้างใหญ่ ทำให้มองเห็นดินแดนขอบฟ้ามาแล้วเป็นเวลานานเท่าไรไม่มีใครสามารถจะบอกได้แต่คน เฒ่าคนแก่ได้เล่าสืบต่อกันมา ว่าเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ได้มีการไปมาค้าขายติดต่อกับพ่อค้าต่างบ้าน ต่างเมือง ทั้งที่ใกล้เคียงและห่างไกลกัน มีพ่อค้าหาบสินค้าที่ขยวขายไปตามหมู่บ้านแถบฟุ้งกว้างนี้เป็นประจำโดยเฉพาะในฤดูแล้ง

บรรดาพ่อค้าที่มาค้าขายในเขตฟุ้งกุลาร้องไห้ นี้ ได้มีพ่อค้าพม่าเผ่าหนึ่งมีชื่อว่า เผ่ากุลา ได้นำสินค้าแร่ขาย และมากันเป็นหมู่ ๆ ละ 20 - 30 คน สินค้าที่นำมาขายได้แก่ สีย้อมผ้า เข็ม แพร พรหม ยาสมุท ไพธ เครื่องถมซึ่งสานด้วยไม้ไผ่ทาร์กลองสี ลวดลายสวยงาม เป็นกลองคล้าย กระต๊อบ ข้าวเหนียว ชาวบ้านนิยมซื้อไว้ใส่บุหรีและหมากพลูเวลาเดินทางไปไหนมาไหน พวกพ่อค้า

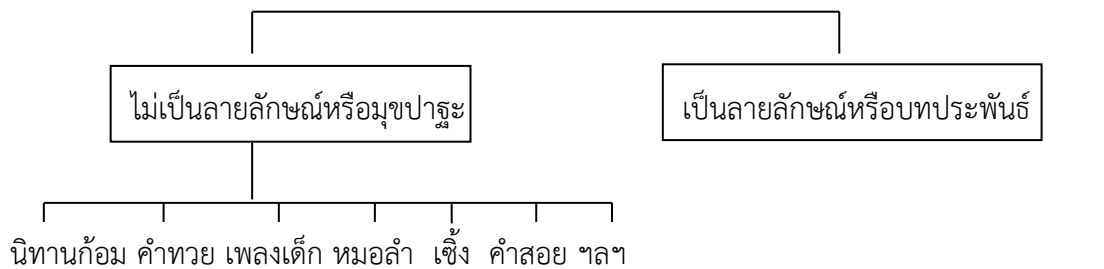
ประเภทของวรรณกรรมอีสาน

วรรณกรรมอีสานมีการแบ่งหลายลักษณะ หลายประเภท ตามที่แสดงในแผนภูมิต่อไปนี้
แผนภูมิ 1 โครงสร้างประเภทของวรรณกรรมอีสาน

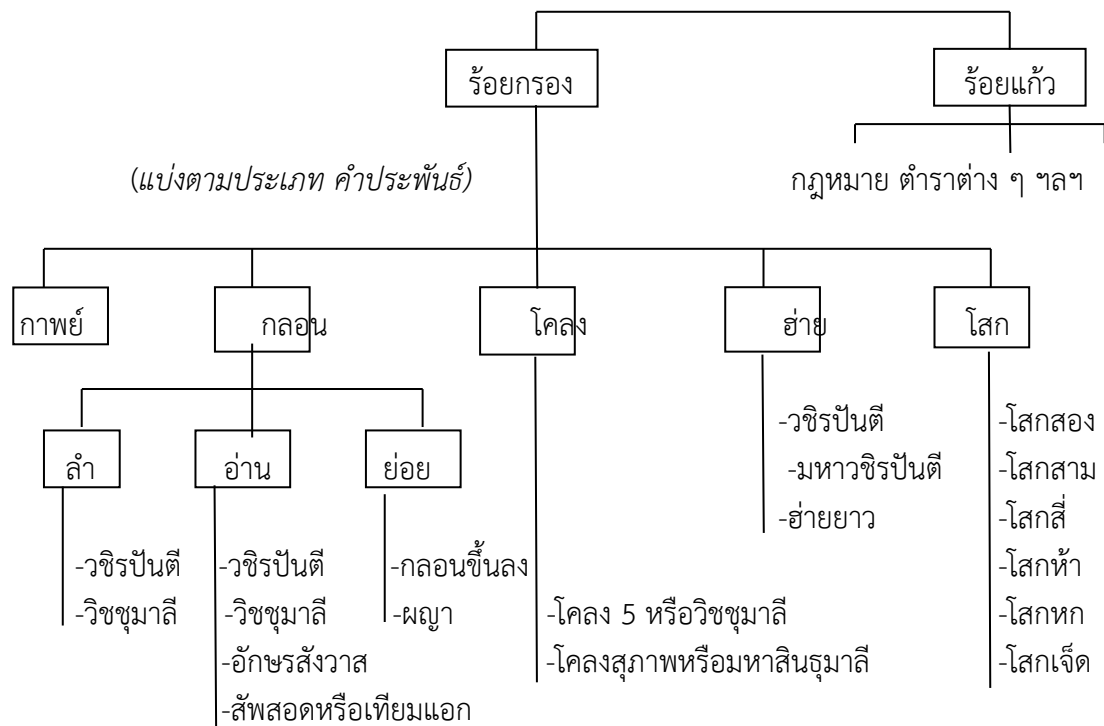
วรรณกรรมอีสาน
(แบ่งตามเนื้อหาสาระ)

-วรรณกรรมพุทธศาสนา	-วรรณกรรมประวัติศาสตร์
-วรรณกรรมนิทาน	-วรรณกรรมคำสอน
-วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด	

(แบ่งตามการจดบันทึก)

(แบ่งตาม ลักษณะการประพันธ์)

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณกรรมอีสานแบ่งได้หลายลักษณะ กล่าวคือ ถ้าแบ่งตามเนื้อหาสาระ แบ่งเป็น วรรณกรรมทางพุทธศาสนา วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมนิทาน และ วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด (ธวัช ปุณโณทก. 2544 ข : 4-20) ถ้าแบ่งตามการจดบันทึก มี 2 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมที่ไม่เป็นลายลักษณ์หรือแบบมุขปาฐะ และวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์หรือบทประพันธ์ ถ้าแบ่งตามลักษณะการประพันธ์ แบ่งเป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง (มนัส สุขสาย. 2544 ก) ประเภท

ร้อยกรองสามารถแบ่งตามประเภทคำประพันธ์ เป็น 5 แบบ คือ กาพย์ กลอน โคลง ฮ้าย และโสก (มหาศาลา วีรวงศ์. 2539) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วรรณกรรมไม่เป็นลายลักษณ์หรือมุขปาฐะ เป็นวรรณกรรมที่บอกเล่าต่อกันมา วรรณกรรมบางอย่งนั้นเป็นทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ แล้วแต่ว่าจะปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ตัวอย่าง เช่น

นิทานก้อม เป็นนิทานพื้นบ้านสั้นๆ (ก้อม แปลว่า สั้น) มักจะเป็นนิทานตลกโปกฮา สองแง่สองง่าม หรือประเภตชิงไหวชิงพริบ เช่น พี่อ้าย (พี่เขย) ผูกเหยียน้ำสาว (น้องเมีย) พ่อเถ้า (พ่อตา) กับลูกเขย บักเซียงเหมี้ยง หัวพ่อ (หลวงตา) กับจิว (เณร) น้อย เป็นต้น

คำทวย หรือปริศนาคำทวย ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น คำทวยเกี่ยวกับมนุษย์ คำทวยเกี่ยวกับเครื่องมือทำมาหากิน คำทวยเกี่ยวกับพืช สัตว์ คำทวยเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ คำทวยเกี่ยวกับศาสนา และประเพณี เป็นต้น

เพลงเด็ก เป็นเพลงพื้นบ้านไทยอีสานที่ร้องกันมาตั้งแต่โบราณ มีหลายประเภท เช่น เพลงกล่อมลูก เพลงปลอบเด็ก (แม่หรือผู้เลี้ยงจะขับร้อง เวลาอาบน้ำ ป้อนข้าว หรือเล่นกับเด็ก ๆ) เพลงประกอบการละเล่น (เด็ก ๆ จะขับร้องขณะเล่นกันเพื่อความสนุกสนาน)

หมอลำ เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยอีสานที่สนุกสนานให้ความบันเทิงและเป็นที่ยอมรับกันมาก เนื่องจากมีลีลาการขับร้องที่สนุกสนานเร้าใจ สามารถประยุกต์เข้ากับดนตรีสากลได้อย่างลงตัว แต่ดั้งเดิมนั้นหมอลำจะขับร้องประกอบดนตรี คือ แคน พิณ และกลอง เท่านั้น มีหลายประเภท ได้แก่ ลำหมู่ ลำคู่ ลำชิงซู้ ลำกลอน ลำพื้นหรือลำเรื่อง ลำผีฟ้า ถ้าแบ่งตามทำนองลำหรือ "ลาย" อาจแบ่งเป็น ลำทางสั้น ลำทางยาวหรือลำล่อง ลำเต้ย ลำพูไทย ลำตั้งหวาย ลำเพลิน ลำเวียง ลำชิง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาขับร้องหมอลำเป็นประเภท "กลอน" ถ้าเป็นกลอนลำสั้นๆ จดจำขับร้องต่อกันมา ก็เป็นประเภทมุขปาฐะ ถ้ากลอนลำเป็นเรื่องยาวๆ เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นกลอนลำเรื่องสังข์สินชัย ก็ถือว่าเป็นวรรณกรรมประเภทลายลักษณ์

เซ็งหรือลำเซ็ง เป็นการขับร้องอย่างหนึ่ง มีลักษณะพิเศษคือมีคนหนึ่งเป็นคนขับร้องนำ มีลูกคู่อย่างน้อยหนึ่งคนขับร้องซ้ำประโยคเดียวกันไปเรื่อย ๆ ที่นิยมขับร้องกัน ได้แก่ เซ็งบั้งไฟ เซ็งนางแมว เซ็งนางดั่ง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาเซ็งเป็นประเภท "กาพย์"

คำสอย เป็นลีลาการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะอย่างหนึ่งของชาวไทยอีสาน คำสอยเป็นบทพูดให้คล้องจองกันสั้นๆ มักพูดสอดแทรกขึ้นขณะมีการแสดงหมอลำ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานยิ่งขึ้น มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "สอย สอย ..." ลงท้ายด้วยคำว่า "...จึงซีกะว่าสอย" คำสอยมักจะมีลักษณะสองแง่สองง่าม ล้อเลียน ตลกโปกฮา บางทีอาจถึงขนาดลามกหยาบโลน แต่ในมิตินั้น ชาวไทยอีสานถือว่าเป็นที่ยอมรับได้ เช่น

"สอย สอย ผักกะโดนกินกับลาบกับก้อย ไม้มีเมียน้อย เป็นคนด้อยพัฒนา...จึงซีกะว่าสอย"

2. วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์

วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์ของอีสานมีหลากหลาย มีผู้จัดกลุ่มตามสาระไว้หลายประเภท เช่น ศาสตราจารย์ธวัช ปุณโณทก (2544 ข : 14) แบ่งไว้ 5 ประเภท คือ

2.1 วรรณกรรมพุทธศาสนา เป็นนิทานชาดกและตำนานพุทธศาสนา

2.2 วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น ท้าวฮุ่งท้าวเจือง พื้นเวียง พื้นเมืองอุบล ตำนานขุนบรม เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมนิทาน เช่น นางผมหอม สังข์สินชัย กำพำฝีน้อย เป็นต้น

2.4 วรรณกรรมคำสอน เช่น ธรรมดาสอนโลก ท้าวคำสอน เสียวสวาด เป็นต้น

2.5 วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่น บทสุดต่างๆ ฎญา นิทานก้อม เป็นต้น

จากรวบรวม ธรรมวัตร (2521) กล่าวว่าหากจะนำวรรณกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาจัดประเภทอาจทำได้ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะหลักฐานที่ปรากฏ

1.1 วรรณกรรมมุขปาฐะ ใช้วิธีจำสืบทอดกันมา การเล่าสืบทอดกันเรียกว่า การต่อ หนังสือได้แก่ นิทาน ประเพณีต่าง ๆ การแหล่ขวัญ ภาษิต ฆะยา เพลงพื้นเมือง เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก

1.2 วรรณกรรมที่จารึกเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2.1 วรรณกรรมร้อยแก้ว ได้แก่ วรรณกรรมที่แต่งเป็นความเรียง ธรรมดา ส่วนใหญ่จะใช้ในการบันทึกเหตุการณ์ พงศาวดาร ตำนาน ประเพณีต่าง ๆ เช่น ตำนานเมืองอุบล ตำนานเมืองร้อยเอ็ด ประเพณีทำบุญมหาชาติ ประเพณีเถรภิเสก เป็นต้น

1.2.2 วรรณกรรมร้อยกรอง ได้แก่ วรรณกรรมที่ผูกเป็นถ้อยคำขึ้นตาม

ลักษณะของฉันทลักษณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น โคง กาบ กลอนลำ ฮ้าย ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องยาว ๆ ที่ใช้เทศน์และแสดงหมอลำ เช่น สังข์ศิลป์ชัย กาละเกต ขูลูนางอ้ว ผาแดงนางไอ่ เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะเนื้อเรื่อง

2.1 วรรณกรรมพุทธศาสนา เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติและพระสาวก ชาดก ระเบียบประเพณี พิธีการต่าง ๆ เช่น มหาชาติ คำเมือง แสงมณีแยงโลก (เวสสันดรสำนวนอีสาน) อุปคุต เสถพนหรือเซตะพน สุภณณานาค ชาดก นรชีวะชาดก สักขปัตถชาดก เป็นต้น

2.2 วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เป็นวรรณกรรมที่เขียนขึ้นโดยเอาโครงเรื่องมาจากเกร็ดพงศาวดาร ตำนานต่าง ๆ เช่น ท้าวฮุ่งหรือขุนเจือง ขุนทิง พื้นขุนบรมราชาธิราช ตำนานฟ้าแดดสูงยาง ตำนานนางอรพิมท้าว ปาจิตต์ เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมนิทาน เป็นวรรณกรรมที่ผูกขึ้นจากนิทานพื้นเมืองเล่าสืบทอดกัน มาหรืออาจจะเป็นนิยายที่ผูกขึ้นตามคติแนวความเชื่อของคนถิ่นนั้น เช่น กาละเกต แต่งอ่อน ท้าวคันคาก นาง ผมหอม เชียงเมียง นกกระจอก ผาแดงนางไอ่ พระลักษณ์พระราม ขูลูนางอ้ว นางกัณโตร ท้าวปลาแดกปลา สมอ ท้าวกำกาดำ เป็นต้น

2.4 วรรณกรรมคำสอน เป็นวรรณกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อสั่งสอนให้บทเรียนแก่ผู้อ่าน เช่น ท้าวคำสอน สีเสลิวเสียวสวาสดี ภาพพระมุนี ภาพวิฑูรย์บัณฑิต ภาพปู่สอนหลาน ภาพหลานสอนปู่ อินทญาณสอนลูก พญาคำกองสอนไพร่ เป็นต้น

2.5 วรรณกรรมนิราศ มีปรากฏอยู่ในเรื่องหนึ่ง คือ สารลีสู่สุรย์

3. แบ่งตามลักษณะสำคัญของเนื้อเรื่องตาม Northrop Faye

3.1 Internal Fiction หมายถึง วรรณกรรมที่เนื้อเรื่องมีจุดสำคัญอยู่ที่การ กระทำของ ตัวละครและสิ่งแวดล้อมของตัวละครเป็นสำคัญ ได้แก่ สังข์ศิลป์ชัย กาละเกด นกกระจอก ท้าวปลา แดกปลาสมอ ท้าวกำกาดำ นางแดงอ่อน จำปาสีตัน เป็นต้น

3.2 External Fiction หรือ Thematic หมายถึง วรรณกรรมที่จุดสนใจของเรื่อง อยู่ที่ ความคิดเห็นหรือแนวความคิดของผู้แต่ง ซึ่งเกี่ยวพันกับสิ่งแวดล้อมและสังคมของผู้แต่งเอง เช่น ท้าว คำ สอน อินทนิญาณสอนลูก ภาพย์ปู่สอนหลาน ภาพย์หลานสอนปู่ สารลีปสุรย์ ภาพย์พระมุนี เป็นต้น อุดม บัวศรี (2540) กล่าวว่า วรรณคดีของอีสานสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามที่ปรากฏ ได้แก่ ลักษณะแห่งปรากฏของวรรณคดีมีลักษณะคือ

1.1 วรรณคดีมุขปาฐะ คือ วรรณคดีที่เล่าสืบต่อกันมาโดยไม่มีการเขียนบันทึก เรียกอีก อยางหนึ่งว่า วรรณคดีปากเปล่า (Oral Literature)

1.2 วรรณคดีลายลักษณ์ คือ วรรณคดีที่จารึกหรือเขียนไว้ด้วยตัวอักษรชนิดใดชนิดหนึ่ง ในภาษาอีสาน เช่น อักษรธรรม อักษรไทยน้อย อักษรขอม และอักษรไทยปัจจุบัน เรียกอีกอยางหนึ่ง ว่า วรรณคดีลายลักษณ์ (Written Literature)

2. แบ่งตามลักษณะคำประพันธ์ ได้แก่

2.1 ร้อยแก้ว ได้แก่ วรรณกรรมที่แต่งเป็นคำบรรยายหรือเรื่องเล่าเป็นลักษณะ เทคนิค โวหาร หรือสารกโวหาร เป็นต้น เช่น เรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสน สังข์อมธาตุ ตำนานอุรังคธาตุ นิทาน ขุนบุญสม ตำรายา และตำราดูฤกษ์ยามต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 ร้อยกรอง ได้แก่ วรรณคดีที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทบทกวี (Poetry) ซึ่งอาจ เป็นโคลง กาพย์ กลอน ฮ่าย โสภ ตามแบบอยางการประพันธ์ในระบบของบทกวีอีสาน เช่น นิทาน เรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง สิ้นไซ ท้าวกำกาดำ นางแดงอ่อน เป็นต้น

3. แบ่งตามเนื้อหาของเรื่อง คือ วรรณคดีที่ถือเอาเนื้อหาสาระของเรื่องว่ากล่าวถึงอะไร เป็นหลัก ได้แก่

3.1 ประวัติศาสตร์ตำนาน เป็นวรรณคดีเชิงประวัติศาสตร์ตำนาน ได้แก่ เรื่องราวของวีร กษัตริย์ วีรบุรุษ ตำนาน พงศาวดาร เช่น เรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง ขุนบุญสม ตำนานอุรังคธาตุ ตำนานเมือง ฟ้าแดดสูงยาง เป็นต้น

3.2 นิทาน เป็นวรรณคดีนิทาน ได้แก่ วรรณคดีที่เกี่ยวกับนิทานให้จินตนาการ และ ความบันเทิง ตลอดจนวรรณคดีที่เป็นนิทานสนุกสนานอื่น ๆ เช่น สิ้นไซ กาดำ เป็นต้น

3.3 พุทธศาสนา เป็นวรรณคดีพุทธศาสนาหรือเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น เวสสันดร ชาดกเสถพนหรือเสตพน มาลัยหมื่นมาลัยแสน พระเจ้าเลียบโลก

3.4 คำสอน เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหาที่คำสอนในลักษณะสอนศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี พระเวท วิถีชีวิต เช่น ท้าวคำสอน พญาคำกองสอนไพร่ อินทนิญาณสอนลูก ภาพย์ปู่สอนหลาน ภาพย์หลานสอนปู่

3.5 เบ็ดเตล็ด เป็นวรรณคดีที่ไม่สามารถจัดเข้า 4 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว โดยมากเป็น วรรณคดีปากเปล่าเล่าสืบกันมา เรียนรู้โดยวิธีถ่ายทอดท่องจำ เช่น บทสุตรขวัญ โสภ เพลงกล่อม ลูก เพลงการละเล่น คำผญา คำกาย เป็นต้น

ธวัช ปุณฺณโกทก (2537) กล่าวว่า ฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานมีอยู่ 3 แบบ คือ โคลงสาร กาพย์ และร่าย (ฮ่าย)

โดยปกติแล้ววรรณกรรมส่วนใหญ่จะนิยมประพันธ์เป็นโคลงสาร เพราะเหมาะกับการอ่านทำนองลำของท้องถิ่นอีสาน (คล้ายทำนองลำพื้นหรือลำเรื่อง) เช่น การอ่านหนังสือในบุญงั้นเฮือนดี (งานศพ) และการเทศน์ทำนองลำของชาดกท้องถิ่น ส่วนกาพย์นั้นนิยมนำมาแข่งจึงเป็นวรรณกรรมสั้น ๆ ส่วนใหญ่ ส่วนรายนั้นนิยมประพันธ์วรรณกรรมศาสนาโดยเฉพาะชาดกธวัช ปุณฺณโกทก (2537) มีความเห็นว่าการจัดประเภทวรรณกรรมพื้นบ้านภาคอีสานโดยยึดรูปแบบของฉันทลักษณ์เป็นเกณฑ์นั้นไม่นิยมกัน เพราะเห็นว่าวรรณกรรมอีสานให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาสาระมากกว่าฉันทลักษณ์ นั่นคือ วรรณกรรมอีสานจะประพันธ์เป็น “โคลงสาร” หรือเรียกตามภาษาถิ่น ว่า “กลอนลำ” เป็นส่วนใหญ่ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่าน่าจะจัดประเภทตามเนื้อหาสาระของวรรณกรรมดังนี้

1. วรรณกรรมพุทธศาสนา ได้แก่ วรรณกรรมชาดก เช่น ลำมหาชาติ (พระมหาเวสสันดรชาดก) ลำท้าวปาจิต นางอรพิม (ปาจิตกุมารชาดก) สุวรรณสังข์ (สุวรรณสังข์ชาดก) ท้าวคชนามหรือท้าวคชนาม เสียวสวาดหรือศรีเฉลียวเสียวสวาด ท้าวไสวัต แลนมูล นกกระจอก พระยาคันทก พระเจ้าสิบชาติ มาลัยหมื่นมาลัยแสน เป็นต้น และวรรณกรรมตำนานพุทธศาสนา เช่น อรุณนิทาน (ตำนานพระธาตุพนม) พระมาลัยเสียบโลก ชินธาตุ พื้นธาตุพนม สังฮอมธาตุ เขตพนหรือเสตพน ปุจฉาพยากรณ์ สมาสสงสาร พื้นเมือง มูลสถาปนาหรือปฐมฐาปนา ปฐมกัปปฐมกัลป์ ปฐมมูล กาละนับมือส่วย เป็นต้น

2. วรรณกรรมประวัติศาสตร์ ได้แก่ ท้าวฮุ่งหรือเจือง พื้นเมืองเวียงจันทน์ พื้นเวียง ตำนานขุนบรม พงศาวดารจำปาศักดิ์ ตำนานพระพุทธรูปต่างๆ เช่นพื้นพระบาง พื้นพระแทรกดำ พื้นพระแก้ว พื้นพระแก่นจันทร์ เป็นต้น

3. วรรณกรรมนิทาน ได้แก่ จำปาศักดิ์ นางผมหอม สิ้นไซ ท้าวสีทน ไก่แก้ว บัวสม บัวฮอง บัวเฮียว ปลาแตกปลาสมอ กำพร้าฝ้ายน้อย ลิ่นทอง พระลักพระลาม สุพรมโมกษา กาละเกิด นางแดงอ่อน ขุนทิงขุนเทือง ท้าวผาแดงนางไอ่ ท้าวขูลุนางอ้อ สุวรรณสังข์ ท้าวคชนามหรือท้าวคชนาม ท้าวปาจิตนาง อรพิม เป็นต้น

4. วรรณกรรมคำสอน ได้แก่ ธรรมดาสอนโลก ฮีตสิบสองคองสิบสี่ พระยาคำกองสอนไพร่ อินทญาณสอนลูก ท้าวคำสอน กาพย์ปู่สอนหลาน กาพย์หลานสอนปู่ ยอดคำสอน สาส์นสมคิด กาละนับ มือส่วย สิริจันโทวาทยอดคำสอน ยาสอนหลาน เป็นต้น

5. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด ได้แก่ บทส่ขวัญ คำเซ็ง ฝน นิทานก้อม เป็นต้น

ธวัช ปุณฺณโกทก (2522) กล่าวถึง ปัญหาการจำแนกวรรณกรรมอีสานว่า การจำแนกประเภทของวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานตามลักษณะเนื้อเรื่องนั้นมีปัญหา และไม่สามารถแยกออกเป็นประเภทได้อย่างเด็ดขาด เพราะวรรณกรรมอีสานเป็นแบบวรรณกรรมเอนกประสงค์ กล่าวคือ แม้จะเป็นเรื่องตำนานแต่ก็มีจุดมุ่งหมายที่จะสอนจริยธรรมด้วย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเรื่องเทิดทูนวีรบุรุษด้วย เช่น เรื่องท้าวประจิด นาง อรพิม เป็นต้น

สรุปได้ว่าวรรณกรรมอีสานแบ่งได้หลายประเภทตามแต่กฎเกณฑ์ที่นำมาแบ่ง ได้แก่ แบ่งตาม

รูปแบบคำประพันธ์ แบ่งตามลักษณะที่ปรากฏหรือวิธีถ่ายทอด แบ่งตามจุดสำคัญหรือจุดสนใจของเรื่อง และแบ่งตามเนื้อหา

สำหรับการศึกษาคำนี้ ใช้เกณฑ์แบ่งประเภทวรรณกรรมโดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก ซึ่งอาจมีปัญหากในการจัดวรรณกรรมเข้าประเภทอยู่ บ้างตามที่รัชช ปุณโณทก (2522) ได้กล่าวไว้ข้างต้น

วรรณกรรมพระพุทธศาสนา เช่น

1. ปฐมสมโพธิ	2. เวสสันดรคำกลอน	3. พุทธทำนาย
4. นกจอกน้อย	5. พระยาคนคาก	6. เสียวสวาด
7. ท้าวโศว้ตร	8. ท้าวคัชนาม	

วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น

1. ปฐมกัปป ปู่สังคะสาย่าสังคะสี	2. ขุนบรม	3. ท้าวฮุ่งหรือเจื่อง
4. ท้าวขุนทิง	5. เขตพน	6. พื้นเวียง
7. ประวัติเมืองอุบลราชธานี		

วรรณกรรมนิทาน จำนวน 26 เรื่อง ดังนี้

1. สังข์ศิลป์ชัย	2. จำปาสี่ต้น	3. กากะเกษ
4. พระลักพระลาม	5. ผาแดงนางไอ่	6. ขูลุนางอ้ว
7. ท้าวกำกาดำ	8. นางผมหอม	9. นางแดงอ่อน
10. สุริวงศ์	11. กำพรว้าฝีน้อย	12. กำพรว้าไก่อแก้ว
13. บัวหอม บัวสอง บัวเหียว	14. ท้าวลินทอง	15. ท้าวจิวทอง
16. จักร์ชิดพรหมริน	17. ท้าวยี่ควายเงิน	18. พญาปัสเสนท์
19. เชียงเมียง	20. ท้าวหมาหยุย	21. ท้าวศรีทนต์
22. จันทะหมุด	23. ท้าวนกคุ้ม	24. ท้าวคำฟอง
25. ท้าวตักแตนโมคำ	26. ท้าวเต่าคำ	

วรรณกรรมคำสอน จำนวน 9 เรื่อง ดังนี้

1. ธรรมสร้อยสายคำ	2. ฮีตสิบสองคองสิบสี่	3. กำพรว้าคำสอน
4. อินทญาณสอนโลก	5. สิริจันโทวาทคำสอน	6. ธรรมดาสอนโลก
7. กาละนั้บมือส่วย	8. ชนะสันทะ	9. ย่าสอนหลาน

แบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมศาสนา วรรณกรรม กรรมเกี่ยวกับประวัติและตำนาน วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมที่แสดงถึง อารมณ์และความรักวรรณกรรมเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม วรรณกรรมนิทาน

2.1 วรรณกรรมศาสนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติและธรรมวินัยของศาสนา เช่น เรื่องกาพย์พระเจ้า ฯลฯ

2.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับประเพณี เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีตามเทศกาล และประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น เรื่องฮีตสิบสองคองสิบสี่ ผาแดงนางไอ่ ฯลฯ

2.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับประวัติและตำนาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ความเป็นมาของบุคคล และสิ่งของต่าง ๆ เช่น อรุ้งคราตุ (ตำนานธาตุพนม) ฯลฯ

2.4 วรรณกรรมคำสอน เป็นวรรณกรรมที่มุ่งสั่งสอนให้บุคคลเป็นคนดีในสังคม เช่น เรื่อง หลานสอนปู่ พญาคำทอง (สอนไพร) ฯลฯ

2.5 วรรณกรรมที่แสดงถึงอารมณ์และความรัก เป็นวรรณกรรมที่พรรณนาความรู้สึกของ อารมณ์หนุ่มสาวอย่างลึกซึ้ง เช่น เรื่องลิบปะสุน (ลิบปะสุน)

2.6 วรรณกรรมเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม เป็นวรรณกรรมที่มุ่งสร้างกำลังใจความ เชื่อมั่นและการรักษาโรคทางจิตได้ โดยจะใช้ประกอบพิธีกรรมในช่วงวิกฤตของชีวิต ตั้งแต่ เกิดจนตาย เช่น คำขึ้นบ้านใหม่

2.7 วรรณกรรมนิทาน เป็นวรรณกรรมที่ผูกเรื่องราวให้เกิดความสนุกสนาน ส่วนมากเป็น แนวความคิดตามคติและฉากพื้นบ้านอีสาน บ่งบอกวิถีการดำเนินชีวิต ชาวอีสานมักจะมีนิทาน ปรัมปราเล่าสู่กันฟังมาช้านานแล้ว เป็นนิทานที่ให้ความรู้ สาระ ความบันเทิงใจให้แก่ เด็ก ๆ โดยผู้เล่า ผู้แก่จะเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง เป็นการสั่งสอนให้รู้จักประพฤติกุศลดี ละเว้น ความชั่ว การประพฤติด ันอยู่ในสังคม โดยผ่านจากตัวละครในนิทานนั้น ๆ ซึ่งจะมีการสอดแทรก เรื่องความ จงรักภักดี ความซื่อสัตย์ ความรัก และเรื่องราวของศาสนาอยู่ด้วยเสมอเป็นแนวทางที่ สอดคล้อง กับเอกลักษณ์ ของชุมชนนั้น ๆ

2.8 วรรณกรรมสรรพวิชา เป็นวรรณกรรมที่จารึกสรรพวิชาต่าง ๆ เช่น หมอฮฮฮา (หมอฮ) บทสูตรขวัญ ตำรายา กฎหมาย ยุทธกรรม เป็นต้น

สรุปวรรณกรรมอีสานจึงยังคงสะท้อนชีวิตของชาวไทยภาคอีสานต่อไป ภาพสะท้อนของ ชาวไทยภาคอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมอันสง่างามอีสานนั้น แม้ว่าจะเป็นภาพที่ผ่านการ ประดับ แต่ง แต่วรรณกรรมอีสานสามารถช่วยในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยภาคอีสานได้เป็น อย่างดี เพราะสิ่งที่อยู่เบื้องหลังวรรณกรรมที่เกิดจากการประแต่งของภูมิปัญญาของคน อีสานก็คือ ความจริงในชีวิตของกลุ่มชนที่ได้ผ่านพบมานั่นเอง

เอกลักษณ์ของชาวอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรม

บรรพชนชาวอีสานได้สร้างสรรค์วรรณกรรมไว้ คือวรรณกรรมที่ใช้ภาษาเขียนเป็นสิ่ง บันทึกในรูปแบบของหนังสือผูกหนังสือก้อมและวรรณกรรมที่ใช้ภาษาเสียงหรือมุขปาฐะถ่ายทอด สืบ กันมารุ่นแล้วรุ่นเล่า เช่น ฃญา นิทานก้อม กลอนลำและปริศนาธรรมต่าง ๆ วรรณกรรมทั้งสอง รูปแบบได้กำเนิดขึ้นอย่างมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคม ลักษณะการใช้บทหรือกรองอีสานมีสอง ลักษณะ คือใช้เพื่อควบคุมสังคม ใช้เพื่อความบันเทิง ในส่วนของการควบคุมสังคม บรรพชนชาว อีสานได้นำเอาความเชื่อดั้งเดิม ความประพฤติกุศลปฏิบัติ และหลักคำสอนทางพุทธศาสนา มาผสมกันแต่ง เป็นบทหรือกรองเพื่อบังคับใช้กับสมาชิกในสังคมอย่างน่าชมเชย ส่วนการใช้บทหรือ กรองเพื่อความ บันเทิงใจนั้นมีได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงสถานเดียวแต่มีจุดมุ่งหมายอื่นร่วม ด้วยเช่นเพื่อสั่งสอน อบรมและเพื่อเผยแพร่ศาสนา

พันธกิจที่สำคัญยิ่งของวรรณกรรมอีสานคือ การให้การศึกษาแก่ปวงชน วรรณกรรมเป็น ตัวบทที่พระอาจารย์ผู้รู้ ผู้อาวุโสทั้งหลายได้สอนผู้เยาว์ให้เขียนและอ่านตัวอักษรธรรมตัวอักษรท้องถิ่น วิธีการสอนนั้นผูกเป็นกุศโลบายว่าใครคัดลอกหนังสือธรรมมุขปาฐะพุทธศาสนาจะได้ผลอันสง่า จึง เกิดธรรมเนียมการเขียนอ่านและจำจกคนอื่นลอกหนังสือถวายวัดสืบต่อกันมา ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรม อีสานจึงแพร่หลายและสืบทอดมายังอนุชนรุ่นหลังดังมีหลักฐานปรากฏในวรรณกรรมหลายเรื่อง

วรรณกรรมอีสานที่นิยมสร้างส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องพุทธศาสนา กฎหมายท้องถิ่น ตำรา ยา นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรมคำสอน จารีตประเพณี ตำนานศาสนสถาน ตำนานวีรบุรุษ ตำนาน

วรรณกรรมอีสานมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจิตใจของคนพื้นบ้านอย่างแยกกันไม่ออก ความเกี่ยวข้องนั้นนอกจากการที่นักร้องจะนำชีวิต อารมณ์ ความรู้สึกของชาวชนบทมาขับกล่อมเป็น เพลงแล้ว เขายังได้รับผลตอบแทนเป็นเงิน หรือ ชื่อเสียงจากการที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึก ออกมาอย่างสมจริง ซึ่งแม้กระทั่งคนเมืองก็ยิ่งปฏิเสธความมีเสน่ห์ของวรรณกรรมอีสานไม่ได้

ชีวิตและจิตใจของคนพื้นบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานนั้น อยู่ในรูปของพื้นบ้าน ทำนองเพลงพื้นบ้าน และภาษาพื้นบ้านที่ใช้สื่อเรื่องราวและความรู้สึก

ดินแดนอีสาน มีวรรณกรรมเกิดขึ้นมากมาย จากคนมีการศึกษาน้อย ยากจน พ่อแม่ทำนาจนกลายเป็นคนมีชื่อเสียง มีเงินมากมาย ก็เพราะดนตรีลูกทุ่งอีสาน มีเนื้อหาที่กินใจ สะท้อนวิถีชีวิต อารมณ์ ความรู้สึก หรือ เนื้อหาถ้อยคำตลก สนุกสนานของคนอีสาน

วรรณกรรมภาคอีสานจะขับกล่อมเป็นทำนองอยู่ทั่วทุกแห่งหนในประเทศไทย เพลง ลูกทุ่งอีสานจึงเป็นที่รู้จักของคนเมือง หรือ ของภาคอื่น ๆ เพราะสถานที่ ภาษา ประเพณี การดำรงชีวิตล้วนปรากฏอยู่ในดนตรีลูกทุ่งอีสานทั้งสิ้น

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคตินิยม

ประเภทของคตินิยม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณธรรม 8 ประการสำหรับนักเรียน ได้แก่

1) **ขยัน** คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อ เรื่องในเรื่องที่ถูกต้อง เป็นคนสูงส่ง มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2) **ประหยัด** คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเอง อยู่เสมอ

3) **ซื่อสัตย์** คือ ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัย ความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถูกต้อง

4) **มีวินัย** คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5) **สุขภาพ** คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิจกรรมร่ายกายที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจ

ชมผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีการยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6) **สะอาด** คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลมนจิตใจมิให้ชุ่มมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7) **สามัคคี** คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ การเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาทไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่าความสามัคคี ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8) **มีน้ำใจ** คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

แผนที่แสดงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง 5 เขตในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนสังกัด สพฐ. จำนวน 1,071 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (สพม.ขอนแก่น) จำนวน 86 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นทั้ง 5 เขตรวม 982 โรงเรียนและโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของจังหวัดขอนแก่นแบ่งดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 (สพป.ขอนแก่น เขต 1) ประกอบด้วยอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอพระยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 (สพป.ขอนแก่น เขต 2) ประกอบด้วยอำเภอโคกโพธิ์ไชย อำเภอชนบท อำเภอบ้านไผ่ อำเภอบ้านแฮด อำเภอเปือยน้อย และอำเภอมัญจาคีรี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (สพป.ขอนแก่น เขต 3) ประกอบด้วยอำเภอโนนศิลา อำเภอพล อำเภอแวงน้อย อำเภอแวงใหญ่ และอำเภอหนองสองห้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (สพป.ขอนแก่น เขต 4) ประกอบด้วยอำเภอกระนวน อำเภอเขาสมนกวาง อำเภอชำสูง อำเภอน้ำพอง และอำเภออุบลรัตน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (สพป.ขอนแก่น เขต 5) ประกอบด้วยอำเภอชุมแพ อำเภอภูผาม่าน อำเภอภูเวียง อำเภอเวียงเก่า อำเภอสีชมพู อำเภอหนองนาคำ และอำเภอหนองเรือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 86 โรงเรียน โดยจัดอยู่ใน 11 สหวิทยาเขตได้แก่

สหวิทยาเขตเมืองขอนแก่น รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น (5 โรงเรียน)

สหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น (4 โรงเรียน) และอำเภอบ้านฝาง

สหวิทยาเขตกัลยาณมิตร รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น (5 โรงเรียน) และอำเภอพระยืน

สหวิทยาเขตปราสาทพญาไฟ รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ อำเภอบ้านแฮด และอำเภอเปือยน้อย

สหวิทยาเขตอุดมคงคาคีรี รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ไชย อำเภอชนบท และอำเภอมัญจาคีรี

สหวิทยาเขตหนองสองห้อง-พล รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอพลและอำเภอหนองสองห้อง

สหวิทยาเขตแวงศิลา รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอโนนศิลา อำเภอแวงน้อย และอำเภอแวงใหญ่

สหวิทยาเขตพระธาตุขามแก่น รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเขาสวนกวาง อำเภอ น้ำพอง (4 โรงเรียน) และอำเภออุบลรัตน์

สหวิทยาเขตน้ำพอง-กระนวน รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอกระนวนและอำเภอ น้ำพอง (3 โรงเรียน)

สหวิทยาเขตเวียงเรือคำ รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอภูเวียง อำเภอเวียงเก่า อำเภอหนองนาคำ และอำเภอหนองเรือ

สหวิทยาเขตชุมแพม่านชมพู รับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่อำเภอชุมแพ อำเภอภูผาม่าน และอำเภอสีชมพู

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ฉันทพร บุษปฤกษ์ (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2) ทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และ 3) ประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 3.1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3.2) ประเมินความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ระหว่างการใช้หลักสูตร 3.3) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3.4) ศึกษาความคิดเห็นหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หลังการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ควรได้รับ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้มีความสามารถทางด้านอารมณ์ ความสามารถทางด้านสังคม ร่วมกับความสามารถทางด้านปัญญาพร้อมกันไป โดยจัดเป็นหลักสูตรเสริมเพิ่มเติมในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้รับการฝึกในสถานการณ์จริง หรือเสมือนสถานการณ์จริง ด้วยการฝึกเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน เพื่อให้เกิดความสามารถ 3 ส่วน ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้คือ 1.1) ความสามารถในการเข้าใจตนเอง 1.2) ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น 1.3) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับสังคม โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับสูง 5) ความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับสูงที่สุด และ 7) ประสิทธิภาพของหลักสูตรระหว่างและหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ E_1 เท่ากับ 84.40 ประสิทธิภาพ E_2 เท่ากับ 85.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

สมหวัง มหาวัง (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมและประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับโรงเรียนที่เป็นหน่วยศึกษา 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม และ 5) การนิเทศติดตามและประเมินผลงานครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเหมาะสม ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลและเกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม 2) ครูมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูมีเจตคติ ได้แก่ ตระหนักและเห็นความสำคัญ รักการทำงาน ร่วมกัน การมีส่วนร่วมและการเห็นคุณค่าของตนเอง และครูมีทักษะ ได้แก่ สามารถทำหน่วยการเรียนรู้ และรายวิชาเพิ่มเติมได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างสมรรถนะครู ได้แก่ วิสัยทัศน์และเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายสถานศึกษา ระยะเวลาในการเสริมสร้างสมรรถนะภาระหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นของครู การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติการ 3) ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจ และมีการประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก และ 4) นักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาเพิ่มเติมที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนทุกหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาเพิ่มเติม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

พีระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์บุคคลและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูพบว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 2) หลักสูตรฝึกอบรมมีจำนวน 5 หน่วย การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการฝึกอบรมที่ 1 เรื่องการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Planning: P) หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรอิงมาตรฐานกับหลักสูตรสถานศึกษา (Standard-based Curriculum: S) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นำแนวคิดการจัดการความรู้ (CSKTL) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Management System: M) หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 การสร้างเครือข่ายหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Network: N) 3) การทดลองใช้หลักสูตร พบว่าครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การประเมินหลักสูตรและการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

สุนน ไวยบุญญา (2557) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยโดยมี

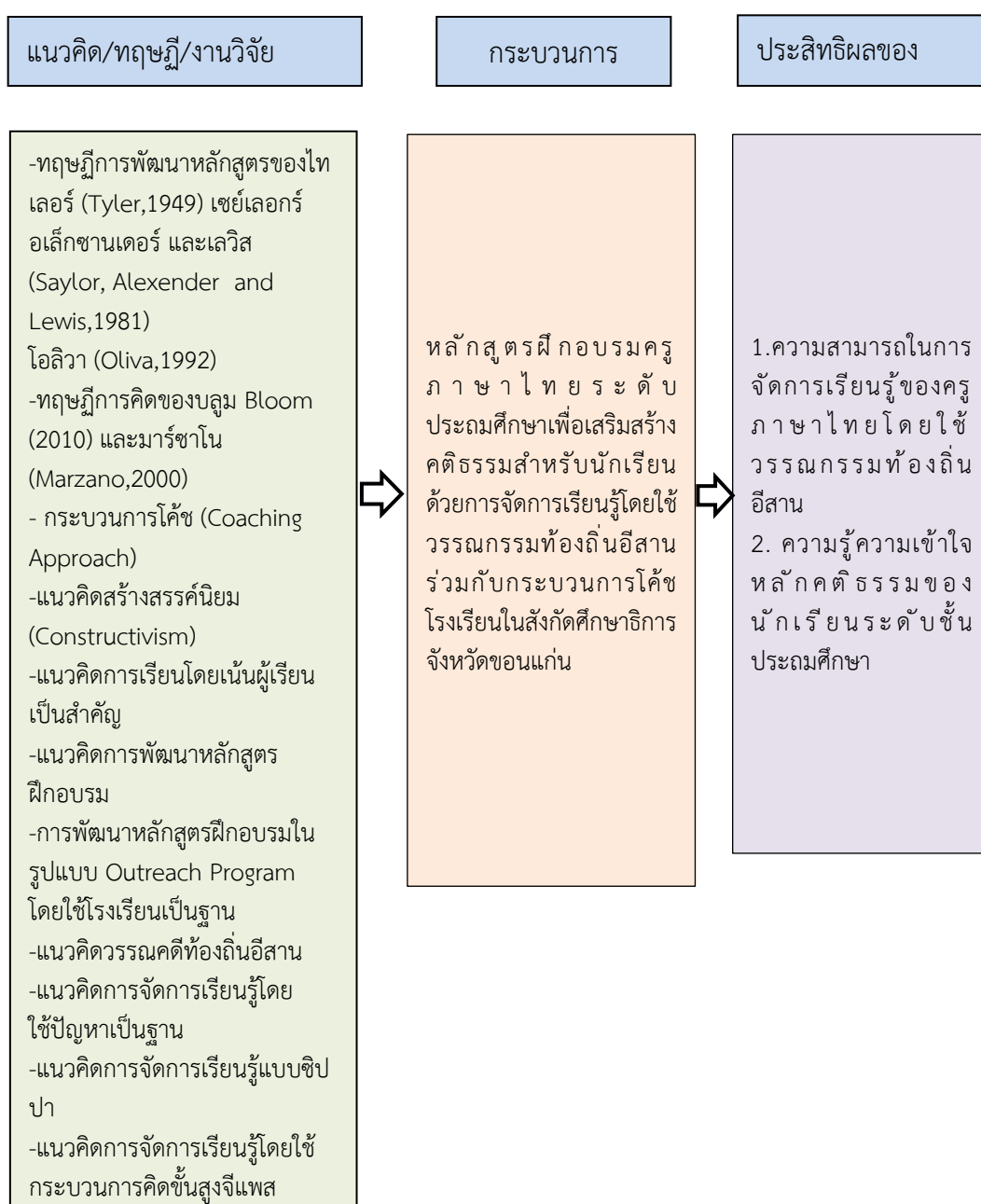

วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะ การสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยมีค่าความเหมาะสมของหลักสูตรมีความเหมาะสม ตามเกณฑ์มากที่สุด และมีการตรวจสอบประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริงโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 2) ประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครู ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 2.1) นักศึกษาคูรมีด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรก่อนและหลังด้วยการวิเคราะห์สถิติ The Mann-Whitney U Test ได้ค่า = 2.33 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักศึกษาคูรมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก 2.3) นักศึกษาคูรมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.4) ทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยนักศึกษาคูรมีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารดีขึ้น สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน และสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ในระดับดีมาก 2.5) เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21

2. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

4. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

5. เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method) ประเภท Exploratory Design ใช้แบบแผนการวิจัยแบบสองระยะต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและต่อยอดด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

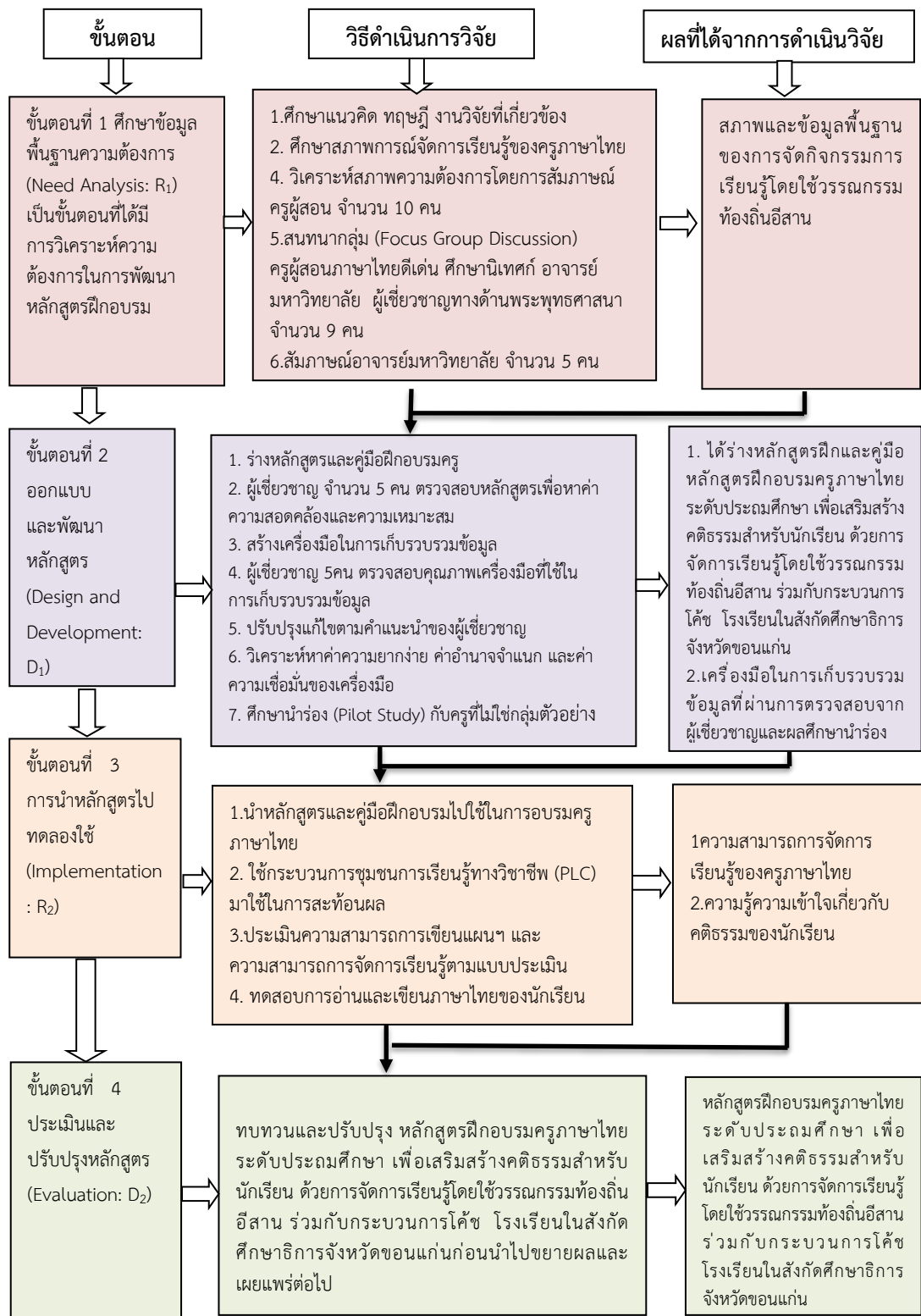
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น (Need Analysis: R₁)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Design and Development: D₁)

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (Implementation: R₂)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D₂)

โดยแสดงเป็นแผนภาพดัง

ภาพที่ 3 กรอบดำเนินการวิจัย

สำหรับรายละเอียดดำเนินการวิจัยเพื่อหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R₁)

การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาสภาพปัญหาและข้อมูลพื้นฐานความต้องการสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้ยังได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดการใช้วรรณคดีเป็นฐาน แนวคิดสร้างสรรคนิยม แนวคิดการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร และแนวคิดการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้อ่านและเขียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1.2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ด้านหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) เป็นครูผู้สอนดีเด่น จำนวน 10 คน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น คือ 1) สภาพปัจจุบันการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) ปัญหาในการจัดการกิจกรรม

การเรียนรู้ด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยมของนักเรียน

1.3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 คน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น คือ 1) สภาพปัจจุบันการจัดการจัดการเรียนรู้อาเซียนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) ปัญหาในการจัดการจัดการเรียนรู้อาเซียนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยมของนักเรียน

1.4 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ครูภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา 2 คน รวมจำนวน 9 คน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย
2. แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
3. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูภาษาไทยดีเด่น ศึกษานิเทศก์ อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา
4. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบวิเคราะห์เอกสาร

การดำเนินการวิจัยในขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร
2. กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ให้ครอบคลุมสภาพและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร
3. นำแบบวิเคราะห์เอกสารเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5

คน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

1.5 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้ในการวิเคราะห์เอกสาร

2. แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยดีเด่นระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของครูภาษาไทย

2.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้อง ตามเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้ โดยได้ค่าเฉลี่ยแบบสัมพัทธ์ 4.75 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 อยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุด ซึ่งสามารถนำไปสัมพัทธ์ได้

2.5 นำแบบสัมพัทธ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสัมพัทธ์ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

3. แบบสัมพัทธ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมพัทธ์

3.2 กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสัมพัทธ์

3.3 สร้างแบบสัมพัทธ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของครูภาษาไทย

3.4 นำแบบสัมพัทธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษา

4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญทางด้าน พระพุทธศาสนา มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับประเด็นการสนทนากลุ่ม

4.2 กำหนดโครงสร้างและประเด็นสนทนากลุ่ม

4.3 นำประเด็นการสนทนากลุ่ม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์ ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

4.4 นำประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่ปรับปรุงแก้ไขจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครู ภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง ผลจากการ ประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความสอดคล้องของ ประเด็นในการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และประเด็นสนทนากลุ่มตามความคิดเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายความคาดหวังสภาพปัญหา และวิเคราะห์เอกสารแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและความต้องการอบรมของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในลักษณะสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ทั้งนี้การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis) ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R₁) ระยะที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1. เอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ 1.1 การอ่านสอนอ่าน และเขียนภาษาไทย 1.3 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 1.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น 1.5 แนวคิด ทฤษฎีการสร้างสรรคินิยม	1.แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)	1. สภาพ และ ข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น 2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคตินธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตารางที่ 2 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R₁) ระยะที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์เฉพาะ	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	2. สัมภาษณ์เชิงลึก 3. สนทนากลุ่มb (Focus Group Discussion)	2. สัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา 3. การสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) ครูดีเด่นภาษาไทย อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา	2. แบบ สัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่นระดับประถมศึกษา 2. แบบ สัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษา 3. ประเด็นสนทนากลุ่ม (FocusGroup Discussion) ครูดีเด่นภาษาไทย อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา	วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)	1. สภาพและข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น 2 .ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคติธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่าง การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ใช้หลักสูตร

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาาร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับร่าง โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดกรอบร่างแนวคิดและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการ

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ฉบับร่าง

การพัฒนาาร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบดังนี้ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารการเรียนรู้ประจำหน่วย 5) กระบวนการฝึกอบรม 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

1. นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพเพื่อหาความสอดคล้องและความเหมาะสม จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุง

2. นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสามหมอนโนนทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 หน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมของครูระดับประถมศึกษา

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม

ท้องถิ่นอีสาน

2.3 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษา

2.4 แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรม

2.5 แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2.6 แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2.7 แบบวัดคตินิยมสำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

1.3 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร

1.4 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมอีสาน

1.5 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักคตินิยม

1.6 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร

1.7 นำหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับปานกลาง

	ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับน้อย
	ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด
	ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนสอดคล้องตามเกณฑ์
ดังนี้ (Best, 1986: 195)	
มากที่สุด	ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับ
มาก	ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับ
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับ
น้อย	ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับ
น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในระดับ

พิจารณาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสม ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

1.8 นำหลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมครูไปใช้ในการนำร่อง (Pilot Study) กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนสามหมอนโนนทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นซึ่งได้มาจากเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 หน่วยการเรียนรู้การพัฒนาคติธรรมสำหรับนักเรียนโดยใช้วรรณกรรมอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช

2.1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

2.1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.1.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2.1.4 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักคติธรรมสำหรับนักเรียน

2.1.5 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

2.1.6 ออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

2.1.7 นำหน่วยการเรียนรู้การฝึกอบรมเสนอผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ และประเด็นคำถามด้วยแบบประเมิน

ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง/ความเหมาะสม ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์ ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.1.8 นำหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมไปใช้ทดลองกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสามหมอนโนนทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.1.9 นำหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมไปใช้ทดลองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม

ท้องถิ่น

2.2.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักคติธรรม

2.2.4 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยชื่อแผนการจัดการเรียนรู้

1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) จุดประสงค์ 3) สารการเรียนรู้ 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) ชิ้นงาน/สมองเป็นฐาน 7) กระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดแผนดังต่อไปนี้

2.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์โดยใช้

แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์ ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบเหมาะสมของการนำไปใช้

2.2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การสร้างแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย การออกแบบแผนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

2.3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการออกแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

2.3.3 สร้างแบบประเมินการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2.3.4 นำแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์
ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.3.5 นำผลการประเมินความสอดคล้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครู
ภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การสร้างแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับประเมินความสามารถในการจัด การ
เรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

2.4.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครู
ภาษาไทยระดับประถมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.4.3 สร้างแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษา

2.4.4 นำแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน
1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง โดยใช้แบบ
ประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา
ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด
 ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์
 ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับ

2.4.5 นำผลการประเมินความสอดคล้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข
 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้ประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
 ประถมศึกษา มีความถูกต้องสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา ก่อนและหลังการฝึกอบรม

การสร้างและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย
 ระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้มีวิธีการศึกษาดังนี้

2.5.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ด้านการจัดการ
 เรียนรู้

2.5.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับหลักจิตกรรม

2.5.3 วิเคราะห์ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2.5.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้

2.5.5 สร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
 ประถมศึกษา จำนวน 1 ชุด สำหรับใช้ทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม เป็นแบบเลือกตอบ 4
 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แต่ต้องการใช้จริง 30 ข้อ

2.5.6 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
 ประถมศึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน
 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน
 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องโดยใช้แบบ
 ประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา
 ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์
ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.5.7 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษา ไปหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยนำไปทดสอบกับของ
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก
ง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหา
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดย Cronbach (1970)

2.5.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่ม
ตัวอย่างต่อไป

2.6 แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน

การสร้างและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนผู้วิจัยได้มีวิธี
การศึกษาดังนี้

2.6.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ด้านจัดการเรียนรู้

2.6.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับหลักคตินิยม

2.6.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการออกข้อสอบ

2.6.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้

2.6.5 สร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6
จำนวน 1 ชุด สำหรับใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยเป็นการวัดความรู้ความเข้าใจหลักค
ติธรรม ชนิดปรนัย จำนวน 20 ข้อ

2.6.6 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้าน
พระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมี

ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์
ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.6.7 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจจิตธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไป
หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา
ขอนแก่น จำนวน 30 คน และใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80
และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
โดย Cronbach (1970)

2.6.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จากนั้นนำไปทดลองใช้
กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.7 แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.7.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย การออกแบบการประเมินโครงร่างหลักสูตร

2.7.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการออกแบบการประเมินโครงร่างหลักสูตร

2.7.3 สร้างแบบประเมินโครงร่างหลักสูตร

2.7.4 นำประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและ
วิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด
และประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความ
สอดคล้อง โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมี
เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (Best, 1986: 195)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับคะแนนความสอดคล้องตามเกณฑ์
ดังนี้ (Best, 1986: 195)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

พิจารณาค่าความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงเป็นที่ยอมรับได้

2.7.5 นำผลการประเมินความสอดคล้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การออกแบบการประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมถูกต้อง
สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อ
เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับ
กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นฉบับร่างและเครื่องมือในการวิจัยตาม
คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก่อนที่จะนำไปทดลองนำร่องใช้หลักสูตรต่อไป

2 การทดลองนำร่องใช้หลักสูตรฝึกอบรม (ฉบับร่าง) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษานำร่องกับ
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสามหมอนโนนทัน โดยนำหลักสูตรอบรม
และเครื่องมือทุกฉบับไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1
แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

1. ประสานขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้หลักสูตรไปยัง
โรงเรียนสามหมอนโนนทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ดำเนินการทดลองนำร่องใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยเป็นการ
จัดอบรม 1 วัน จำนวน 1 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
จากนั้นสังเกต สัมภาษณ์ผู้สอน และผู้เรียน หลังการอบรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลต่าง ๆ
เพื่อมาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ทดลองกับกลุ่ม
ตัวอย่างต่อไป

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะที่ 2

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อร่างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	ร่างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน	แบบประเมิน โครงร่างหลักสูตร ฯ	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	โครงร่างผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
2. เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมฝึ กอบรมหลักสูตรฝึ กอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น อี สาน ร ่วม กั บ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	ดำเนินการออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมฝึ กอบรมหลักสูตรฝึ กอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น อี สาน ร ่วม กั บ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน	แบบ ประเมิน โครงสร้างหลักสูตร ฯ	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึ กอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น อี สาน ร ่วม กั บ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะเวลาที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
3. เพื่อนำหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกรูปแบบครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง(Try Out)	นำหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกรูปแบบครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try Out)	ครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษา	หน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรฝึกรูปแบบครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้	1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรฝึกรูปแบบครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านการทดลองใช้

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
4. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	ดำเนินการออกแบบและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
5. เพื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ไปทดลองใช้	นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะเวลาที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
6. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	ออกแบบและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ดำเนินการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ดำเนินการพุทธศาสนา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นแบบวัดชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้จริง 30 ข้อ	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ มี ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว
7. เพื่อนำแบบวัดแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ทดลองใช้	นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ทดลองกับครูที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง	ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน จำนวน 40 ข้อไปทดลองใช้	1. ค่าความยากง่าย (r) 2. ค่าอำนาจจำแนก (p) 3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ความเข้าใจ	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะเวลาที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
8. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน	ออกแบบและพัฒนาแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รวมจำนวน 5 คน	แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน เป็นแบบวัดชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน ที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว
9. เพื่อนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน ไปทดลองใช้	นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน ไปทดสอบกับนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6	แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน	1. ค่าความยากง่าย (r) 2. ค่าอำนาจจำแนก (p) 3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด	แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
10. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรม	ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรม	ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพหลักสูตร	แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรม	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว
11. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D₁) ระยะเวลาที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
12. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว
13. เพื่อทดลองใช้นำร่องหลักสูตรฝึกอบรม (Pilot Study) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	ดำเนินการนำร่องหลักสูตรฝึกอบรม (Pilot Study) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง	ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 จำนวน 6 คน โรงเรียนเทศบาลวัดโชค(ธรรมเสนา นีวรคุณ)	หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่าง	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านการศึกษานำร่องกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation: R₂)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) มาเป็นแบบแผนในการวิจัย โดยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรม (Training)

จัดอบรมให้กับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 100 คนที่กำลังสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ในวันเสาร์ ที่ 11 มิถุนายน 2565 และวันอาทิตย์ ที่ 12 มิถุนายน 2565 ซึ่งเป็นระบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษานิเทศก์จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษานิเทศก์จังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 100 คน โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม (The One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 144) ดังนี้

แบบแผนการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีดังนี้

O ₁	X	O ₂
----------------	---	----------------

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการฝึกอบรม

X หมายถึง การอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการทดลอง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในขั้นนี้ 1 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรม (Training)

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จัดอบรมให้กับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 100 คนที่กำลังสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ในวันที่ 11 มิถุนายน 2565 และวันอาทิตย์ ที่ 12 มิถุนายน 2565 ซึ่งเป็นระบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 อบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 2-4 ในวันที่เสาร์และวันอาทิตย์ ที่ 26-27 พฤษภาคม 2561 และวันเสาร์และวันอาทิตย์ ที่ 2-3 มิถุนายน 2561 ตามหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. ปฐมนิเทศและชี้แจงรายละเอียดการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ หลักการและเหตุผล เป้าหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

3. ทดสอบความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

4. ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

5. ครูภาษาไทยออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

6. ประเมินความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

7. ประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้

วรรณกรรมเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกับแบบวัดก่อนอบรม แต่ สลับข้อ สลับตัวเลือก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นนี้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติ t-test ประเมิน ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาหลังจาก ฝึกอบรมตามหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ทั้งนี้ได้แสดงรายละเอียดขั้นตอนดำเนินการในระยะที่ 1 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation) ระยะที่ 3

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
<p>1. เพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง</p>	<p>นำหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง</p>	<p>ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่กำลังสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน</p>	<p>1. หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น</p> <p>2. หน่วยการเรียนรู้ การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น</p> <p>3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม</p>	<p>1.t-test independent</p>	<p>1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมอีสาน</p>

ระยะที่ 2 การใช้กระบวนการโค้ช (Coach) เพื่อติดตาม

ผู้วิจัยได้ให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 คน เข้ากลุ่มทดลอง โดยให้เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ศูนย์เครือข่ายที่ 20 ชับสมบูรณ์โพธิ์ไชย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการโค้ชเพื่อติดตามให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนถึงแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2565) โดยจะมีการใช้กระบวนการโค้ช จำนวนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง จำนวนทั้งสิ้น 4 ครั้ง 1 ชั่วโมง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ดำเนินการใช้กระบวนการโค้ชเพื่อติดตามให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนภาษาไทย

วงรอบที่	ประเด็น	วัน เดือน ปี	เวลา
วงรอบที่ 1	กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	15 มิถุนายน 2565	15.30-16.30 น.
วงรอบที่ 2	กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	22 มิถุนายน 2565	15.30-16.30 น.
วงรอบที่ 3	กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	29 กรกฎาคม 2565	15.30-16.30 น.
วงรอบที่ 4	กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	6 กรกฎาคม 2565	15.30-16.30 น.

การทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายที่ 20 ชับสมบูรณ์โพธิ์ไชย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่กำลังสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นครูที่เข้าร่วมการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 144) ดังนี้

แบบแผนการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน มีดังนี้

O ₁	X	O ₂
----------------	---	----------------

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

เมื่ออบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ครูภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จำนวน 10 คน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนในสังกัดศูนย์เครือข่ายที่ 20 ชับสมบูรณ์โพธิ์ไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อขอทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

2. ประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ให้แก่ครูภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. ครูภาษาไทยทดสอบนักเรียนก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดชนิดปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4. ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดเนื้อหาและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสาน

สัปดาห์ที่	เนื้อหาที่ใช้สอน	วัน เดือน ปี	เวลา
สัปดาห์ที่ 1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทนิทาน	11 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทนิทาน	12 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทนิทาน	13 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทนิทาน	14 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
สัปดาห์ที่ 2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทตำนาน	18 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทตำนาน	19 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทตำนาน	20 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.

	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทตำนาน	21 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
สัปดาห์ที่ 3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเพลงพื้นบ้าน	25 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเพลงพื้นบ้าน	26 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเพลงพื้นบ้าน	27 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเพลงพื้นบ้าน	28 มิถุนายน 2565	08.30-09.30 น.
สัปดาห์ที่ 4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ปริศนาคำทาย	1 กรกฎาคม 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเบ็ดเตล็ด ได้แก่ คำสอย	2 กรกฎาคม 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเบ็ดเตล็ด ได้แก่ คำผญา	3 กรกฎาคม 2565	08.30-09.30 น.
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน	4 กรกฎาคม 2565	08.30-09.30 น.

	โดยใช้วรรณคดีท้องถิ่นอีสาน ประเภทเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ความเชื่อ		
--	--	--	--

5. ผู้วิจัยใช้กระบวนการโค้ชเพื่อให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับปรุง แก้ไข การจัดกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง

6. ผู้วิจัยและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน หรือครูผู้รับมอบหมายประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ระหว่างที่กำลังดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ครั้ง ตามระยะ คือ ระยะแรก (สัปดาห์ที่ 1) ระยะกลาง (สัปดาห์ที่ 3) และระยะสุดท้าย (สัปดาห์ที่ 4) เพื่อพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมของครูภาษาไทย

7. ครูภาษาไทยวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดชนิดปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนเรียน แต่สลับข้อสลับตัวเลือก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นนี้เป็นประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษานิเทศก์จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เปรียบเทียบผลการวัดความรู้ความเข้าใจหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที (t-test dependent) และประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การสรุป อภิปรายโดยใช้กระบวนการโค้ช โดยผู้วิจัยหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ทั้งนี้ได้แสดงรายละเอียดการดำเนินการขั้นตอนที่ 3 ในระยะ 2 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ (Implementation: R₂) ระยะที่ 3

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	นำแบบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ไปทดลองใช้กับครู	ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6ที่กำลังสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน	1. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
2. เพื่อประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	ประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูระดับประถมศึกษา	ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน	แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูระดับประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้	ประเมินประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้	ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังสอนนักเรียนระดับ	ประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้	1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา	ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน	ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา	2. การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา
3. เพื่อวัดความรู้ความ เข้าใจหลักคติธรรม สำหรับนักเรียน โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่น อีสาน	3. นำแบบวัดความรู้ ความเข้าใจหลักคติ ธรรมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสาน ไป ทดสอบกับนักเรียน	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนในสังกัดศูนย์ เครือข่ายที่ 20 ชับสมบูรณ์ โพธิ์ไชยที่กำลังเรียนใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน	แบบวัดความรู้ความ เข้าใจหลักคติธรรม สำหรับนักเรียน โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่น อีสาน	t-test dependent	1.ความรู้ความเข้าใจ หลักคติธรรมสำหรับ นักเรียน โดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่น อีสาน

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation: D₂)

ในขั้นตอนที่ 4 เป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ประเมิน ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อหาประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มาใช้ในการพิจารณาและปรับปรุง โดยมีขั้นตอนวิธีการดังนี้

1. ผลการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมฯ

2. ผลการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักคตินิยมสำหรับนักเรียน โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช

3. ผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ทั้งนี้ทั้งนี้ได้แสดงรายละเอียดการดำเนินการขั้นตอนที่ 4 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ขั้นตอนที่ 4 การประเมินปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D₂) ระยะที่ 4

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	สะท้อนผลหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	1. ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา 3. นักเรียนที่ได้รับการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน	แบบสะท้อนความคิดเห็น	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 5) เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis: R1) เป็นขั้นตอนที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์เพื่อไปสู่ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D1) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำผลในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร (Implementation: R2) เป็นการทดลองใช้หลักสูตร ขั้นนี้เป็นการนำ หลักสูตรและคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D2) เป็นขั้นตอนการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรและคู่มืออบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลดังกล่าว ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis: R1)

ในขั้นที่ 1 นี้คณะผู้วิจัยได้มีวิธีการศึกษาข้อมูลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ (Need Analysis) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โดยคณะผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช

1. ผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จากการวิเคราะห์แนวคิดการใช้วรรณคดีเป็นฐาน แนวคิดสร้างสรรค์นิยม แนวคิดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร และแนวคิดการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แนวคิดการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านและเขียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา จากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาวรรณคดีไทยนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการเรียนรู้วรรณคดีจะช่วยส่งเสริมให้รู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แนวคิด คุณค่า ผ่านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและนำข้อคิดที่ได้เรียนรู้จากวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ด้านหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ครูส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้น เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือในการปฏิบัตินำองค์ความรู้สู่สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการจัดการเรียนการสอนคอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ผลการศึกษ แนวคิด ทฤษฎี หลักการการโค้ชหรือ (Coaching Approach) จากข้อมูลพบว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้ติดตาม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับ ที่สูงขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคล มีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดง ความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนการโค้ชจึงเป็นกระบวนการเสริมพลัง อำนาจ (Empowering Process) โดยโค้ช มีบทบาทหน้าที่แตกต่างจากผู้ทำหน้าที่นี้เทศ โค้ชมีบทบาทหน้าที่เพื่อส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นการติดตามให้ คำปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับการโค้ช การโค้ช (Coaching) เข้ามามีบทบาทในการพัฒนา วิชาชีพมากยิ่งขึ้น มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วเพราะทำให้ผู้รับการโค้ชมองว่าเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ มิใช่ผู้มาคอยสั่งการหรือจ้องจับผิด ดังนั้นการ

รับมอบหมายหน้าที่โค้ชจึงมีเงื่อนไข มากมายที่แตกต่างจากการทำหน้าที่นิเทศ สมรรถนะความเชี่ยวชาญ ในการโค้ชเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยพัฒนาวิชาชีพให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังจะเห็นว่า มีรูปแบบการโค้ช วิธีการโค้ชแบบต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะในวิชาชีพหลาย ๆ ด้านเกิดขึ้นมาก ในปัจจุบัน การโค้ชจึงจัดได้ว่าเป็นวิชาชีพหนึ่งเช่นเดียวกับวิชาชีพครู

4. ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการ พัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ ในการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูประถมศึกษา เพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดอบรม เพราะครูผู้สอนต้องพัฒนาความสามารถของตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้างคตินิยม เพราะการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมีความสำคัญเป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่าง มีเหตุผล นำไปสู่ความซาบซึ้ง และเข้าใจความรู้สึกนึกคิด รวมถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อน ผู้เรียนย่อมมีความ ตระหนักถึงคุณค่าและเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับอุดมศึกษา ในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ 2) ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ 3) ความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการเสริมสร้าง คตินิยมของนักเรียน ซึ่งผลการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้

4.1 สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า การเรียนการสอนวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานโดยส่วนใหญ่ กิจกรรมการ เรียนรู้มักเน้นที่การถอดคำประพันธ์มากกว่าการสอนให้นักเรียนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ และ วิพากษ์วิจารณ์วรรณคดี วรรณกรรมอีสานบางเรื่องไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ เนื่องจาก เนื้อหาไกลตัว ไม่เข้ากับระดับวัยหรือ เนื้อหาไม่ร่วมสมัย

4.2 ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ พบว่า วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไม่ทันสมัย ไม่สามารถ กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจได้ และนักเรียนไม่ให้ความสนใจต่อวรรณคดีไทยหรือ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

4.3 ความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการ เสริมสร้างคตินิยมของนักเรียน พบว่า ควรมีการอบรมเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ใน การเสริมสร้างคตินิยม เพราะการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมีความสำคัญเป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีเหตุผล นำไปสู่ความซาบซึ้ง และเข้าใจความรู้สึกนึกคิด รวมถึงวิถีชีวิตของคนรุ่น ก่อน

5. ประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยมีครูภาษาไทยดีเด่น/ครูเชี่ยวชาญ 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน

อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา 2 คน รวมจำนวน 9 คน ซึ่งผู้คณะวิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการ เปิดประเด็นการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูภาษาไทยส่วนมากรู้จักการโค้ช (Coaching Approach) แต่ไม่ได้รับการโค้ชหรือฝึกปฏิบัติการโค้ชและมองว่าการโค้ชจะช่วยพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างแน่นอน ส่วนประเด็นความต้องการในการฝึกอบรมนั้นพบว่า ครูภาษาไทยส่วนมากเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

4.2 ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Design and Development: D1)

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่าง จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการทั้งทางด้านเอกสาร งานวิจัย และครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ตลอดจนสัมมนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษา ครูภาษาไทยดีเด่น ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้พิจารณาและตรวจคุณภาพหลักสูตร โดยคณะผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่าง ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร
- 1.2 หลักการของหลักสูตร
- 1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 1.4 สารระการการเรียนรู้ประจำหน่วย
- 1.5 กระบวนการฝึกอบรม
- 1.6 กิจกรรมการเรียนรู้
- 1.7 สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.8 วัดและประเมินผลหลักสูตร

รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละองค์ประกอบ แสดงให้เห็นดังต่อไปนี้

1.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้นหน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการ ศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ ศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 64) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสำรวจ ความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ประชาชนผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้นำการเรียนรู้เพื่อให้เป็น ผู้จัด

กิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชนทำการวิจัยร่วมกับชุมชน การถอดรหัสความรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผยและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งสร้าง ศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (สำนักงาน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 105)

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษาของปราชญ์ชาวบ้านในการคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นวรรณกรรม รูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง ภาชิต นิทาน ตำนาน ผญา คำ สอຍ กลอนลำ เป็นต้น วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง หรือต้องการจะสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ วัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังในการศึกษาเรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นยังให้คุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ 1) คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา วรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง 2) คุณค่าทางสันตนาการวรรณกรรมพื้นบ้าน มีรูปแบบที่สามารถให้ความบันเทิง ทั้งด้านอรรถรสทางภาษาและเนื้อเรื่อง เช่น นิทานคำกลอนต่าง ๆ สามารถนำมาขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ เป็นต้นแบบที่ศิลปินอีสานนำมาเป็นอาชีพได้ เช่นหมอลำต่าง ๆ ก็ใช้พื้นฐานทางวรรณกรรมในการเรียบเรียงทั้งเนื้อเรื่องและฉันทลักษณ์ 3) คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นประเพณีของอีสานในการสวดขวัญ เช่นการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สวดขวัญผู้ป่วย ตลอดจนการแสดงความยินดี การต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองนับเป็นจิตวิทยาชั้นสูงที่ปราชญ์โบราณได้คิดค้นขึ้น ถือเป็นประเพณีสืบมา หมอสูต (ชาว บ้านมักเรียกว่า "พ่อพราหมณ์") บางคนมีโบายอ่านประกอบเพื่อให้เกิดความขลัง และโบายนั้นมักจารด้วย "อักษรธรรม" 4) คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการสั่งสอน ให้คติเตือนใจ ให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนา แทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดีงามไปในขณะเดียวกัน และ 5) คุณค่าในทางประวัติศาสตร์ มีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำนานต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เช่น ตำนานขุนบรม ตำนานอุรังคธาตุ (ประวัติพระธาตุพนม) ท้าวฮุ่งท้าวเจือง พื้นเมืองอุบล เป็นต้น หรือแม้แต่นิทานก้อมกันยักษ์ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของขบถผีบุญที่โด่งดังในภาคอีสานเมื่อ ปี พ.ศ. 2444 (สมัยรัชกาลที่ 5) (มนัส สุขสาย. 2544 ก : 206)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ยังพบว่าครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ พบว่าส่วนใหญ่มองว่า ขาดการอบรมในเรื่องดังกล่าว ไม่แน่ใจว่าจะนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างไร ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออบรมแล้วสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ได้ โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้น เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือในการปฏิบัติ นำองค์ความรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการจัดการเรียนการสอน คอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Maggioni ที่ได้กล่าวถึงแนวความคิดการพัฒนา (2000) วิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า การพัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมาในอดีตและดำเนินการอยู่ในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก เพราะเป็นแต่เพียงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีระยะเวลาสั้น ๆ โดยบุคลากรและหน่วยงานต้นสังกัดขาดการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจกันของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรมีการให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ Higgins and Leat (2001 : 63) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการที่ใช้ในการทำการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้แบบรวมพลัง และการชี้แนะ การดำเนินให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรพิจารณาในเรื่องเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการแต่จากการพัฒนาครูที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาครูประจำการนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา เยี่ยมชมกิจการ การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละลักษณะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง (รวีตรี สิริภูบาล. 2543 : 33 - 34)

การพัฒนาครูดังกล่าวนี้บว้างไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในระยะยาว ซึ่งกระบวนการให้คำแนะนำกระบวนการหนึ่งคือ Coaching Approach โดยที่ Mink, Owen และ Mink 1993): 2 กล่าวว่าการโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถ ซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนการชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ 2549): 23 ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนางาน แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง/ นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่ได้แก่ โค้ช Coach อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ช

ซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักธรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช) Coach การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้ สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงความมีประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้นับเป็นการ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการ พัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชณ์ (2524 : 80 ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็น กระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูถือว่าการสร้างความรู้ความ เข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัด ขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้นำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนา ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคำสอน คตินิยมจากวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น มีหลักการดังต่อไปนี้

1.2.1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา

1.2.2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนา คตินิยมของนักเรียน

1.2.3. เป็นหลักสูตรที่นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.4 เป็นหลักสูตรที่มีการติดตาม ให้คำปรึกษาให้แก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่าง เป็นระบบ

1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1.3.1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

1.3.2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้สูงขึ้น

1.3.3 เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน

1.3.4 เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษานำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการ
จัดการเรียนรู้

1.3.5 เพื่อเสริมสร้างคตินิยมในการดำเนินชีวิตของนักเรียน

1.4 สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วย
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการ
จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

1. ความหมายของวรรณกรรม วรรณกรรมท้องถิ่น
2. ความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น
3. ลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น
4. ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น
5. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

1. ความหมายของคตินิยม
2. ความสำคัญของคตินิยม
3. ประเภทของคตินิยม
4. คตินิยมสำหรับนักเรียนที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

1. ความหมายของหลักสูตร
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
3. การวิเคราะห์ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา
4. นวัตกรรมการเรียนการสอนวรรณกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น

อีสาน

1. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้
2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
3. วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง
4. ฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำวรรณกรรมท้องถิ่น

อีสานมาใช้

5. นำเสนอผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำวรรณกรรม

ท้องถิ่นอีสานมาใช้

1.5 กระบวนการฝึกอบรมในทุกหน่วยการอบรม จะใช้กระบวนการฝึกอบรม 5 ขั้น ได้แก่
ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulation)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการอบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือดูวีดิทัศน์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรวมพลังสมอง ระดมความคิดและปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่กันและมอบหมายภาระงานภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยกิจกรรมอาจจะให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับประเด็นที่วิทยากรมอบหมายให้

ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับการอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบการบันทึกลงในกระดาษชาร์ต สมุดบันทึก หรือแผนภาพความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุปที่ได้

ขั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรร่วมกันสะท้อนผล การอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อไป

1.6 กิจกรรมการเรียนรู้

1.6.1. ทำแบบทดสอบก่อนอบรม

1.6.2 เตรียมความพร้อม

1.6.3 วิทยากรบรรยายให้ความรู้

1.6.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.6.5 แบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม

1.6.6 ผู้เข้าอบรมนำเสนอผลงาน

1.6.7 ทำแบบทดสอบหลังอบรม

1.6.8 ทดลองฝึกปฏิบัติการสอนหลังจากออกแบบการเรียนการสอน

1.6.9 สะท้อนผลการอบรม

- 1.7 สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.7.1. หลักสูตรฝึกอบรม
  - 1.7.2 โปรแกรมนำเสนอภาพนิ่ง
  - 1.7.3 วิดีทัศน์ประกอบการบรรยาย
  - 1.7.4 เครื่องฉายภาพสามมิติ (Visualize)
  - 1.7.5 เกม
  - 1.7.6 แบบทดสอบ
  - 1.7.7 ใบงาน
  - 1.7.8 เอกสารการเรียนรู้
  - 1.7.9 กระดาษชาร์ต
  - 1.7.10 ปากกาเคมี
  - 1.7.11 กระดาษ A4

1.8 การวัดและประเมินผลหลักสูตร

ตารางที่ 9 การวัดและประเมินผลหลักสูตร

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 4. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย 	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้สูงขึ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 4. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ 	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
		ประเมินศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	
3. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาออกแบบแผนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการ การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการ การเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการ ทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอ ผลงาน 4. แบบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ของของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
4. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับ ศึกษานำวรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการ การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการ การเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการ ทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอ ผลงาน 4. แบบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ของของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
5. เพื่อเสริมสร้างคตินิยมในการ ดำเนินชีวิตของนักเรียน	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกต พฤติกรรมการ การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ อ่านและเขียน ภาษาไทย	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการ ทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอ ผลงาน 4. แบบทดสอบคตินิยมของ นักเรียน จำนวน ข้อ เป็น 20 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4.3. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ฉบับร่าง

ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตร โดยปรากฏผลดังนี้

4.3.1 ผลการประเมินคุณภาพด้านความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีความ สอดคล้องในภาพรวมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการอบรมได้จริง ดังตารางที่ 10 ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 10 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ สอดคล้อง
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร			
1.1 ตรงกับสภาพความเป็นจริงของสังคม	4.60	.55	มากที่สุด
1.2 มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร	4.80	.45	มากที่สุด
1.3 มีความจำเป็นที่ต้องคตินิยมผู้เรียน	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.73	.28	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร			
2.1 สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
2.2 มีประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม	4.80	.45	มากที่สุด
2.3 ผู้อบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.80	.30	มากที่สุด
3. เป้าหมายของหลักสูตร			
3.1 ตรงตามมาตรฐาน	4.40	.55	มาก
3.2 มีความชัดเจน	4.60	.55	มากที่สุด
3.3 จัดกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย	4.60	.55	มากที่สุด
รวม	4.53	.38	มากที่สุด
4. จุดประสงค์ของหลักสูตร			
4.1 มีความชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
4.2 ครอบคลุมเนื้อหาทุกสาระ	4.80	.45	มากที่สุด

4.3 จุดประสงค์นำไปสู่ตัวชี้วัดและมาตรฐาน	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.80	1.8	มากที่สุด
5. เนื้อหาสาระ			
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.80	.45	มากที่สุด
5.2 เนื้อหาสาระครบถ้วน	4.80	.45	มากที่สุด
5.3 จัดเรียงลำดับเนื้อหาได้ถูกต้องชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.80	1.8	มากที่สุด
6. กิจกรรมการฝึกอบรม			
6.1 ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย	4.80	.45	มากที่สุด
6.2 กิจกรรมส่งเสริมคตินิยมสำหรับผู้เรียน	4.40	.55	มาก
6.3 นำกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	4.40	.55	มาก
รวม	4.53	.45	มากที่สุด
7. สื่อประกอบการอบรม			
7.1 มีสื่อที่หลากหลาย	4.00	.00	มาก
7.2 ใช้ประโยชน์จากสื่ออย่างคุ้มค่า	4.00	.00	มาก
7.3 สื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.27	1.5	มาก
8. การวัดและประเมินผล			
8.1 วัดได้ตรงตามจุดประสงค์	4.40	.55	มาก
8.2 ประเมินตามสภาพจริง	4.80	.45	มากที่สุด
8.3 วัดและประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน	4.60	.55	มากที่สุด
รวม	4.60	1.5	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.63	.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.63) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.05) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับ มากที่สุด และถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสอดคล้องมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3 ด้าน คือ ด้านที่ 2 หลักการของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.30) ด้านที่ 4 จุดประสงค์ของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.18) และด้านที่ 5 เนื้อหาสาระ ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.18) ซึ่งมีความสอดคล้อง

ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 1 ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.73) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.28) แสดงว่า มีความสอดคล้องระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่ 8 ด้านวัดและประเมินผล ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 01.5) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด รองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านที่ 3 เป้าหมายของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) และ ด้านที่ 6 กิจกรรมการฝึกอบรม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.45) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ ด้านที่ สื่อประกอบการอบรม 7 ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.27) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 01.5) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับ มาก

4.3.2 ผลการประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีความเหมาะสมในภาพรวมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการอบรมได้ ดังตารางที่ 11 ดังต่อไปนี้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ สอดคล้อง
1. ที่มาของการพัฒนาหลักสูตร			
1.1 ความจำเป็นในการพัฒนา	4.60	.55	มากที่สุด
1.2 หลักการและเหตุผล	4.40	.89	มาก
1.3 ตรงกับสภาพความต้องการและความจำเป็น	4.60	.55	มากที่สุด
1.4 รูปแบบแนวทางในการแก้ปัญหา	4.80	.45	มากที่สุด
รวม	4.60	.22	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร			
2.1 หลักสูตรมีความเป็นไปได้	4.60	.55	มากที่สุด
2.2 นำไปใช้ได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
2.3 มีแนวคิด ทฤษฎีรองรับ	4.40	.55	มาก
รวม	4.60	.37	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
3.1 มีความชัดเจน	4.60	.55	มากที่สุด
3.2 มีความเป็นไปได้	4.40	.55	มาก
3.3 เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม	4.40	.89	มาก

รวม	4.47	1.8	มาก
4. เนื้อหาสาระของหลักสูตร			
4.1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.80	.45	มากที่สุด
4.2 เนื้อหามีความชัดเจน	4.40	.89	มาก
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม	4.80	.45	มากที่สุด
4.4 เรียงลำดับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	4.40	.89	มาก
รวม	4.60	.38	มากที่สุด
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
5.1. กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.60	.55	มากที่สุด
5.2 กระบวนการอบรมมีความเหมาะสม	4.60	.55	มากที่สุด
5.3 สถานที่และระยะเวลาที่เหมาะสม	4.40	.55	มาก
5.4 กิจกรรมน่าสนใจ	4.40	.55	มาก
รวม	4.50	.50	มากที่สุด
6. สื่อและอุปกรณ์			
6.1. มีสื่อหลากหลาย น่าสนใจ	4.40	.55	มาก
6.2 มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการอบรม	4.40	.55	มาก
รวม	4.40	.42	มาก
7. การวัดและประเมินผล			
7.1. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.80	.45	มากที่สุด
7.2 มีความสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม	4.40	.55	มาก
7.3 วัดและประเมินอย่างหลากหลายตามสภาพจริง	4.40	.89	มาก
รวม	4.53	.38	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.53	.06	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความเหมาะสม ในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.06) แสดงว่ามีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด และถ้าพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ที่มาของการพัฒนาหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.22) ด้านที่ 2 หลักการของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.37) และด้านที่ 4 เนื้อหาสาระของหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.38) ซึ่งมีความ

เหมาะสม ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 7 การวัดและประเมินผล ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) แสดงว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่ 5 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) แสดงว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.47) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.18) แสดงว่ามีความเหมาะสมระดับมาก ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ด้านที่ 6 สื่อและอุปกรณ์ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.42) แสดงว่ามีความเหมาะสมระดับ มาก

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม (ฉบับร่าง) ดังต่อไปนี้

- 1) ควรเพิ่มวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ครอบคลุมและสอดคล้องกัน
- 2) กิจกรรมที่นำมาฝึกอบรมต้องเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติ
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ต้องเขียนให้ละเอียดทุกขั้นตอน
- 4) ควรกำหนดคุณสมบัติวิทยากรอบรมและผู้เข้ารับการอบรม เพื่อที่จะได้ทราบ ว่ามี

ข้อจำกัดหรือไม่อย่างไร

4.3.3 ผลการนำร่องใช้หลักสูตรฝึกอบรม (Pilot Study) ผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรฝึกอบรม ที่ใช้นำร่องกับครูผู้สอนภาษาไทยเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้จริง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ไปใช้ในการนำร่องกับกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสามหมอนโนนทัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2 โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน โดยเป็นการสมัครใจเข้ารับการอบรม ซึ่งได้จัดอบรมนำร่อง จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วย การเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน โดยจัดอบรมในวันพุธ ที่ 8 มิถุนายน 2565 ณ ห้อง ประชุมโรงเรียนสามหมอนโนนทัน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้นำร่องเพื่อศึกษา ความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้จริงว่ามีความเหมาะสมเพียงใด กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ การวัด และประเมินผล มีความเหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่ โดยผลการศึกษา นำร่องนี้จะนำไปใช้ในการทดลอง ภาคสนามจริง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการอบรม 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เราความสนใจ (Stimulation) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการ อบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือดูวิดีโอทัศนในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรวม พลังสมอง ระดมความคิด และปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่กัน และมอบหมายภาระงาน ภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้า

รับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยกิจกรรมอาจจะให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับประเด็นที่วิทยากรมอบหมายให้ ชั้นที่ 4 อภิปราย (Discussion) เป็นขั้นตอน ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบการบันทึกลงในกระดาษชาร์ต สมุดบันทึก หรือแผนภาพความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุปที่ได้ และชั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรร่วมกันสะท้อนผลการอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์ วิจารณ์ ซึ่งผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อไป

4.3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยที่นำร่องใช้หลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง โดยคณะผู้วิจัยได้ให้ครูผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนผลการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) กระบวนการฝึกอบรม 2) ความรู้ความสามารถของวิทยากร 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และ 4) ประโยชน์ในการนำไปใช้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมก่อนที่จะนำ หลักสูตรไปใช้จริง โดยได้รับข้อเสนอจากครูผู้เข้ารับการอบรมดังนี้

1) กระบวนการฝึกอบรม

ผลจากการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยด้านกระบวนการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าการอบรมที่จัดขึ้นนั้นมีกระบวนการจัดอบรมอย่างชัดเจน เป็นไปตามลำดับ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้จากการอบรม ดังผลการสัมภาษณ์ดังนี้

กระบวนการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยจะนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปสอนผู้เรียนต่อไป

(ครูภาษาไทยคนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2565)

2) ความรู้ความสามารถของวิทยากร

ผลจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยด้านความรู้ ความสามารถของวิทยากร พบว่าวิทยากรมีความรู้ความสามารถ อบรมได้อย่างกระจ่างชัด มีเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย อบรมอย่างสนุกสนาน ดังผลการสัมภาษณ์ดังนี้

การอบรมครั้งนี้ได้เพิ่มทักษะตามกระบวนการอบรม วิทยากรมีความรู้ความสามารถ ใช้เทคนิคการอบรมที่น่าสนใจ

(ครูภาษาไทยคนที่ 2, สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2565)

3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ผลจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน พบว่า การอบรมครั้งนี้สามารถช่วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เข้ารับการอบรมยังสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม

ท้องถิ่นอีสานของตนเองได้ ดังผลการสัมภาษณ์ดังนี้

จะนำเทคนิค วิธีการ หรือวิธีสอนที่ได้อบรมไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจใน
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

(ครูภาษาไทยคนที่ 3, สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2565)

4) ประโยชน์ในการนำไปใช้

ผลจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนจะนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสาน และนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา
ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ดังผลการสัมภาษณ์ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมีความสำคัญต่อการสำนึกรักบ้านเกิด
ของผู้เรียน โดยจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนต่อไป

(ครูภาษาไทยคนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2565)

จากการศึกษานำร่องหลักสูตรฝึกอบรมทำให้คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิด ข้อเสนอแนะ หรือ
ข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น โดยมีการปรับปรุง ทั้งแผนการจัด
กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ เอกสารการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง
สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.4 ผลการนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation : R2)

การนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นซึ่งผ่านการศึกษานำร่องและผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 100 คนที่กำลังสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
1 - 6 ภาคเรียนที่ 256 ปีการศึกษา 15 ในวันเสาร์ ที่ 11 มิถุนายน 2565 และวันอาทิตย์ ที่ 12 มิถุนายน
2565 ซึ่งเป็นระบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม
ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผล
ปรากฏดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น
อีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ที่ทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ก่อน
และหลังการฝึกอบรม

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับก่อนและหลังฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน
รายละเอียดดังตารางที่ 12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	จำนวน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	df	p
ก่อนเรียน	100	30	19.02	1.66	41.51	99	.00
หลังเรียน	100	30	271.2	11.7			

*นัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 12 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ทั้งนี้ก่อนอบรมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 19.02) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.66) เมื่อรับการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น พบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 271.2) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 11.7)

2. ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รายละเอียดดังตารางที่ 13 ตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ข้อที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
1	มีองค์ประกอบของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน	4.45	.50	มาก
2	ครอบคลุมวัตถุประสงค์	4.44	.69	มาก
3	ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.46	.66	มาก

4	เนื้อหาในการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.57	.52	มากที่สุด
5	ประเมินพฤติกรรมการเขียนแผนได้เหมาะสม	4.40	.64	มาก
6	เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม	4.50	.56	มากที่สุด
7	การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้	4.32	.68	มาก
รวม		4.45	.22	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า แสดงผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.45) และค่า
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.22) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก และถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินในระดับ
 มากที่สุดคือ ข้อที่ 4 เนื้อหาในการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.57) และค่าส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.52) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 6 เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม มี
 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.56) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียน
 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมาคือ ข้อที่ 3 ข้อความมีความ
 ชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.46) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) แสดงว่ามี
 ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมา คือ
 ข้อที่ 1 มุ่งองค์ประกอบของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.45) และค่าส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44)
 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.69) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ประเมินพฤติกรรมการเขียนแผนได้
 เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.64) แสดงว่ามีความสามารถใน
 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก ส่วนข้อที่มีความสามารถในการ
 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 การประเมิน
 แผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ =
 4.32) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.68) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการ
 ระดับมาก

ตารางที่ 14 แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสาน
1	ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมวัตถุประสงค์	4.46	.50	มาก
2	แบบประเมินมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	4.60	.49	มากที่สุด
3	ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.58	.52	มากที่สุด
4	เนื้อหาในการประเมินครอบคลุมพฤติกรรม การประเมิน	4.57	.52	มากที่สุด
5	ประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ได้ เหมาะสม	4.49	.50	มาก
6	เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม	4.53	.50	มากที่สุด
7	การประเมินความสามารถในการจัดการ เรียนรู้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ	4.40	.57	มาก
รวม		4.52	1.8	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.52) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด และถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินในระดับมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 แบบประเมินมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.49) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 3 ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.58) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.52) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อที่ 4 เนื้อหาในการประเมินครอบคลุมพฤติกรรมประเมิน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.57) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.52) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 6 มีเกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.49$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.46$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก ส่วนข้อที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน น้อยที่สุดคือ ข้อที่ 7 7. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.40$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก

4.5 ผลการประเมินผล (Evaluation: D2)

การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D2) เป็นขั้นตอนการประเมินและ ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ผลการศึกษาพบว่า

1.1. ด้านกระบวนการจัดอบรม ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษามองว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ระยะเวลามีความเหมาะสม สถานที่มีความเหมาะสม

1.1.1. ด้านความรู้ความเข้าใจปรากฏว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเพิ่มมากขึ้น ด้านการนำประโยชน์ไปใช้ให้กับผู้เรียนพบว่าครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้นำความรู้ จากการอบรมไปพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน นอกจากนี้ด้านการนำความรู้ไปใช้ในอนาคตพบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาทุกคนมองว่าการอบรมมีประโยชน์พัฒนาความรู้และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตได้

1.1.2 ระยะเวลา อาหาร และสถานที่ จากการแสดงความคิดเห็นครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดกระบวนการอบรมด้านระยะเวลา อาหารและสถานที่ พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มองว่า ระยะเวลาในการจัดอบรมมีความเหมาะสม อาหารมีรสชาติอร่อย สถานที่มีความเหมาะสม

1.2 ด้านความรู้ความเข้าใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จากการแสดงความคิดเห็นครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าหลังจากการจัดอบรมแล้ว ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2. การแสดงความคิดเห็นการติดตามการโค้ช (Coaching Approach)

ผลการแสดงความคิดเห็นพบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเห็นว่ากระบวนการโค้ชนั้นมีประโยชน์ ผู้โค้ชกับผู้รับการโค้ชเป็นกัลยาณมิตร ผู้โค้ช คอยให้คำปรึกษาแก่ผู้รับการโค้ชอย่างใกล้ชิด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น 5) เพื่อประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis: R1) เป็นขั้นตอนที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์เพื่อไปสู่ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D1) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำผลในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร (Implementation: R2) เป็นการทดลองใช้หลักสูตร ขั้นนี้เป็น การนำ หลักสูตรและคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ช ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D2) เป็นขั้นตอนการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรและคู่มืออบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สรุปผลดังกล่าว ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัด

ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทย และการสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า มีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถาม แสดงความคิดเห็น โดยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นอย่างดี และต้องนำแนวความคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่มองว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช

ข้อมูลจากการศึกษาพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช ประกอบไปด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารการเรียนรู้ประจำหน่วย ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และ 5) กระบวนการฝึกอบรม ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมการอบรม 5 ขั้นตอนหรือ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า SBADF ดังนี้ ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulation) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการ อบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือดูวีดิทัศน์ในเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถามอภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรวมพลังสมอง ระดมความคิดและปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่กันและมอบหมายภาระงานภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยกิจกรรมอาจจะให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับประเด็นที่วิทยากร มอบหมายให้ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับการอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบ การบันทึกลงในกระดาษชาร์ต สมุดบันทึก หรือแผนภาพความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อสรุปที่ได้ขั้นที่

5 สะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม และวิทยากรร่วมกัน สะท้อนผลการอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และ วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอน และผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อไป 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผลหลักสูตร นอกจากนี้ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และคู่มือ ฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า หลักสูตร ฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.63) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.05) แสดงว่ามีความสอดคล้องระดับมากที่สุด และหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความเหมาะสม ในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.06) แสดงว่ามีความ เหมาะสม ระดับมากที่สุด

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช

1.1. ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ ก่อนอบรมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 19.02) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.66) เมื่อรับการ ฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วย การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น พบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ของครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 271.2) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 11.7)

1.2 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานของ ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.45) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.22) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับ มาก และถ้าพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลการประเมินในระดับมากที่สุดคือ ข้อที่ 4 เนื้อหาในการ ประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.57) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.52) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 6 เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.56) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมาคือ ข้อที่ 3 ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.46) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1 มีองค์ประกอบของการประเมินแผนการ

5.2 อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โดยจากการได้เก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์คณาจารย์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับความต้องการ ทั้งนี้จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือสัมภาษณ์ บุคคลทุกคนเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่ามีความต้องการอย่างยิ่งที่จะให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ที่จะทำให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาด้านการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคติธรรมให้แก่เด็กนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ Mink, Owen และ Mink (1993 : 2) กล่าวว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเอง แสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนางาน/แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่นี้ได้แก่ โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักธรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงความมีประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้นับเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภักดิ์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง

5.3 ข้อเสนอแนะ

พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช คณะผู้วิจัยได้มี

ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของ ผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับ การอบรม นำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อจะมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใด ๆ ผู้พัฒนา หลักสูตรจำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสอบถาม สัมภาษณ์ สันทนาการกลุ่มย่อย หรือการวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ หลักสูตรตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำ ความรู้ความเข้าใจจากการอบรมไปใช้ต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช เป็นหลักสูตรที่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีองค์ประกอบของหลักสูตร ถูกต้องครบถ้วน มีกระบวนการที่เป็น ระบบ สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้ ดังนั้น เมื่อนำหลักสูตรไป ใช้จะต้องศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร และกระบวนการของหลักสูตรเป็นอย่างดี โดยจะต้องมีการ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารให้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากหากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปอาจทำให้การฝึกอบรม ตามหลักสูตรนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. หลักสูตรฝึกอบรม สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ในการฝึกอบรม ครูประจำการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน และการโค้ช ทั้งนี้จะได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อีกต่อไป

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2557). *สพฐ.ตั้งทีมแก้ ป.3 อ่านไม่ออกวาง 4 ชั้น-เริ่มเต็มรูปแบบปี' 58*. มติชน. 30
- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร :
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2546). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน/กรมวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา
ลาดพร้าว.
- กรองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- กลิน สระทองเนียม. (2545). “การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบ อ่าน
หนังสือ” *ประชาศึกษา*, 53(1): 25
- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2558). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา เชื่อมจันทร์ (2554). *วิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. สืบค้นได้จาก
<http://www.thaigoodview.com>.
- กาญจนา บุญรัมย์. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. อุบลราชธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). *การจัดการชั้นเรียนห้องเรียนแห่งความสุข (Classroom Management:
Happiness Classroom)*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จรรยา มีธนากร. (2558). *กทม. ติวเข้มโรงเรียนแก้ปัญหาเด็กอ่านหนังสือไม่ออก ปี 58 เด็ก กทม.อ่าน
เขียนได้*. ไทยรัฐ.
- จินตนา ไบกาชุย. (2547). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา. ลาดพร้าว.
- จุฬาลักษณ์ นิลสาขา. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและ
วินัยการอ่าน สำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น*. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่9 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading
Promotion)*. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (2546). *หนังสือเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ภาษาไทย ม.1*. นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า.
- ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธ์ (2557). *การพัฒนาหลักสูตร*. ราชบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ สถาบันราช
ภัฏชลบุรี.
- ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี แพทย์พิทักษ์. (2548). *ภาษาไทย 1*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.

- จํารง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- ฉันทพร บุษปถุช. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตาวรรณ สีสหวงษ์. (2556). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ BBL และแบบ 4 MAT*. ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2542.) *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ-แกรมมี.
- บงอร ทองพูนศักดิ์. (2542). *พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- บัญชา อังสกุล. (2544). การวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู. *วารสารวิชาการ*, 5(12), 48-53.
- บันลือ พงกษะวัน. (2539). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บันลือ พงกษะวัน. (2543). *แนวทางการพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา บัวสมบุญ, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, พินดา วราสุนันท์, ณัฐกิตติ์ นาทา. (2561). *การสำรวจนวัตกรรมการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยของครูในระดับชั้นประถมศึกษา*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561).
- ปรณัฐ กิรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (Professional Learning Community : PLC) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : M & N Desing Printing.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2552). *การใช้ภาษาไทยในวงราชการ*. กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ปิตินันท์ สุทธสาร. (2559). *คู่มือการสอนอ่านเขียนแจกลูกสะกดคำ*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เปลื้อง ณ นคร (2544). *ศิลปะแห่งการอ่าน : หลักวิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2538). *ลักษณะสำคัญของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง และราชาศัพท์*. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.
- พรพิไล เลิศวิชา และอัครภูมิ จารุภากร. (2550). *ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง*. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด .
- พินดา วราสุนันท์, บุษบา บัวสมบุญ, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, ณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). *ผลการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไปใช้ในการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน 2560.

- พีระพรรณ ทองศูนย์. (2556). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. พุทธชชาติ ทองกร. (2551). นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย. วารสารวิชาการ, 11(2): 81-86.
- มธุรส ประภาจันทร์ มารุต พัฒนา วิชัย วงษ์ใหญ่ โชติมา หนูพริก. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการสอนอ่านและวินิจฉัยการอ่าน สำหรับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University: ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2559).
- รวีวัตร์ สิริภูบาล. (2543). “การพัฒนาแบบจำลองฝึกอบรมครูเชิงทักษะปฏิบัติ.” วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัคพอยท์.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2559). กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- วรรณ โสมประยูร. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณ โสมประยูร.. (2553). เทคนิคการสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ จำกัด.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด,เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วารสาร Hatyai Journal 12 (2) : 123-124.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองธรรม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). การพัฒนาหลักสูตรการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เนศการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อาร์แอนด์ ปรีนท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2551). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2547). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน.” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ก). *การศึกษามลการติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง(BBL:Brain-based Learning) ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ข). *การศึกษามลการติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง(BBL :Brain-based Learning) ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550ค). *สมองเรียนรู้ได้อย่างไร. เอกสารประกอบการอบรมครู BBL ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สนิท ตั้งทวี. (2536). *อ่านไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมพร มั่นตะสูตรแห่งพิพัฒน์. (2534). *การอ่านทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมหวัง มหาวัง. (2554). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. (ม.ป.ท.)
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) .
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย : การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2554). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *แนวทางการดำเนินงานเพื่อขยายผลการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *สภาวิชาการการศึกษาไทยในเวทีโลก*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *รายงานการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่านวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน. เอกสารแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2546). สรุปผลการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำลี รักสุทธี. (2550). ทางก้าวสู่มืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : ธนัชการพิมพ์.
- สำลี รักสุทธี. (2553). การจัดทำสื่อ นวัตกรรมและแผนประกอบสื่อ นวัตกรรม. นนทบุรี : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 (Thai 5) หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2558). การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. นครปฐม : ภาควิชา หลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). ปัญหาการอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมน ไวยบุญญา. (2557). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย. สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์, และคงกฤษ ไตรรงค์. (2553). *อาศรมศิลป์วิจัย: การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวจิตตปัญญา*. โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 8 นครปฐม : เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2543). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา. กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์พรินติ้ง.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนระดับ

ประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559).

อุทามาตร์ กรุงเทพฯ. (2557). การพัฒนาผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนข้อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3โดยการจัดกิจกรรมแบบ 4 MAT กับแบบ BBL. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาต่างประเทศ

APEID. (1977). *Implanting curriculum : A Symposium of Experience from The Asian Region*. Bangkok; UNESCO Regional Office Education in Asia.

Beauchamp (1975). *Curriculum Theory*. 3 rd ed. Wilmette Illinois: The Kagg Press.

Best, John W. (1981). *Research in education*. London: Prentice-Hall India.

Boyd, V. (1992). *School context. Bridge or barrier to change?* Austin, TX : Southwest Educational Development Laboratory.

Caine and Caine. (1989). *Teaching and the human brain*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.

Caine and Caine. (1991). *Teaching and the human brain*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development

Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching*, third edition. New York: The Dryden Press; Holt, Rinehart and Winston.

Darling – Hammond, L. (1994, November). *The current status of teaching and teacher development in the United States*. New York : Teacher College, Columbia University.

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional Learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington, IN: Solution. Education Service.

DuFour, R., Eakey, R., & Many, T. (2006). *Learning by Doing A Handbook for Professional Learning Communities at Work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Eastwood, K., & Louis, K. (1992). *Restructuring that lasts: Managing the performance dip*. Journal of School Leadership, 2(2), 213-224.

Eric Jensen. (2000). *Brain-Based Learning the new science of teaching the training* Sun Diego, CA: The Brain store.

Fullan, M. (1999). *Change Forces: The Sequel*. London. Falmer Press.

Fullan and Good. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill.

Hargreaves, A. (2003). *Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity*. New York: Teacher College Press.

- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory. journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/125/688
- Hord, Roussin & Sommers (2010). *Guiding professional Learning Community*. United of America.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers, B. (1993). *Model of teaching*. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon : A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers,. (1996). *Model of teaching*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Joyce, B, & Weil, M. and Showers,. (2000). *Models of Teaching*. (6th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Kotter, J. P., & Cohen. (2002). *The heart of change: Real-life stories of how people change their organizations*. Boston: Harvard Business School Press.
- Kruse, S., Louis, S.K., & Bryk, A. (1995). *Building professional learning community in schools*. Madison, WI: Center for School Organization and Restructuring.
- Little, J. W. (1997). *Excellence in professional development and professional Community*. Washington, D.C.: Office of Educational Research and Improvement.
- Luis, K. S., & Kruse, S. D. (1995). *Professional and community: Perspectives on reforming urban schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Ministry of Education (MOE). (2009). *Teachers-The Heart of Quality Education*. Retrieved from <http://www.moe.gov.sg/media/press/2009/09/teachers-the-art-of-quality.php>
- Olivier, F. D. (2009). *Professional Learning Committees: Characteristics, Principals, and Teachers*. Paper Presented at the Annual Meeting of the Louisiana
- Oliva, P.F. (1992). *Developing the Curriculum*. (3rd ed). New York : Harper Collins.
- Richard, P. R., et al. (1996). *Fundamentals of Behavioral Statistics*. (8th ed.). New York : McGraw – Hill.
- Saylor Alexander and Lewis. (1981). *Curriculum Planing for The Better Teaching and Learning*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Saylor, J.G., & Alexander, M. W. (1974). *Planning Curriculum for School*. (3rd ed.). New York : Holt Rinehart and Winston.
- Schmoker, M. (2004). *Learning communities at the crossroads : Toward the best Schools we've ever had*. Phi Delta Kappan, 86(1), 84-88.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.
- Senge, P. M., N. Cambron-McCabe, T. Lucas, A. Kleiner, J. Dutton, & B. Smith. (2000). *Schools that Learn : A Fifth Discipline Fieldbook for Educators, Parents, and*

- Everyone Who Cares about Education*. New York: Doubleday. Sergiovanni, T. (1998). *International Journal of Leadership in Education*. Vol.1 No.1, P. 37
- Stoll, L., & Louis, K.S. (2007). *Professional learning community*. New York, NY : Open university Press.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : theory and practice*. New York : Brace & World.
- Taba, Hilda. (1978). *Curriculum Development : Theory and Practices*. New York : Harcourt.
- Taylor, F.W. (2003). *Scientific Management*. New York : Harper.
- Thompson, S. C., Gregg, L., & Niska, J. M. (2004). *Professional learning communities, leadership, and student learning*. *Research in Middle Level Education Online*, 28(1). Retrieved from <http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabid/101/Default.aspx>
- Tyler Ralph W (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago : the University of Chicago press.
- Williams, Everett More. (1984). *Relation of Bureaucratic Structure to Communication Satisfaction of Teachers in a Suburban Texas School District*. Doctor 's Thesis, Denton, Texas : North Texas State University.
- Wood, J. C. & Wood, J. M. (2002). *Henri Fayol: Critical Evaluations in Business and Management*. New York, NY: Routledge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

.....

1. ประเภทของเอกสาร

- ( ) หนังสือ   ( ) ตำรา   ( ) บทความ
 ( ) วารสาร   ( ) วิทยานิพนธ์และรายงานวิจัย ( ) อื่น ๆ

2. ชื่อเอกสาร

.....
 .....
 .....

3. ผู้แต่ง

.....
 .....

4. ปีที่พิมพ์

.....

5. สถานที่พิมพ์

.....
 .....

6. สรุปเนื้อหาสาระของเอกสาร

.....
 .....
 .....

7. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้วิเคราะห์

(คณะผู้วิจัย)

...../...../.....

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับ
นักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช
โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
(สำหรับอาจารย์สอนภาษาไทย และครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้จะนำไปใช้ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นามสกุล.....

วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....

ประสบการณ์สอนภาษาไทย.....ปี

ประสบการณ์ในการจัดอบรม.....ปี

ประสบการณ์ในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย.....ปี

ประสบการณ์ในการสอนวรรณกรรมท้องถิ่น.....ปี

ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร.....ปี

ประเด็นหรือหัวข้อที่จัดอบรม.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

1. ท่านคิดว่าจะมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

.....
 .....
 .....

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ควรเป็นอย่างไร

.....
 .....
 .....

3. ท่านคิดว่าควรจะทำอย่างไรต่อไปบรรจุไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

.....
 .....
 .....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้สัมภาษณ์
(คณะผู้วิจัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับ
นักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช
โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
(สำหรับอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญทางศาสนา ศิกษานิเทศก์ ครูภาษาไทยดีเด่น)

คำชี้แจง

แบบสนทนากลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู
ภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้
วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้จะนำไปใช้ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมครู
ระดับประถมศึกษาต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

(คณะผู้วิจัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่วรรณกรรมเป็นฐาน หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
2. ท่านคิดว่าตัวเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าการเสริมสร้างคตินิยมให้นักเรียนมีความสำคัญหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าการอบรมจะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด
5. ท่านคิดว่าหากมีการจัดอบรม ควรเป็นการจัดอบรมในรูปแบบใด
6. ท่านคิดว่าจำนวนวัน และเวลาในการอบรมควรมีมากน้อยเพียงใด
7. ท่านคิดว่าการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นมาพัฒนาครูมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าหลักคตินิยมที่นักเรียนควรนำมาปฏิบัติมีอะไรบ้าง
9. ท่านคิดว่าการนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้สร้างคตินิยมจะสามารถสร้างทักษะทางภาษาไทยได้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
10. ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
11. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างไรเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาพัฒนาคตินิยมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

(คณะผู้วิจัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

**แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา**

ผู้รับการประเมิน.....
 ครั้งที่.....หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....โรงเรียน.....ชั้น.....
 วันที่.....เวลา.....จำนวน.....ชั่วโมง

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องแสดงความคิดเห็นที่ท่านคิดว่าตรงกับระดับคุณภาพ
 ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้น้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1	หน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียด ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน					
2	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
3	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน					
4	การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ถูกต้อง					
5	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
6	จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ					
7	จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก					
8	กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับเวลา					
9	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ					
10	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้ จริง					
11	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านและเขียน ของนักเรียน					
12	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
13	สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย					
14	สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
15	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

วัน...../...../.....

( ) อาจารย์ ( ) ผู้บริหาร/ผู้ได้รับมอบหมาย

แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ผู้รับการประเมิน.....
 ครั้งที่..... หน่วยการเรียนรู้ที่.....ชื่อ.....
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....โรงเรียน.....ชั้น.....
 วันที่.....เวลา.....จำนวน.....ชั่วโมง

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยกำหนดค่าน้ำหนักในการประเมินดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับน้อยที่สุด

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่ตรงกับพฤติกรรมของครูภาษาไทย

ระดับประถมศึกษา ที่แสดงออกในการจัดการเรียนรู้

ข้อที่	ความสามารถการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
1. ด้านสาระการเรียนรู้						
1.1	นำเสนอสาระการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอน					
1.2	นำเสนอสาระการเรียนรู้ถูกต้องและชัดเจน					
1.3	นำเสนอสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
1.4	นำการเสนอสาระการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ในหลักสูตร					
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
2.1	ระบุตัวชี้วัดอย่างชัดเจน					
2.2	จัดกิจกรรมการสอนตรงตามตัวชี้วัด					
2.3	ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย					
2.4	นำแนวคิดสมองเป็นฐานมาใช้ในการจัดกิจกรรม					
2.5	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
2.6	กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทยของผู้เรียน					

ข้อที่	ความสามารถการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม								
		5	4	3	2	1				
3. ด้านสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้										
3.1	เลือกใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสม									
3.2	ใช้สื่อการเรียนรู้ถูกโอกาสและเกิดประโยชน์ คุ่มค่า									
3.3	ใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย									
4. ด้านการวัดและประเมินผล										
4.1	วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์									
4.2	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินผลงานตนเอง									
4.3	มีการประเมินตามสภาพจริง									

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วัน...../...../.....

( ) อาจารย์ ( ) ผู้บริหาร/ผู้ได้รับมอบหมาย

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทย

ชื่อ-นามสกุล.....เลขที่นั่งสอบ.....
 สถานที่สอบ.....ห้องสอบ.....
 สอบ..... ที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เวลา ..... น.

คำอธิบาย

- ข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ รวม 30 คะแนน ใช้เวลาสอบ 60 นาที
  - ก่อนตอบคำถาม ให้เขียนชื่อ-นามสกุล เลขที่นั่งสอบ สถานที่สอบและห้องสอบ ในข้อสอบ
  - ให้เขียนชื่อ-นามสกุล วิชาที่สอบ สถานที่สอบ ห้องสอบ เลขที่นั่งสอบด้วยปากกาในกระดาษคำตอบ พร้อมทั้งระบายเลขที่นั่งสอบ ด้วยดินสอดำเบอร์ 2B ทับตัวเลขในวงกลมให้ตรงกับตัวเลขที่เขียน
  - ในการตอบ ให้ใช้ดินสอดำเบอร์ 2B ระบายวงกลมตัวเลือกลงในกระดาษคำตอบให้เต็มวง
- ห้ามระบายนอกวง () ในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องหรือเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียว
- ตัวอย่าง ถ้าตัวเลือกเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ให้ทำดังนี้

ถ้าต้องการเปลี่ยนตัวเลือกใหม่ ต้องลบรอยระบายในวงกลมตัวเลือกเดิม ให้สะอาดหมดรอยดำเสียก่อน แล้วจึงระบายวงกลมตัวเลือกใหม่

- ห้ามนำข้อสอบและกระดาษคำตอบออกจากห้องสอบ
- ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบ ก่อนเวลาหมด

1. ข้อใดหมายถึงวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานได้ถูกต้องที่สุด
  - ก. วรรณกรรมที่ถูกค้นพบในภาคอีสาน
  - ข. วรรณกรรมที่เล่าเรื่องของคนอีสานเท่านั้น
  - ค. วรรณกรรมที่กล่าวถึงคนภาคอื่นแต่ชาวอีสานเป็นคนเล่าเรื่อง
  - ง. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนอีสาน
2. ข้อใดไม่ใช่วรรณกรรมประเภทขุปาวุธ
  - ก. คำทวย
  - ข. นิทานก้อม
  - ค. เซิ้งบั้งไฟ
  - ง. ท้าวฮุ่งท้าวเจือง
3. ข้อใดเป็นวรรณกรรมคำสอน
  - ก. นางผมหอม
  - ข. เสียวสวาด
  - ค. สังข์สินชัย
  - ง. กำพรว้าผีน้อย
4. ข้อใดเป็นวรรณกรรมประวัติศาสตร์
  - ก. พื้นเวียง
  - ข. เสียวสวาด
  - ค. สังข์สินชัย
  - ง. กำพรว้าผีน้อย
5. ข้อใดเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานประเภทร้อยแก้ว
  - ก. สินไซ
  - ข. ท้าวภาคำ
  - ค. ท้าวฮุ่งท้าวเจือง
  - ง. ตำนานอุรังคธาตุ
6. ข้อใดเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเกี่ยวกับศาสนา
  - ก. กาละเกด
  - ข. ปลาแดกปลาสมอ
  - ค. พระยาคนคาก
  - ง. พื้นพระแทรกดำ

7. ข้อใดกล่าวถึงความสำคัญของการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนได้ถูกต้องมากที่สุด

- ก. เป็นการนำสิ่งที่ท้องถิ่นไม่เห็นคุณค่ามาใช้ประโยชน์
- ข. เป็นการสร้างความตระหนักให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง
- ค. เป็นการให้ทุกคนได้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นต่าง ๆ
- ง. เป็นการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนรู้

ของผู้เรียน

8. วรรณกรรมท้องถิ่นใดไม่ได้ปรากฏอยู่ในภาคอีสาน

- ก. สิ้นไซ
- ข. ชูลุนางอ้าว
- ค. อุษาบารส
- ง. พระยากงพระยาพาน

9. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเรื่องใดเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประเพณีบุญบั้งไฟ

- ก. ท้าวภาคคำ
- ข. ท้าวฮุ่งท้าวเจือง
- ค. ผาแดงนางไอ่
- ง. กำพรว้าผีน้อย

10. ข้อใดควรคำนึงถึงมากที่สุดในการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

- ก. ผู้แต่ง
- ข. เนื้อหาของเรื่อง
- ค. ความสั้นยาวของเรื่อง
- ง. เรื่องที่คนรู้จักมากที่สุด

11. “เด็กชายสมศักดิ์เป็นคนจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน” คุณสมบัติข้างต้นเป็น คติธรรมในข้อใด

- ก. ขยัน
- ข. มีวินัย
- ค. มีน้ำใจ
- ง. มีความซื่อสัตย์

13. “เด็กหญิงสมศรีเป็นคนเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ” คุณสมบัติข้างต้นเป็นคุณธรรมในข้อใด
- สุภาพ
  - สะอาด
  - มีน้ำใจ
  - มีความซื่อสัตย์
14. “ปิ่นมณีเป็นคนที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ทอดถอยเมื่อพบอุปสรรค” คุณสมบัติข้างต้นเป็นคุณธรรมในข้อใด
- ขยัน
  - มีวินัย
  - มีน้ำใจ
  - มีความซื่อสัตย์
15. เพราะเหตุใดครูจึงต้องสอนหลักคุณธรรมควบคู่กับการเรียนการสอนด้านเนื้อหา
- เพราะจะทำให้นักเรียนไม่น่าเบื่อ
  - เพราะจะทำให้ครูสนใจหลักคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น
  - เพราะเป็นการสอดแทรกคุณธรรมให้กับผู้เรียน
  - เพราะครูจะได้มีเวลาในการสอนเต็มคาบเรียน
16. การสอนความรู้คู่คุณธรรมมีข้อดีอย่างไร
- ครูเข้าใจหลักคุณธรรม
  - ครูมีเรื่องเล่าในห้องเพิ่มมากขึ้น
  - ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน
  - ผู้เรียนได้ความรู้เกี่ยวกับหลักคุณธรรมเช่นเดียวกับครู
17. วรรณกรรมเรื่องใดที่ครูควรนำมาใช้สอนเรื่องความรัก
- พื้นเวียง
  - ขลุ่ยนางอ้ว
  - สังข์สินชัย
  - ตำนานอุรังคธาตุ
18. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ครูควรสอนคุณธรรมให้ผู้เรียนในช่วงเข้าแถวเท่านั้น
  - หน้าที่สอนเรื่องคุณธรรมให้ผู้เรียนคือหน้าที่ของผู้ปกครอง
  - ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียนสม่ำเสมอ

- ง. คุณธรรมจริยธรรมสอนโดยใครไม่ได้ ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติเอง
19. หลักคตินิยมที่ทำให้ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ คือข้อใด
- ก. ขยัน
  - ข. มีวินัย
  - ค. มีน้ำใจ
  - ง. มีความสามัคคี
20. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องในการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
- ก. สามารถนำมาสอนได้เฉพาะสาระที่ 5 เท่านั้น
  - ข. สามารถนำมาใช้สอนได้เฉพาะสาระที่ 4 และสาระที่ 5 เท่านั้น
  - ค. สามารถสอนได้ทุกสาระการเรียนรู้แต่ต้องมีสื่อประกอบเท่านั้น
  - ง. สามารถนำมาบูรณาการการสอนได้ทุกสาระการเรียนรู้และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
21. ข้อใดกล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องที่สุด
- ก. เป็นมวลงประสภการณ์ที่ครูหรือผู้สอนได้บันทึกหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - ข. เป็นคู่มือสำหรับผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้
  - ค. เป็นเอกสารลายลักษณ์อักษรที่แสดงถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
  - ง. เป็นแผนการหรือโครงการที่ครูผู้สอนได้เตรียมวางแผนในการจัดกิจกรรมไว้ล่วงหน้า
22. ข้อใดสำคัญที่สุดในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
- ก. เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนที่จะสอน
  - ข. เพราะแผนการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมไว้สำหรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก
  - ค. เพราะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ทำหน้าที่สอนแทนในกรณีที่ครูประจำวิชาไม่สามารถมาสอนได้
  - ง. เพราะครูจะได้วางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าว่าจะสอนอะไรสอนแล้วผู้เรียนเกิดผลอย่างไร
23. ข้อใดเป็นองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบถ้วนที่สุด
- ก. สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล
  - ข. สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การสังเกตการณ์สอน

ค. สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ แฟ้มสะสมผลงาน และร่องรอยการทำงาน

ง. สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

24. ข้อใดเป็นการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นพุทธิพิสัย

ก. นักเรียนสามารถเขียนเรียงความได้ถูกต้อง

ข. นักเรียนเขียนเรียงความด้วยลายมือที่สวยงาม เป็นระเบียบ

ค. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ

ง. นักเรียนมีความภูมิใจในการเขียนเรียงความเกี่ยวกับวันแม่แห่งชาติ

25. ขั้นตอนใดของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องดำเนินการก่อนขั้นตอนอื่น

ก. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น

ข. สร้างหน่วยการเรียนรู้ตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้

ค. สร้างคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร

ง. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้

26. ข้อใดเป็นการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นทักษะพิสัย

ก. นักเรียนพูดต่อหน้าประชุมชนได้ถูกต้อง

ข. นักเรียนมีมารยาทในการพูดต่อประชุมชนได้

ค. นักเรียนบอกความหมายของคำว่า การพูดต่อประชุมชนได้

ง. นักเรียนเข้าใจหลักการของการพูดต่อหน้าประชุมชนได้

27. ข้อใดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ก. ครูหลุ่ยให้นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับคำประสม

ข. ครูเจนนจรรยาแจกใบควมรู่ใหนักเรียนได้ศีกษาด้วยตนเอง

ค. ครูอรทัยใหนักเรียนมีบทบาทใบนการนำเสนอและวิพากษ์ผลงาน

ง. ครูสุธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นบรรยาย จากนั้นใหนักเรียนจดบันทึก

28. ข้อใดเป็นการเขียนสาระสำคัญของเรื่องได้ถูกต้องที่สุด

ก. คำนาม เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานที่ คำนามเป็นคำที่มีทุกชาติทุกภาษาดังนั้นคำนามจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ข. คำประสม เป็นการนำคำมารวมกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เพื่อให้คำนั้นเกิดความหมายใหม่หรืออาจมีค่าความหมายเดิม

ค. วรรณคดี เป็นวรรณกรรมที่ดีและแต่งดี การเรียนวรรณคดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และความเพลิดเพลิน ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ

ง. คำราชาศัพท์ เป็นศัพท์ที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ พระสงฆ์ และสุภาพชน

29. ข้อใดกล่าวถึงการเขียนบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง

ก. บันทึกเฉพาะสิ่งที่สังเกตเห็นในห้องเรียนในรายชั่วโมงนั้น ๆ

ข. บันทึกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อในรายชั่วโมงนั้น ๆ

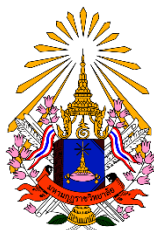
- ค. บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง ตลอดจนแนวทางแก้ไข
 ง. บันทึกข้อดีของการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงนั้น ๆ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น

ด้วย

30. ข้อใดกล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ถูกต้อง

- ก. การวัดผลที่ดีครูควรใช้วิธีการสัมภาษณ์และสอบถามผู้เรียน
 ข. เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความสำคัญที่สุดคือแบบทดสอบ
 ค. การวัดและประเมินผลครูควรวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
 ง. การประเมินผลต้องประเมินเฉพาะรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

เรียนรู้

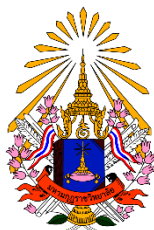

หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
คติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

พัฒนาโดย
คณะผู้วิจัย

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
2565

หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง
 คติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
 ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

พัฒนาโดย
 คณะผู้วิจัย

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2565

คำนำ

การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการอบรมครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ของตนเองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเพื่อมุ่งเน้นให้นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า ของคนอีสานมาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนต่อไป

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมสำหรับ นักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียน ในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น จำนวน 4 หน่วยการ เรียนรู้ ได้แก่

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคุณธรรมสำหรับผู้เรียน
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อ เสริมสร้างคุณธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้จะมีประโยชน์และสามารถ นำไปใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมให้แก่ครูสังกัดอื่น ๆ ที่มีความสนใจต่อไป

คณะผู้วิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วย
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช
โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

*****

สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้นโยบายทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 64) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสำรวจ ความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้ประกอบการเรียนรู้เพื่อให้เป็น ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชนทำการวิจัยร่วมกับชุมชน การถอดรหัสความรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผยและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งสร้าง ศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 105)

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษาของปราชญ์ชาวบ้านในการคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นวรรณกรรม รูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง ภาษิต นิทาน ตำนาน ฎญา คำ สอวย กลอนลำ เป็นต้น วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง หรือต้องการจะสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ วัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังในการศึกษาเรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นยังให้คุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ 1. คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา วรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง 2. คุณค่าทางสันตนาการ วรรณกรรมพื้นบ้าน มีรูปแบบที่สามารถให้ความบันเทิง ทั้งด้านอารมณ์สทางภาษาและเนื้อเรื่อง เช่น นิทานคำกลอนต่างๆ สามารถนำมาขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ เป็นต้นแบบที่ศิลปินอีสานนำมาเป็นอาชีพได้ เช่นหมอลำต่าง ๆ ก็ใช้พื้นฐานทางวรรณกรรมในการเรียบเรียงทั้งเนื้อเรื่องและฉันทลักษณ์ 3. คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นประเพณีของอีสานในการสวดขวัญ เช่นการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สวดขวัญผู้ป่วย ตลอดจนการแสดงความยินดี การต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง นับเป็นจิตวิทยาขั้นสูงที่ปราชญ์โบราณได้คิดค้นขึ้น ถือเป็นประเพณีสืบมา หมอสูต (ชาวบ้านมักเรียกว่า "พ่อพรหมณ์") บางคนมีใบลานอ่านประกอบเพื่อให้เกิดความขลัง และใบลานนั้นมักจารด้วย "อักษรธรรม" 4. คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการสั่งสอน ให้คติเตือนใจ ให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนา แทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดั่งงามไปในขณะเดียวกัน และ 5.คุณค่าในทาง

ประวัติศาสตร์ มีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำนานต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เช่น ตำนานขุนบรม ตำนานอุรังคราตุ (ประวัติพระธาตุพนม) ท้าวสูงท้าวเจือง พื้นเมืองอุบล เป็นต้น หรือแม้แต่นิทานก้อมกันยักษ์ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของขบถผีบุญที่โด่งดังในภาคอีสานเมื่อ ปี พ.ศ. 2444 (สมัยรัชกาลที่ 5) (มนัส สุขสาย. 2544 ก : 206)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ยังพบว่าครูส่วนใหญ่ก็ยังขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ พบว่าส่วนใหญ่มองว่า ขาดการอบรมในเรื่องดังกล่าว ไม่แน่ใจว่าจะนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างไร ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออบรมแล้วสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้นเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือในการปฏิบัตินำองค์ความรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการจัดการเรียนการสอน คอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Maggioli (2000) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า การพัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมาในอดีตและดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก เพราะเป็นแต่เพียงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีระยะเวลาสั้นๆ โดยบุคลากรและหน่วยงานต้นสังกัดขาดการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจกันของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรมีการให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ Higgins and Leat (2001 : 63) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้แบบรวมพลัง และการชี้แนะ การดำเนินให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรพิจารณาในเรื่องเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการแต่จากการพัฒนาครูที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาครูประจำการนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา เยี่ยมชมกิจการ การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละลักษณะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง (รวีตรี สิริภูบาล. 2543 : 33 -34)

การพัฒนาครูดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในระยะยาว ซึ่งกระบวนการให้คำแนะนำกระบวนการหนึ่งคือ Coaching Approach โดยที่ Mink, Owen และ Mink (1993 : 2) กล่าวว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ชสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความ

เข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะ จึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจสอดคล้องกับคำกล่าวของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็นการดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนางาน/แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเอง และจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่น และตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่ได้แก่ โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการโค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักธรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงความมีประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนับเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชณ์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูก็คือว่าเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้นำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคำสอน คตินิยมจากวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีหลักการดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน
3. เป็นหลักสูตรที่นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. เป็นหลักสูตรที่มีการติดตาม ให้คำปรึกษาให้แก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้สูงขึ้น
3. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน
4. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับศึกษานำนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียน

สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

1. ความหมายของวรรณกรรม วรรณกรรมท้องถิ่น
2. ความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น
3. ลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น
4. ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น
5. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคุณธรรมสำหรับผู้เรียน

1. ความหมายของคุณธรรม
2. ความสำคัญของคุณธรรม
3. ประเภทของคุณธรรม
4. คุณธรรมสำหรับนักเรียนที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

1. ความหมายของหลักสูตร

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

3. การวิเคราะห์ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ระดับประถมศึกษา

4. นวัตกรรมการเรียนการสอนวรรณกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

1. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

3. วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

4. ฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำวรรณกรรม
ท้องถิ่นอีสานมาใช้

5. นำเสนอผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการ
นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้

กระบวนการฝึกอบรม

ในทุกหน่วยการอบรม จะใช้กระบวนการฝึกอบรม 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulation)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการ
อบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือดูวิดีโอใน
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน
เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรวมพลังสมอง ระดมความคิดและ
ปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่กันและมอบหมายภาระงาน
ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับ
มอบหมาย โดยกิจกรรมอาจจะให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับ
ประเด็นที่วิทยากรมอบหมายให้

ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับการ
อบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบการบันทึกลงในกระดาษชาร์ต สมุดบันทึก หรือ
แผนภาพความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุปที่ได้

ขั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรร่วมกันสะท้อนผล
การอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และ

วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งผลที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบทดสอบก่อนอบรม
2. เตรียมความพร้อม
3. วิทยากรบรรยายให้ความรู้
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. แบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม
6. ผู้เข้าอบรมนำเสนอผลงาน
7. ทำแบบทดสอบหลังอบรม
8. ทดลองฝึกปฏิบัติการสอนหลังจากออกแบบการเรียนการสอน
9. สะท้อนผลการอบรม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. หลักสูตรฝึกอบรม
2. โปรแกรมนำเสนอภาพนิ่ง
3. วีดิทัศน์ประกอบการบรรยาย
4. เครื่องฉายภาพสามมิติ (Visualize)
5. เกม
6. แบบทดสอบ
7. ใบงาน
8. เอกสารการเรียนรู้
9. กระดาษชาร์ต
10. ปากกาเคมี
11. กระดาษ A4

การวัดและประเมินผลหลักสูตร

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 4. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย 	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้สูงขึ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบ 	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

	การเรียนรู้	ปรนัย	
3. เพื่อให้ ครู ภาษา ไทย ระดับ ประถมศึกษาออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกตพฤติกรรม การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบ ปรนัย	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
4. เพื่อให้ ครู ภาษา ไทย ระดับ ประถมศึกษานำวรรณกรรมท้องถิ่น อีสานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกตพฤติกรรม การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบ ปรนัย	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
5. เพื่อเสริมสร้างคตินิยมในการดำเนิน ชีวิตของนักเรียน	1. ตรวจสอบงาน 2. สังเกตพฤติกรรม การทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอ่านและเขียน ภาษาไทย	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบทดสอบคตินิยมของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

เกณฑ์การผ่านการอบรม

1. ผู้เข้าอบรมเข้าอบรมอย่างน้อยร้อยละ 80
2. ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจผ่านร้อยละ 80
3. ผู้เข้าอบรมต้องทำงานกลุ่ม และนำเสนอผลการทำงานอย่างน้อยร้อยละ 80

เอกสารอ้างอิง

- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). **ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **ปณมของชาติ :ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ซีตเซสมิเดีย.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ทศนา แคมมณี. (2544). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช วันชูชาติ. (2542). **พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2553). **หลักการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2552). **การใช้ภาษาไทยในวงราชการ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เพ็ญศรี จันทร์ดวง. (2549). **คู่มือวรรณสารศึกษา ม.4 การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: แม่ศภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. (2557). **เติบโตตามศักยภาพสู่ศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). **การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สอากค์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ. (2546). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ภาษาไทย ม.4**. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**.
- โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล. (2551). **ภาษาไทย 1**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2542). **คู่มือปฏิบัติการจัดทำแผนการสอน**. นครพนม: สวันพา.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2552). **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- Fullan, M. (2001). **Leading in Culture of Change**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Webber, A.M. (2007). **Learning for a Change**. Fast Company Magazine.

เอกสารอ่านเพิ่มเติม

- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2540). **การอ่านเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Annenberg Institute for School Reform. (2005a) . **Professional Development Strategies That Improve Instruction: Instructional Coaching**. accessed February 7, 2005. available from <http://www.nsdc.Org>

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ชุดที่ 1

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการ (Need Analysis) ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
2. แบบสัมภาษณ์อาจารย์สอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา
3. แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
4. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

ขอความกรุณาท่านประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดคะแนน 5 ระดับคะแนน โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนรายข้อดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

รายการตรวจสอบ	ความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความหมายอย่างชัดเจน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา

รายการตรวจสอบ	ความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความหมายอย่างชัดเจน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คณาจารย์ คีษานิเทศก์ ครูภาษาไทยดีเด่น

รายการตรวจสอบ	ความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. การใช้ภาษาสื่อความหมายอย่างชัดเจน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ชุดที่ 2

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บทดลองข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2. แบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครู

3. แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครู

ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

คำชี้แจง

ขอความกรุณาท่านประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดคะแนน 5 ระดับคะแนน โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนรายข้อดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องในระดับน้อยที่สุด

แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับร่าง

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
1.1 ตรงกับสภาพความเป็นจริงของสังคม					
1.2 มีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตร					
1.3 มีความจำเป็นที่ต้องคตินิยมผู้เรียน					
2. หลักการของหลักสูตร					
2.1 สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน					
2.2 มีประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม					
2.3 ผู้อบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง					
3. เป้าหมายของหลักสูตร					
3.1 ตรงตามมาตรฐาน					
3.2 มีความชัดเจน					
3.3 จัดกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย					
4. จุดประสงค์ของหลักสูตร					
4.1 มีความชัดเจน					
4.2 ครอบคลุมเนื้อหาทุกสาระ					
4.3 จุดประสงค์นำไปสู่ตัวชี้วัดและมาตรฐาน					
5. เนื้อหาสาระ					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์					
5.2 เนื้อหาสาระครบถ้วน					
5.3 จัดเรียงลำดับเนื้อหาได้ถูกต้องชัดเจน					
6. กิจกรรมการฝึกอบรม					
6.1 ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย					
6.2 กิจกรรมส่งเสริมคตินิยมสำหรับผู้เรียน					
6.3 นำกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน					
7. สื่อประกอบการอบรม					
7.1 มีสื่อที่หลากหลาย					
7.2 ใช้ประโยชน์จากสื่ออย่างคุ้มค่า					
7.3 สื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน					

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
8. การวัดและประเมินผล					
8.1 วัดได้ตรงตามจุดประสงค์					
8.2 ประเมินตามสภาพจริง					
8.3 วัดและประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับร่าง

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ที่มาของการพัฒนาหลักสูตร					
1.1 ความจำเป็นในการพัฒนา					
1.2 หลักการและเหตุผล					
1.3 ตรงกับสภาพความต้องการและความจำเป็น					
1.4 รูปแบบแนวทางในการแก้ปัญหา					
2. หลักการของหลักสูตร					
2.1 หลักสูตรมีความเป็นไปได้					
2.2 นำไปใช้ได้จริง					
2.3 มีแนวคิด ทฤษฎีรองรับ					
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
3.1 มีความชัดเจน					
3.2 มีความเป็นไปได้					
3.3 เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม					
4. เนื้อหาสาระของหลักสูตร					
4.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
4.2 เนื้อหามีความชัดเจน					
4.3 เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม					
4.4 เรียงลำดับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม					
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
5.2 กระบวนการอบรมมีความเหมาะสม					
5.3 สถานที่และระยะเวลาที่เหมาะสม					
5.4 กิจกรรมน่าสนใจ					
6. สื่อและอุปกรณ์					
6.1 มีสื่อหลากหลาย น่าสนใจ					
6.2 มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการอบรม					
7. การวัดและประเมินผล					
7.1 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
7.2 มีความสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม					
7.3 วัดและประเมินอย่างหลากหลายตามสภาพจริง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ลงชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

**แบบประเมินแบบประเมินความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูระดับ
ประถมศึกษา**

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. มีองค์ประกอบของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน					
2. ครอบคลุมวัตถุประสงค์					
3. ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
4. เนื้อหาในการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
5. ประเมินพฤติกรรมกรเขียนแผนได้เหมาะสม					
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม					
7. การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุม นิยามศัพท์เฉพาะด้านความสามารถในการจัดการ เรียนรู้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษา

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
	5	4	3	2	1
1. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ครอบคลุม วัตถุประสงค์					
2. แบบประเมินมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
3. ข้อความมีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
4. เนื้อหาในการประเมินครอบคลุมพฤติกรรม ประเมิน					
5. ประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม					
6. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม					
7. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ข

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 241/2565

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย โครงการวิจัยชุด เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรชื่อกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ๒๔๑ /๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย

โครงการวิจัยชุด เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรม
สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียน
ในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยชุด เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับ
กระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติการประชุมคณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยญาณสังวร ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๖๔
เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๕ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มติที่ ๒๘๕/๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นที่ปรึกษา
หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ดังนี้

๑. พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. (สาคร ชิตงกโร)	ที่ปรึกษาโครงการวิจัยชุด
๒. ดร.ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล	หัวหน้าโครงการวิจัยชุด/ หัวหน้าโครงการวิจัยย่อย/นักวิจัย
๓. ผศ.ดร.บัญชา เกียรติจรุงพันธ์	หัวหน้าโครงการวิจัยย่อย/นักวิจัย
๔. ดร.อรุณพงษ์ ผิวเหลือง	นักวิจัย
๕. นายบัญชา ธรรมบุตร	นักวิจัย
๖. นางรัชนีบุรณ์ เนตรภักดี	นักวิจัย

ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย ดังต่อไปนี้

๑. โครงการวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับ
นักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑”

๑. พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. (สาคร ชิตงกโร)	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
๒. ผศ.ดร.บัญชา เกียรติจรุงพันธ์	หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย
๓. ดร.ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล	นักวิจัย

/๔. นายบัญชา...

๔. นายบัญชา ธรรมบุตร	นักวิจัย
๕. นางรัชณีบุรณ์ เนตรภักดี	นักวิจัย

๒. โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น”

๑. พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. (สาคร ชิตงกโร)	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
๒. ดร.ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย
๓. ผศ.ดร.บัญชา เกียรติจรุงพันธ์	นักวิจัย
๔. ดร.อรรณพงษ์ ผิวเหลือง	นักวิจัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

พระเทพวชิรเมธี

(พระเทพวชิรเมธี, ผศ.ดร.)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

๑๙๐/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับกระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

TITLE : DEVELOPMENT OF A TRAINING COURSE FOR THAI TEACHERS AT PRIMARY LEVEL TO ENHANCE MORALITY FOR STUDENTS BY LEARNING MANAGEMENT LOCAL ISAN LITERATURE TOGETHER WITH THE COACHING PROCESS IN SCHOOL KHON KAEN PROVINCE PROVINCIAL EDUCATION OFFICER

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๕ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๒๘๘/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่อลวงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อ
เสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับ
กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

หลักสูตร และคู่มือฝึกอบรม
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติ
ธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับ
กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

พัฒนาโดย
คณะผู้วิจัย

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
2565

หลักสูตร และคู่มือฝึกอบรม
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคติ
ธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับ
กระบวนการโค้ชโรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

พัฒนาโดย
คณะผู้วิจัย

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
2565

คำนำ

การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรม สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการอบรมครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ของตนเองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเพื่อมุ่งเน้นให้นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า ของคนอีสานมาใช้ในการพัฒนาคตินธรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนต่อไป

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินธรรมสำหรับผู้เรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง คตินธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการ โค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้จะมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือ ในการฝึกอบรมให้แก่ครูสังกัดอื่น ๆ ที่มีความสนใจต่อไป

คณะผู้วิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช
โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

*****

สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้นักเรียนทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 64) นอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสำรวจความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้นำการเรียนรู้เพื่อให้เป็น ผู้จัดการกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชนทำการวิจัยร่วมกับชุมชน การถอดรหัสความรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผยและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งสร้าง ศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (สำนักงาน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 105)

วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยที่เกิดจากภูมิปัญญาทางภาษาของปราชญ์ชาวบ้านในการคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นวรรณกรรม รูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง ภาษิต นิทาน ตำนาน ญา คำ สอ ย กลอนลำ เป็นต้น วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง หรือต้องการจะสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ วัฒนธรรมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังในการศึกษาเรื่องราว ความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นนั้นยังให้คุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ 1. คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา วรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง 2. คุณค่าทางสันตนาการ วรรณกรรมพื้นบ้าน มีรูปแบบที่สามารถให้ความบันเทิง ทั้งด้านอรรถรสทางภาษาและเนื้อเรื่อง เช่น นิทานคำกลอนต่าง ๆ สามารถนำมาขับร้องเป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ เป็นต้นแบบที่ศิลปินอีสานนำมาเป็นอาชีพได้ เช่นหมอลำต่าง ๆ ก็ใช้พื้นฐานทางวรรณกรรมในการเรียบเรียงทั้งเนื้อเรื่องและฉันทลักษณ์ 3. คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นประเพณีของอีสานในการสวดขวัญ เช่นการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ สวดขวัญผู้ป่วย ตลอดจนการแสดงความยินดี การต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง นับเป็นจิตวิทยาชั้นสูงที่ปราชญ์โบราณได้คิดค้นขึ้น ถือเป็นประเพณีสืบมา หมอลำ (ชาวบ้านมักเรียกว่า "พ่อพราหมณ์") บางคนมีใบลานอ่านประกอบเพื่อให้เกิดความขลัง และใบลานนั้นมักจารด้วย "อักษรธรรม" 4. คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการสั่งสอน ให้คติเตือนใจ ให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนาแทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดั่งงามไปในขณะเดียวกัน และ 5. คุณค่าในทางประวัติศาสตร์ มีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงตำนานต่าง ๆ

อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เช่น ตำนานขุนบรม ตำนานอรัญธาดา (ประวัติพระธาตุพนม) ท้าวฮุ่งท้าวเจือง พื้นเมืองอุบล เป็นต้น หรือแม้แต่บันทึกกุ่มกันยักซ์ ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของขบถผีบุญที่โด่งดังในภาคอีสานเมื่อ ปี พ.ศ. 2444 (สมัยรัชกาลที่ 5) (มนัส สุขสาย. 2544 ก : 206)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ยังพบว่าครูส่วนใหญ่เน้นยังขาดการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจากการสอบถามและสัมภาษณ์ครุภาษาไทยเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ พบว่าส่วนใหญ่มองว่า ขาดการอบรมในเรื่องดังกล่าว ไม่แน่ใจว่าจะนำข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างไร ไม่สามารถบูรณาการเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นให้เข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในด้านวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออบรมแล้วสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยการอบรมอาจจะเป็นการอบรมระยะสั้น เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องการอบรมในแนวอบรมเชิงปฏิบัติการอีกด้วย เพื่อจะได้ลงมือในการปฏิบัติ นำองค์ความรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และต้องการให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญไปติดตามการจัดการเรียนการสอน คอยให้คำชี้แนะในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Maggioli (2000) ที่ได้กล่าวถึงแนวความคิดการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า การพัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมาในอดีตและดำเนินการอยู่ในปัจจุบันส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก เพราะเป็นแต่เพียงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีระยะเวลาสั้นๆ โดยบุคลากรและหน่วยงานต้นสังกัดขาดการมีส่วนร่วม ความร่วมมือร่วมใจกันของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรมีการให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ Higgins and Leat (2001 : 63) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้แบบรวมพลัง และการชี้แนะ การดำเนินให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง ควรพิจารณาในเรื่องเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการแต่จากการพัฒนาครูที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาครูประจำการนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม การฝึกอบรมระยะสั้น การศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา เยี่ยมชมกิจการ การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละลักษณะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและนโยบายของหน่วยงานแต่ละแห่ง (รวีตรี สิริภูบาล. 2543 : 33 -34)

การพัฒนาครูดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสำเร็จในระยะยาว ซึ่งกระบวนการให้คำแนะนาระบบการหนึ่งคือ Coaching Approach โดยที่ Mink, Owen และ Mink (1993 : 2) กล่าวว่า การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้โค้ช สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้โค้ชจะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ สอดคล้องกับคำกล่าวของเจลิมซีย์ พันธ์เลิศ (2549 : 23) ที่กล่าวว่า การโค้ชเป็น

การดำเนินการที่เน้นปฏิสัมพันธ์รายบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่ผู้ที่มีหน้าที่ชี้แนะได้ช่วยเหลือให้ผู้ได้รับการชี้แนะ สามารถวัดกรอบความคิด ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนา งาน/แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง นอกจากนี้การโค้ชยังเป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชตระหนักรู้ถึงความเป็นไปของตนเองและจุดที่ตนเองยืนอยู่ในทุก ๆ ด้าน อันมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบศักยภาพและความสามารถ ของตนเองที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่นและตั้งอยู่บนทัศนคติที่ดีผู้ที่มีบทบาทอันยิ่งใหญ่ นี้ ได้แก่ โค้ช (Coach) อาจจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการ โค้ชบุคลากร เริ่มตั้งแต่ความรู้ความเข้าใจในการโค้ชซึ่ง เป้าหมายวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เพื่อให้ รู้จักธรรมชาติของผู้ที่จะได้รับการโค้ช วิธีการโค้ช (Coach) การวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการโค้ช ตลอดจนสามารถมีเทคนิคอันแยบยลเพื่อปฏิบัติการโค้ชซึ่งให้สมบูรณ์จนจบกระบวนการและทรงความมี ประสิทธิภาพให้เกิดแก่ผู้ได้รับการโค้ช ซึ่งการโค้ชนี้นับเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ พัฒนางานประจำของตนเอง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรหรือ หน่วยงานต่อไป ดังเช่น สมาน รังสิโยภุชงค์ (2524 : 80) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการ ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมี ทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็น กระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโค้ชครูถือว่าเป็นการสร้าง ความรู้ความเข้าใจ เพิ่มเติมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ครูผู้ที่จะนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้กับ นักเรียน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ นำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้น้อมนำหลักคำสอน คตินิยมจากวรรณกรรมท้องถิ่นไป ใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีหลักการดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนา คตินิยมของนักเรียน

3. เป็นหลักสูตรที่นำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. เป็นหลักสูตรที่มีการติดตาม ให้คำปรึกษาให้แก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้สูงขึ้น
3. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน
4. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับศึกษานำนำวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. เพื่อเสริมสร้างคตินิยมในการดำเนินชีวิตของนักเรียน

สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย

หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคตินิยมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ร่วมกับกระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

1. ความหมายของวรรณกรรม วรรณกรรมท้องถิ่น
2. ความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น
3. ลักษณะของวรรณกรรมท้องถิ่น
4. ประเภทของวรรณกรรมท้องถิ่น
5. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการเสริมสร้างคตินิยมสำหรับผู้เรียน

1. ความหมายของคตินิยม
2. ความสำคัญของคตินิยม
3. ประเภทของคตินิยม
4. คตินิยมสำหรับนักเรียนที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย

1. ความหมายของหลักสูตร
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
3. การวิเคราะห์ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

4. นวัตกรรมการเรียนการสอนวรรณกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรม
ท้องถิ่นอีสาน

1. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้
2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
3. วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง
4. ฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำวรรณกรรม

ท้องถิ่นอีสานมาใช้

5. นำเสนอผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำ

วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานมาใช้

กระบวนการฝึกอบรม

ในทุกหน่วยการอบรม จะใช้กระบวนการฝึกอบรม 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulation)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการ
อบรม ซึ่งวิทยากรต้องหาสิ่งเร้าความสนใจให้ผู้เข้ารับการอบรมโดยอาจให้เล่นเกม หรือดูวิดีโอใน เรื่อง
ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะอบรม จากนั้นเป็นการซักถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรวมพลังสมอง ระดมความคิดและ
ปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรืออบรม แบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่กันและมอบหมายภาระงาน
ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับ
มอบหมาย โดยกิจกรรมอาจจะให้ศึกษาเอกสารการเรียนรู้ ทำใบงาน นำเสนอผลงานเกี่ยวกับประเด็น
ที่วิทยากรมอบหมายให้

ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับการอบรม
ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจสรุปในรูปแบบการบันทึกลงในกระดาษชาร์ต สมุดบันทึก หรือแผนภาพ
ความคิด จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อสรุปที่ได้

ขั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection)

เป็นขั้นตอนที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรร่วมกันสะท้อนผล การ
อบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งผล
ที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบทดสอบก่อนอบรม
2. เตรียมความพร้อม
3. วิทยากรบรรยายให้ความรู้
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. แบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม
6. ผู้เข้าอบรมนำเสนอผลงาน
7. ทำแบบทดสอบหลังอบรม
8. ทดลองฝึกปฏิบัติการสอนหลังจากออกแบบการเรียนการสอน
9. สะท้อนผลการอบรม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. หลักสูตรฝึกอบรม
2. โปรแกรมนำเสนอภาพนิ่ง
3. วีดิทัศน์ประกอบการบรรยาย
4. เครื่องฉายภาพสามมิติ (Visualize)
5. เกม
6. แบบทดสอบ
7. ใบงาน
8. เอกสารการเรียนรู้
9. กระดาษชาร์ต
10. ปากกาเคมี
11. กระดาษ A4

การวัดและประเมินผลหลักสูตร

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย 	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจใบงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 	ผ่าน

จัดการเรียนรู้ของครู ภาษาไทยระดับประถมศึกษา ให้สูงขึ้น	2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	เกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
3. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา ออกแบบ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานเป็นฐาน	1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	ผ่าน เกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
4. เพื่อให้ครูภาษาไทยระดับ ศึกษานำวรรณกรรม ท้องถิ่นอีสานไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้	1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย	ผ่าน เกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
5. เพื่อเสริมสร้างคตินิยมใน การดำเนินชีวิตของนักเรียน	1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน 3. นำเสนอผลงาน 4. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านและเขียน	1. ใบงาน 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 4. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน 5. แบบทดสอบคตินิยมของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ เป็น	ผ่าน เกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

	ภาษาไทย	แบบปรนัย 4 ตัวเลือก	
--	---------	---------------------	--

เกณฑ์การผ่านการอบรม

1. ผู้เข้าอบรมเข้าอบรมอย่างน้อยร้อยละ 80
2. ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจผ่านร้อยละ 80
3. ผู้เข้าอบรมต้องทำงานกลุ่ม และนำเสนอผลการทำงานอย่างน้อยร้อยละ 80

เอกสารอ้างอิง

- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). **ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **ปณมมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ซัดเซสมิเดีย.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2553). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐภูมิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- ทิตนา แคมมณี. (2544). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช วันชูชาติ. (2542). **พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2553). **หลักการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: เจเนซิส มีเดียคอม.
- ปรียา ทิรัญประดิษฐ์. (2552). **การใช้ภาษาไทยในวงราชการ**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- เพ็ญศรี จันทร์ดวง. (2549). **คู่มือวรรณสารศึกษา ม.4 การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: แม็คภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. (2557). **เติบโตตามศักยภาพสู่ศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). **การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สอากค์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ. (2546). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ภาษาไทย ม.4**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดค้นแบบการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**.

- โสภณ สาทรรสัมฤทธิ์ผล. (2551). *ภาษาไทย 1*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2542). *คู่มือปฏิบัติการจัดทำแผนการสอน*. นครพนม: สวันพา.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2552). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: บั๊คพอยท์.
- Fullan, M. (2001). *Leading in Culture of Change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Webber, A.M. (2007). *Learning for a Change*. Fast Company Magazine.

เอกสารอ่านเพิ่มเติม

- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2540). *การอ่านเพื่อชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: ตันอ้อ แกรมมี่.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- Annenberg Institute for School Reform. (2005a). **Professional Development Strategies That Improve Instruction: Instructional Coaching**. Accessed February 7, 2005. available from <http://www.nsd.c. Org>

ภาคผนวก จ

เอกสารการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

๑๑๑/๑ วัดจอมมณี ตำบลมีชัย

อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ๔๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๖๑-๐๑๘๖๑๕๖

ที่ จร.๐๑๐๔-๑.๐๔/ ๒๕๖๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ตอบรับการลงบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี
เรียน/เจริญพร คุณอรรองพงษ์ ผิวเหลือง, คุณบัญชา ธรรมบุตร และ คุณณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างคติธรรมสำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานร่วมกับ กระบวนการโค้ช โรงเรียนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น” ลงตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี กองบรรณาธิการได้เสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) พิจารณาแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ ก่อนตีพิมพ์นั้น

ในการนี้ กองบรรณาธิการ ขอแจ้งให้ทราบว่าบทความวิจัยของท่านได้ผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้รับการลงตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๖๗) ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ในวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/index> ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ISSN : ๒๗๗๔-๐๔๕๕ (Print) ISBN : ๒๗๗๔-๐๔๗๘ (Online) ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยได้รับการจัดให้อยู่ใน วารสารกลุ่มที่ ๒

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ

(พระครูสุตรัตนารักษ์)

บรรณาธิการ

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

กองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

ผู้ประสานงาน ดร.เกษภา ผาทอง โทรศัพท์ ๐๖๑-๐๑๘๖๑๕๖

พระนัสสนะ ส่างช้าง โทรศัพท์ ๐๙๓-๔๕๕๗๘๙๘

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล

ตำแหน่ง อาจารย์

ประวัติการศึกษา

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	สถาบัน
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)	2551	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปริญญาโท	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)	2555	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปริญญาเอก	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)	2560	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

- ข้าราชการครู ในสังกัดสพฐ. ชัยภูมิ
- อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิชาการสอน

ภาษาไทยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผลงานทางวิชาการ

ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 465140 ศิลปะการอ่าน

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. (2562). การวิจัยเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. นครปฐม : ปริ๊นสวายการพิมพ์. จำนวน 255 หน้า.

ผลงานการวิจัย

ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทากุล. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. (ทุนภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร). วารสารศิลปการศึกษาศาสตรวิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2561 อยู่ในฐานข้อมูล TCI ฐาน 1.

ณัฐกิตต์ นาทา. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน : แนวคิดเพื่อการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 38 ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน-ตุลาคม 2561 : หน้า 182-202.,

Natthakit Nata and Ketvirun Tungsirivat. (2017). **Active Learning for Language Skills Development. International (Humanities, Social Sciences and Arts) Veridian E-Journal, Silpakorn University.**Volume 10 Number 5 July -December 2017.อยู่ในฐาน TCI ฐาน 1.

ชลธิชา หอมฟุ้ง ,สมพร ร่วมสุข,ณัฐกิตติ์ นาทา, สมพร ร่วมสุข, รจนา คำนึ่งผล, วันวิสาห์ ปัญญาจิรวุฒิ และไพรินทร์ ฟุ้งพงษ์ .(2559). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.” วารสารVeridian E-Journal.ปีที่ 9 ฉบับที่ 3.(เดือนกันยายน -ธันวาคม).(TCI กลุ่ม 1.)

มีชัย เอี่ยมจินดา บุชบา บัวสมบุรณ์ และณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). การวิจัยและประเมินโครงการสืบสานภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal,Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2560. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TCI กลุ่ม 1).

พินดา วราสุนันท์, บุชบา บัวสมบุรณ์, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, และณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). ผลการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551 ไปใช้ในการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.,18(1). 70-82.(TCI กลุ่ม 1).

บทความทางวิชาการ

บุชบา บัวสมบุรณ์ บำรุง ชำนาญเรือ, มีชัย เอี่ยมจินดา, กรภัทสรสรณ์ อินทรบำรุงและณัฐกิตติ์ นาทา. (2560). “Evaluation of the Curriculum for the Master of Educaton in Teaching Thai Language program (Revised Version of 2014) the Faculty of Education at Silpakorn University” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับ International (Humanities, Social Sciences and Art) ปีที่ 10 ฉบับที่ 5 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2560. (TCI กลุ่ม 1).

Meechai Iemjinda and Natthakit Nata.Coaching Approach As An Agent Of Managing Curriculum Change. Vol 11 No 4 (2018): ฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts (January - June2018)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ ดร.อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

ระดับ	ชื่อปริญญา	พ.ศ.ที่จบ	สถาบัน
ปริญญาตรี	พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)	2555	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย
ปริญญาโท	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)	2557	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย
ปริญญาเอก	พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)	2562	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

2. ประวัติการทำงาน

ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาวิชาการสอนภาษาไทย

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ 103 วัดเจดีย์หลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

3. ผลงานทางวิชาการ

3.1) ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ED 1019 ภาษาศาสตร์ภาษาไทยสำหรับ
ครู

3.2) งานวิจัย

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และชุ่ม พิมพ์ศรี. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ED1020
ประวัติวรรณคดีและวรรณคดีเอกของไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ RASEP
Model สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. วารสารวิชาการสถาบัน
พัฒนาพระวิทยากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2565). หน้า 1 – 10.

บัญชา ธรรมบุตร, บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, คชา ประณีตพลกรัง, และอรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2565).
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาของนักศึกษา
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสาร
สถาบันวิจัยพินลธรรม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565). หน้า 77 – 91.

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล และอรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2563). การพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ED1020 ประวัติวรรณคดีและวรรณคดีเอกของไทยโดยการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. *ตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.* ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). หน้า 106 – 117.

3.3) บทความทางวิชาการ

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบ RASEP Model. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม). หน้า 19 – 26. (TCI 2).

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน : แนวคิดเพื่อพัฒนาการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม). หน้า ๒4 – ๓6. (TCI 2).

อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (๒๕๖๔). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้โดยการกระทำ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม – ธันวาคม). หน้า ๒๒ – ๓๐. (TCI 2).

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล นายบัญชา เกียรติจรุงพันธ์
ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (การสอนภาษาไทย)
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. คุณวุฒิ

คุณวุฒิการศึกษา	สถาบันการศึกษา/ประเทศ	ปีที่สำเร็จ
ปร.ด. (วิจัยศิลปะและวัฒนธรรม)	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2556
ศศ.ม. (ภาษาไทย กลุ่มวรรณคดี)	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	2543
ศษ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2529

3. งานวิชาการ

3.1 งานวิจัย

นายทวีศักดิ์ ไครบุตร พระสุขุม สุขวาทโก (มัชชีกานัง) นายบัญชา เกียรติจรุงพันธ์ พระมหาชัชวาล ฐิตคุโณ พระมหาสมพงษ์ สุขุมมาโล ,ผศ. (สิงห์สุพรรณ) พระครูปลัดสังวรณ กิตติสารโร (นาใจแก้ว) (2561) “คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง”วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มมร ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561) หน้า438-457 ISSN : 2408-199X

บัญชา ธรรมบุตร, บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, คชา ประณีตพลกรัง, และอรธพงษ์ ผิวเหลือง. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565). หน้า 77 – 91.

บัญชา เกียรติจรุงพันธ์, ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล และอรธพงษ์ ผิวเหลือง. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ED1020 ประวัติวรรณคดีและวรรณคดีเอกของไทยโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. ตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม). หน้า 106 – 117.

4. ประสบการณ์การสอน

รายวิชา	หน่วยกิต
1. การสร้างและการใช้หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	3
2. วรรณกรรมท้องถิ่นและการเรียนรู้	3
3. การเขียน - การอ่านกวีนิพนธ์ไทย	3
รายวิชาที่รับผิดชอบปัจจุบัน	หน่วยกิต

1. ภูมิปัญญาทางภาษา ของภาษาไทย	3
2. ทักษะการฟัง การดู และการพูดระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3